

1/2014

BIBLIOTEKARZ

Elżbieta Barbara Zybert

Udział bibliotek dla dzieci i młodzieży
w kształtowaniu świadomej przyszłości

Paulina Milewska

Budowanie relacji z klientem

Maria Kulik

Co to jest IBBY?

Bolesław Howorka

Biblioteki, ich problemy
podatkowe, a także
o wymianie międzybibliotecznej

1364-2014

**650 LAT
W SŁUŻBIE
KSIĄŻKI**

**BIBLIOTEKARZY
DRUKARZY
KSIĘGARZY
WYDAWCÓW**

Król Kazimierz Wielki
12 maja 1364 roku w Krakowie
ustanowił Studium Generale
– Akademię Krakowską

Akt założycielski
wśród pracowników uczelni
wymieniał **stationarii**, którzy
organizowali wytwarzanie
i udostępnianie ksiąg ręko-
piśmiennych pełniąc funkcje
**wydawcy, księgarza
i bibliotekarza**

Honorowy Patronat
Prezydenta
Rzeczypospolitej Polskiej
Bronisława
Komorowskiego

JUBILEUSZOWY ROKIEM ROK **2014** CZYTELNIKA

Organizatorzy jubileuszu:

Spis treści

OD REDAKTORA (Elżbieta Stefańczyk) – 3

ARTYKUŁY

Elżbieta Barbara Zybert: Udział bibliotek dla dzieci i młodzieży w kształtowaniu świadomej przyszłości – 4

Maria Kulik: Co to jest IBBY? – 10

Barbara Pytlos: Gromadka Misia Uszatka i nie tylko... czyli o działalności nieistniejącej już Filii nr 9 MBP w Sosnowcu – 15

O BIBLIOTEKACH W PRASIE

Biblioteka w więziennej baszcie... (Hanna Jamry) – 17

Festiwal w 10 bibliotekach... (Iwona Joć-Adamkiewicz, Grzegorz Grzenkiewicz) – 17

SPRAWOZDANIA I RELACJE

Budowanie relacji z klientem (Paulina Milewska) – 22

Biblioteka pełna ludzi (Monika Jackowicz-Nowak) – 24

Uniwersytet w Pawii i jego biblioteki (Maria Kaczmarek-Popławska, Marta Kordas) – 26

BIBLIOGRAFIA OD KUCHNI... CZYLI POTYCZKI BIBLIOGRAFA

Z jednodniówek (2). Znani – nieznanymi – zapomniani (Ewa Dombek) – 29

PRZEGLĄD PIŚMIENICTWA

Bibliografia historii Śląska. Bibliographie zur Geschichte Schlesiens. Bibliografie dějin Slezska 2003, oprac. Peter Garbers [i in.], red. Peter Garbers. Wrocław 2012, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego (Bogumiła Warząchowska) – 33

Sygnały o nowych publikacjach (Violetta Pomianowska) – 36

Z oficyny wydawniczej SBP (Marzena Przybysz) – 38

REFLEKSJE BIBLIOTEKARZA PRAWNIKA

Biblioteki, ich problemy podatkowe, a także o wymianie międzybibliotecznej (Bolesław Howorka) – 40

LISTY DO REDAKCJI

List z Powiatowej Biblioteki Publicznej w Gliwicach (Krystyna Wołoch) – 45

Odpowiedź na list (Hubert Izdebski) – 46

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Jan Burakowski (Marian Filipkowski) – 47

Z ŻYCIA SBP (Marzena Przybysz) – 49

Biblioteka w sieci • SBP na XXII Targach Książki Historycznej • Konkurs ZG SBP o tematyce historycznej • Pismo Marszałka Województwa Lubelskiego w sprawie likwidacji filii Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Lublinie • Posiedzenie Prezydium i Zarządu Głównego SBP

POSTAKTUALIA (Jacek Wojciechowski) – 50

W KILKU SŁOWACH – 21, 32, 44, 51

Contents

FROM THE EDITOR (Elżbieta Stefańczyk) – 3

ARTICLES

Elżbieta Barbara Zybert: Participation of Libraries for Children and Young Adults in the Development of Conscious Future – 4

Maria Kulik: What does IBBY stand for? – 10

Barbara Pytlos: Teddy Floppy-ear's Bunch and Much More ... i.e. on the Activities of a Non-existent 9 Branch of the Municipal Public Library in Sosonowiec – 15

ON LIBRARIES IN THE PRESS

Library in the Prison Tower ... (Hanna Jamry) – 17

Festival in 10 libraries... (Iwona Joć-Adamkiewicz, Grzegorz Grzenkiewicz) – 17

EVENTS AND REPORTS

Building Customer Relationships (Paulina Milewska) – 22

Library Full of People (Monika Jackowicz-Nowak) – 24

University of Pavia and its Libraries (Maria Kaczmarek-Popławska, Marta Kordas) – 26

BIBLIOGRAPHY BEHIND THE SCENES... OR BIBLIOGRAPHER'S SKIRMISHES

From Ephemeral Prints (2). Known – Unknown – Forgotten (Ewa Dombek) – 29

REVIEW OF PUBLICATIONS

Bibliografia historii Śląska. Bibliographie zur Geschichte Schlesiens. Bibliografie dějin Slezska 2003 (Bibliography on the History of Silesia 2003), Peter Garbers, red. Peter Garbers. Wrocław 2012, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego (Bogumiła Warzachowska) – 33

New Books Flash (Violetta Pomianowska) – 36

From the PLA Publishing house (Marzena Przybysz) – 38

REFLECTIONS OF LIBRARIAN-JURIST

Libraries, Their Tax Problems and Interlibrary Exchange (Bolesław Howorka) – 40

LETTERS TO THE EDITORS BOARD

Letter from the District Public Library in Gliwice (Krystyna Wołoch) – 45

Answer to a letter (Hubert Izdebski) – 46

OBITUARIES

Jan Burakowski (Marian Filipkowski) – 47

FROM THE PLA (Marzena Przybysz) – 49

Library on the Web (The Networked Library) • The PLA at the 22nd Historical Book Fair in Warsaw • Marshal of Lublin Voivodship's Letter regarding the Closure of the Lublin Region Teacher's Library Branch • Meeting of the PLA Presidium and General Board

POST-CURRENT EVENTS (Jacek Wojciechowski) – 50

IN A NUTTSHELL – 21, 32, 44, 51

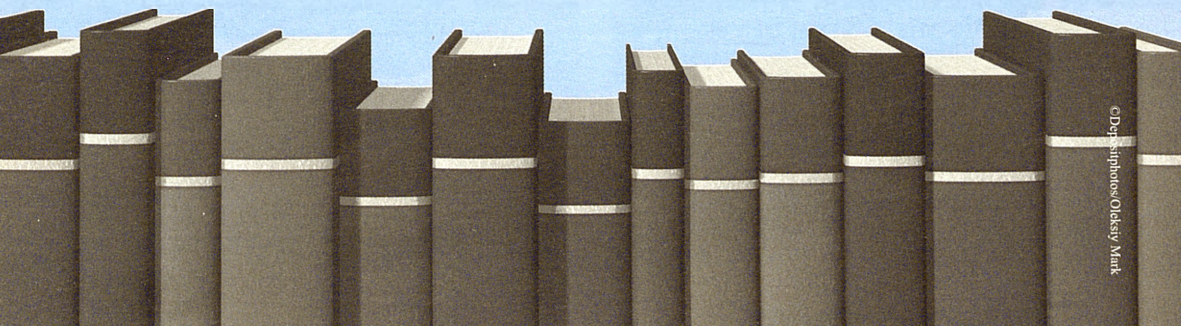
Od Redaktora

Szanowni Państwo,
Drodzy Czytelnicy,

W styczniowym numerze „Bibliotekarza” proponujemy spojrzenie na problemy bibliotek, książki i czytelnictwa poprzez pryzmat polskich doświadczeń oraz dokonań w tej dziedzinie, a także w różnych krajach świata. Dział „Artykuły” poświęcony jest wielu aspektom pracy bibliotek na rzecz najmłodszych czytelników. Elżbieta Barbara Zybort w tekście *Udział bibliotek dla dzieci i młodzieży w kształtowaniu świadomej przyszłości* nawiązuje do tematyki ubiegłorocznego Kongresu i Konferencji IFLA i zwraca uwagę na inicjatywy skierowane do dzieci i młodzieży, bowiem ta grupa, będzie miała największy wpływ na kształtowanie przyszłości świata i bibliotek. Stowarzyszeniem, którego celem jest upowszechnianie dobrej książki dla dzieci i młodzieży jest IBBY. O zasięgu jego oddziaływania i fundamentalnych zasadach poznawania i porozumiewania się poprzez książkę dla dzieci pisze Maria Kulik w tekście *Co to jest IBBY?* O ważnej, aczkolwiek niedocenionej roli środowiskowej jednej z bibliotek, dowiadujemy się z tekstu Barbary Pytlos *Gromadka Misia Uszatka i nie tylko... czyli o działalności nieistniejącej Filii nr 9 MBP w Sosnowcu*. Dział „Sprawozdań i relacji” również odnosi się do bibliotekarskich doświadczeń. Organizację bibliotek naukowych w Pawii we Włoszech, bogactwo zasobów i oryginalność ich prezentowania opisują stypendystki Programu Erasmus Maria Kaczmarek-Popławska i Marta Kordas. Z kolejnych tekstów dowiadujemy się o relacjach między biblioteką i bibliotekarzami a klientami bibliotek na podstawie sprawozdania z Konferencji Bibliotek Niepaństwowych Szkół Wyższych oraz o doświadczeniach w promowaniu i zachęcaniu do korzystania z bibliotek inspirowanych IV Ogólnopolskim Kongresem Bibliotek Publicznych zorganizowanym przez FRŚI.

Numer styczniowy „Bibliotekarza” uzupełniają stałe działy i rubryki. „Bibliografia od kuchni... czyli potyczki bibliografa” Ewy Dombek są jak zwykle ciekawą lekturą, tym razem poświęcone jednodniówkom. W „Przeglądzie piśmiennictwa” znajdujemy interesującą recenzję *Bibliografii historii Śląska* oraz *Sygnaly o nowych publikacjach*. „W Refleksjach bibliotekarza prawnika” przedstawiamy interpretację zapisów dotyczących problemów podatkowych i wymiany międzybibliotecznej. Bieżące informacje i aktualne sprawy omawiamy w Dziale „O bibliotekach w prasie”, „Z życia SBP”. Pierwszy numer roku 2014 zamykają „Postaktualia” prof. Jacka Wojciechowskiego oraz „W kilku słowach”.

Elżbieta Stefanowicz

Udział bibliotek dla dzieci i młodzieży w kształtowaniu świadomej przyszłości

Podczas aktualnie odbywających się konferencji z zakresu bibliotekarstwa wiele uwagi poświęca się obecnej i przyszłej roli bibliotek w codziennym życiu mieszkańców. Ukazuje się coraz większe możliwości bibliotek w doskonaleniu jakości życia.

Tematyka Kongresu i Konferencji Generalnej IFLA („Przyszłe biblioteki: nieograniczone możliwości”, Singapur, 17-23 sierpnia 2013 r.) dotyczyła wizji bibliotek w przyszłości.

Warte przybliżenia wydają się inicjatywy podejmowane przez biblioteki dla dzieci i młodzieży, bowiem ta grupa użytkowników będzie miała podstawowy udział w kształtowaniu przyszłości świata i bibliotek.

W tym kontekście szczególnie ważne są działania służące przygotowaniu dzieci i młodzieży do świadomego i odpowiedzialnego uczestnictwa w dorosłym życiu i jednocześnie ukazania im bibliotek jako przestrzeni publicznej.

EDUKACJA OBYWATELSKA

Systemy kształcenia w różnych krajach w sposób priorytetowy traktują edukację obywatelską przysposabiającą do roli obywatela, aktywnego w życiu społecznym i gospodarczym oraz dbającego o stan środowiska naturalnego i czującego się odpowiedzialnym za jego zagrożenie i niszczenie. Znalazło to odzwierciedlenie także w strategii Unii Europejskiej na rzecz młodzieży na lata 2010-2018, w której jako główny cel przyjęto wspieranie efektywnego obywatelstwa wśród wszystkich młodych ludzi¹.

Zgodnie z definicjami zawartymi w projekcie Rady Europy „Edukacja na rzecz obywatelstwa demokratycznego”, wykorzystywanymi w Strategii UE, „konceptja obywatelstwa, sięga poza udział obywateli w życiu politycznym, społecznym i oby-

watelskim społeczeństwach i opiera się na szacunku dla wspólnego zbioru wartości mającego podstawowe znaczenie dla społeczeństw demokratycznych. Stosuje się ją w definicji >aktywnego obywatelstwa< propagowanego na poziomie europejskim. Kompetencje obywatelskie konieczne do aktywnego obywatelstwa, zgodnie z europejską ramą kompetencji kluczowych, dotyczą przede wszystkim: znajomości podstawowych zasad demokratycznych, w tym: rozumienia społeczeństwa oraz ruchów społecznych i politycznych, procesu integracji europejskiej, struktur UE oraz najważniejszych zmian społecznych – historycznych i bieżących. Kompetencje obywatelskie wymagają umiejętności: krytycznego myślenia i komunikatywności, a także chęci i umiejętności konstruktywnej współpracy w sferze publicznej, również w procesie decyzyjnym poprzez głosowanie. Poczucie przynależności do społeczeństwa na różnych poziomach, szacunek dla wartości demokratycznych i różnorodności, popieranie zrównoważonego rozwoju – uznawane są za integralne elementy kompetencji obywatelskich”².

Istniejące i przygotowywane programy kształcenia kompetencji obywatelskich przewidują możliwość ich nabywania poza zinstytucjonalizowanym systemem kształcenia, np. poprzez udział w życiu społeczności lokalnej i szerszej w społeczeństwie. Dobrze więc, że biblioteki coraz powszechniej podejmują działania służące popularyzacji działań obywatelskich i kompetencji w tym zakresie, zwłaszcza, że jest to jedna z potrzeb coraz częściej zgłaszanych przez użytkowników do realizacji w bibliotekach.

Ciekawy program w zakresie kształcenia umiejętności obywatelskich, nawiązujący do strategii UE realizowany jest w bibliotece miejskiej w Seixal, w Portugalii³. Nosi on nazwę „Prawa dla Prawa?”, a jego początki przypadają na 2007 r. Jest on rozwijany w kontekście edukacyjnej roli biblioteki. Biblioteka i zasoby, które oferuje oraz zasady jej funkcjonowania są bowiem idealnym miejscem dla wiedzy i doświadczania praw obywatelskich, zdobywania informacji, rozwijania współpracy i autonomii myślenia.

„Prawa dla Prawa” jest projektem wykorzystującym wiedzę z wielu dyscyplin dla potrzeb kształcenia kompetencji obywatelskich, wyposażania uczestników programu w informacje i umiejętności niezbędne do stawania się obywatelem, do wzajemnego współdziałania i prezentowania swoich własnych wizji.

Celem tego programu jest promowanie znajomości praw człowieka i praw obywatelskich. Pierwsze z nich przysługują każdemu człowiekowi bez względu na jego rasę, płeć, język, wyznanie, przekonania polityczne, pochodzenie narodowe i społeczne; mają charakter moralny i odnoszą się do wartości najcenniejszych dla człowieka, takich jak życie, godność, wolność, swobodny rozwój⁴. Prawa i obowiązki obywatelskie mają charakter publiczny, odnoszą się do relacji między państwem a obywatelem i mają na celu zapewnienie ładu i porządku wewnątrz państwa⁵. Adresatami tego przedsięwzięcia są najmłodsi użytkownicy biblioteki – dzieci w wieku 8-13 lat. Program ma je przygotować do świadomego życia i uczestnictwa w społeczeństwie, poprzez kształtowanie postaw obywatelskich, prezentowanie praktyk aktywnego obywatelstwa, społecznego i kulturalnego rozwoju opartego na zasadach i wartościach demokracji.

Przedmiotem szczególnej uwagi w tym przedsięwzięciu jest zapoznanie dzieci z *Deklaracją Praw Dziecka*, uchwaloną 20.11.1959 r. oraz z *Konwencją Praw Dziecka*⁶ przyjętą 20 listopada 1989 r., zawierającą zbiór postulatów dotyczących zapewnienia dzieciom właściwych warunków życia. Zakres ochronny *Konwencji* obejmuje jego prawa cywilne, socjalne, kulturalne, polityczne, a także włączone do *Konwencji* w 2000 r. protokoły w sprawie udziału dzieci w konfliktach zbrojnych oraz w sprawie handlu dziećmi, dziecięcej prostytucji i dziecięcej pornografii. Dzieci zapoznawane są także z *Powszechną Deklaracją Praw Człowieka* oraz ze szczegółowymi konwen-

cjami w tym zakresie. Podczas realizacji projektu „Prawa dla Prawa” uczestnicy zajęć zapoznają się z podstawowymi dokumentami: konstytucją i ustawami, które dotyczą najistotniejszych interesów obywateli.

Realizatorzy projektu koncentrują się na jego edukacyjnym wymiarze poprzez uwzględnianie w nim elementów zabawowych i pedagogicznych oraz poprzez włączanie nauczycieli i rodzin w proces kształtowania krytycznego i świadomego obywatela.

Wśród celów ogólnych projektu „Prawa dla Prawa” wymienia się: przybliżanie dzieciom pojęć dotyczących praw człowieka; popularyzowanie debat na ten temat; kształtowanie i rozwijanie postaw obywatelskich, umiejętności krytycznej refleksji i odpowiedzialności odnośnie praktykowania praw obywatelskich jako paradygmatu godności i spójności; wspieranie obywatelskich, informacyjnych i technologicznych kompetencji jednostek, które służą urzeczywistnianiu procesu demokracji.

Cele szczegółowe obejmują m.in.: zapewnienie dzieciom lepszego rozumienia treści i założeń *Deklaracji Praw Człowieka* oraz *Konwencji Praw Dziecka* poprzez dostarczenie tematycznie dobranych lektur; popularyzowanie wiedzy na temat praw człowieka; ukazywanie bieżących problemów odnoszących się do ich osiągnięcia; organizowanie zajęć o charakterze analitycznych debat w kontekstach historycznym, społecznym i kulturowym; ukazywanie, poprzez różne działania (czytanie, doświadczanie i działania informacyjne), praktycznej implementacji praw człowieka.

Dla sprawności wdrożeniowej projektu opracowano model postępowania wykorzystujący różne źródła (tekstowe, audiowizualne) oraz umiejętności informacyjne, komunikacyjne i technologiczne. Realizacja projektu jest wspierana przez różne działania uzupełniające, dostosowane do wieku i zainteresowań uczestników. Jednym z takich działań zaproponowanych najmłodszym uczestnikom (8-10 lat) jest omawianie i objaśnianie terminów z zakresu praw człowieka i dziecka. Starsi uczestnicy (11-13 lat) opracowują tematyczne zestawienia wyinków pochodzących z różnych źródeł, a dotyczących praw człowieka. Szczególnie ważne są aktywności wspierające umiejętności czytania i rozumienia tekstu. Sprzyja to doskonaleniu poziomu edukacyjnego i informacyjnego, promuje zainteresowania czytelnicze i kształtuje osobiste, spo-

łeczne i wielokulturowe wartości i zachowania. Dla uczestników w wieku 11-13 lat organizowane są „Społeczności czytelników”. Dokonują one wstępnej selekcji książek i innych dokumentów, które będą wybierane przez grupę do dalszych zajęć. Planuje się, że materiały, które powstaną podczas realizacji projektu będą gromadzone na szkolnych wystawach, a zbiorcze materiały ze wszystkich szkół uczestniczących w projekcie w Bibliotece Miejskiej.

EDUKACJA EKOLOGICZNA

Przykładem innego działania wpisującego się w program edukacji obywatelskiej jest kształtowanie troski o stan środowiska naturalnego, realizowane przez singapurską Zieloną Bibliotekę dla Dzieci, nazwaną *Mój domek na drzewie* (*My Tree House*)⁷. Jest to, jak podają jej organizatorzy, pierwsza na świecie biblioteka przyjazna środowisku i propagująca, szczególnie wśród ludzi młodych, wiedzę i kształcenie zgodne z koncepcją rozwoju zrównoważonego, a więc bezpiecznego dla środowiska i nienaruszającego równowagi ekologicznej. Zamiarem jej utworzenia było rozbudzenie w dzieciach świadomości, zrozumienia i szacunku dla środowiska i świata wokół nich, uwrażliwienie na problemy ekologii i ekorozwoju oraz przekształcanie zdobytej wiedzy w pożądaną zachowania i nawyki jak np. recykling, ochrona środowiska czy oszczędzanie energii. Potwierdzeniem proekologicznych założeń nowej placówki jest wykorzystanie do jej tworzenia materiałów ekologicznych (plastykowych butelek, puszek), najnowszych technologii i rozwiązań architektonicznych przyjaznych środowisku, co czyni tę bibliotekę rzeczywiście ekologicznym – zielonym – miejscem.

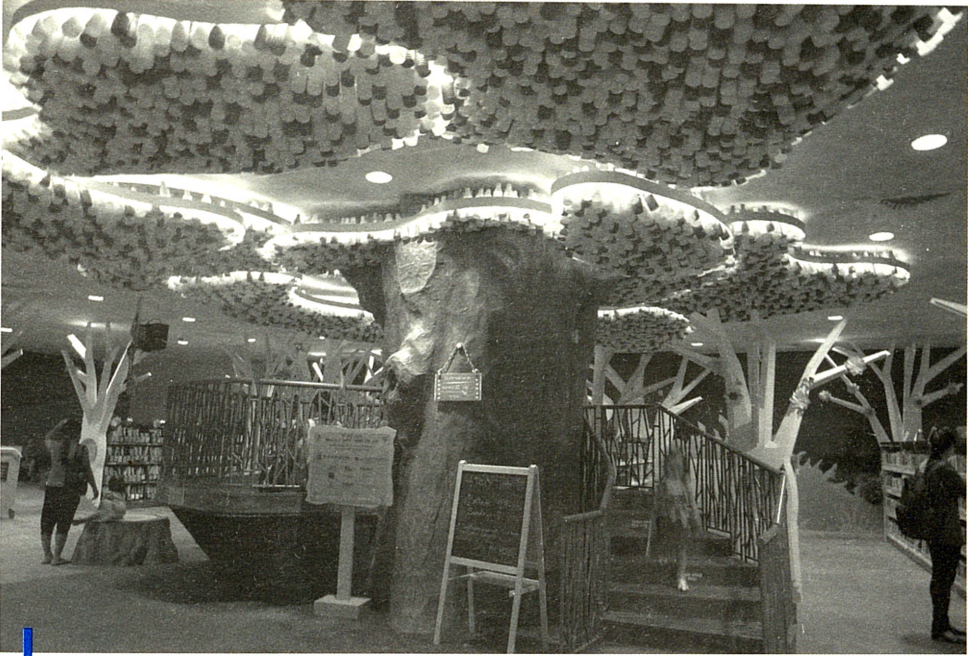
To unikalne przedsięwzięcie, będące efektem współpracy organizacji publicznej (The National Library Board Singapore – NLB), prywatnej (City Development Limited – CDL) i z myślą o mieszkańcach, zostało zrealizowane w ramach projektu 3P (Public-Private-People). Zielona Biblioteka dla Dzieci powstała w wyniku przebudowy i renowacji dotychczasowej Sekcji Dziecięcej w Centralnej Bibliotece Publicznej (CTPL). Adresatami jej działań są dzieci w wieku 4-12 lat. Otwarcie *Mojego domku na drzewie* nastąpiło 31 maja 2013 r. Sprawami związanymi z przebudową zajęła się CDL, natomiast organizacja zbiorów, usług i programów bibliotecznych przydzielona została NLB.

Zielona Biblioteka dla Dzieci doskonale wpisuje się także w wizję Centralnej Biblioteki Publicznej, która chce być biblioteką propagującą styl życia przyjazny środowisku, ukazującą artystyczne i kulturowe dziedzictwo mieszkańców, czemu ma sprzyjać dobrze dobrany księgozbiór i usytuowanie w centralnej części miasta. Nieprzypadkowe jest umieszczenie *Mojego domku na drzewie* w budynku National Library, gdyż ten właśnie budynek otrzymał liczne nagrody za przyjazność dla środowiska, oszczędność energii, a także dobre oświetlenie, duże powierzchnie, czy łatwość dostępu.

W organizacji biblioteki skupiono się na dwóch elementach: 1) infrastrukturze, określanej jako *hardware* oraz 2) usługach (*software*). Infrastruktura dotyczy fizycznego otoczenia dziecka wewnątrz biblioteki i jest dobrze dopasowana do celów całego przedsięwzięcia. Zastosowane rozwiązania projektowe, różnorodne instalacje umożliwiające wzajemne, zwrotne komunikowanie i różnorodną aktywność pozwalają dziecku, na miejscu w bibliotece, rozbudzać ciekawość świata i poznawać środowisko, z którym wchodzi ono w interakcję wykorzystując swoje zmysły. Natomiast aspekt *software* odnosi się do zbiorów tematycznie dobranych do problematyki prośrodowiskowej oraz powiązanych z nimi usług i programów realizowanych przez *My Tree House Library*.

Idea projektu *Mojego domku na drzewie* jest oparta na pięciu zasadach, określanych jako korzenie (ROOTS): Czytanie (Reading), Obserwacja (Observing), Optymalizacja zwrotnego oddziaływania między użytkownikiem a zastosowanymi urządzeniami lub programami (Optimising), Nauczanie (Teaching) oraz Przyjazność dla środowiska (Sustainability). Nawiązuje to do praw natury: drzewa aby się rozwijać muszą mieć ukorzenioną podstawę, a każda nowa gałązka odzwierciedla wzrost i doskonalenie. Koncepcja korzeni symbolizuje rozwój mózgu dziecka, który jest kluczowy dla dalszego jego rozwoju. Każda jego stymulacja prowadzi do osiągnięcia pełni możliwości.

Głównym zamiarem całego przedsięwzięcia jest utworzenie czarującej i magicznej zielonej przestrzeni, przyciąganie dzieci i sprawianie, aby czytanie i uczenie się o środowisku było zabawne, przyjemne i oparte na interaktywnych relacjach. Tematem przewodnim dla działań biblioteki jest *Zaczarowany las*. Las, jako pokrewny koncepcji środowiska przyjaznego naturze, jest bliższy dzieciom niż np. zmiany klimatyczne wywołane zjawiskiem La Niña. Ponadto symbol zaczarowa-

Biblioteka *Mój domek na drzewie*, Singapur
Fot. Autor

nego lasu pojawia się w bajkach i prowadzi dzieci od książki do prawdziwego życia. A sama biblioteka staje się pośrednikiem w dotarciu do wiedzy. Dodatkowo wszechobecność magicznego lasu w literaturze dziecięcej ułatwia organizowanie usług odwołujących się do tej tematyki, np. opowiadania bajek czy przygotowywanie wystaw.

Pomieszczenie biblioteki składa się z dwóch stref: aktywnej i pasywnej, a tytułowy domek znajduje się w jego centralnej części. Prowadzi do niego wejście sprawiające realistyczne wrażenie wkraczania do tajemniczego lasu.

Strefa aktywna, przeznaczona jest na różne formy aktywności: zajęcia plastyczne, opowiadanie bajek, przedstawienia. Znajduje się tam również ściana, na której, dzięki zastosowaniu różnych interfejsów, prezentowane są teatryki cieni. Rozwiązanie to ma charakter interaktywny, a więc umożliwi jednocześnie odbieranie informacji i reagowanie na nią. W części tej zastosowano modułarne wyposażenie, które można dowolnie przestawiać, odpowiednio do potrzeb realizowanych akurat zajęć, np. zajęć plastycznych, których efekty są prezentowane w sekcji prac ręcznych.

Znajduje się tu m.in. *Drzewo Wiedzy* – nowatorska interaktywna instalacja, dotycząca środowiska. Dzięki zastosowaniu rzutnika i kamery termicznej możliwe jest wyświetlanie na wspomnianej wyżej ścianie wyobrażenia tajemniczego lasu, w którym wyrastają nowe rośliny i owoce. Przy ich dotknięciu zadawane są pytania, a udzielona odpowiedź – prawidłowa lub błędna – powoduje, że roślina rośnie lub więdnie. Program jest tak zaplanowany, że umożliwia nabywanie doświadczenia i wiedzy, którą można poszerzać w czytelnici.

Inna interaktywna instalacja to *Pniak Pogody* („Weather Stump”), wykorzystująca pomysł oparty na metodzie określania wieku drzew na podstawie liczby słoików drewna wewnątrz pnia. Te interaktywne słoje są tworzone z uwzględnieniem warunków środowiskowych występujących w Singapurze (takich jak: temperatura, opady, prędkość wiatru) i odnoszą się do rzeczywistego czasu. Ten interaktywny program ukazuje, że każde nasze zachowanie ma wpływ na środowisko i jest dokładnie rejestrowane przez Naturę.

Druga strefa – pasywna – przeznaczona jest do cichego czytania. Zawiera przede wszystkim

Biblioteka *Mój domek na drzewie*, Singapur
Fot. Autor

kim zbiory tradycyjne, gromadzone w czterech językach urzędowych: angielskim, chińskim, malajskim i tamilskim, oraz dokumenty elektroniczne. Do korzystania z nich wydzielono specjalne miejsca. Obecnie zbiory liczą 45 tys. wol. Dominuje literatura beletrystyczna, w której szczególną rolę pełnią bajki i literatura folklorystyczna, ściśle związane z elementami fantastycznymi *Zaczarowanego lasu*, jak również dotyczące zwierząt i roślin.

Nie tylko projekt architektoniczny *Mojego domku na drzewie* ma cechy nowatorskie. Takimi są również świadczone usługi. Należy do nich: przygotowywanie pakietów informacyjnych zawierających tzw. infobity (InfoBits Packages), sprofilowane wycieczki biblioteczne oraz działania promujące czytelnictwo literatury ekologicznej, zapisanej w postaci elektronicznej (Eco e-Reading). Pakiety informacyjne tworzone są z myślą o zabraniu ich przez dzieci do domu. Dotyczą ekologii i środowiska oraz szczegółowych problemów prezentowanych w bibliotece, zarówno w postaci interaktywnej, jak i statycznej. Zawierają infobity, odnoszące się do interaktywnych instalacji *Drzewo Wiedzy* czy *Pniak Pogody*, rebusy, wyklejanki, informacje z sugestiami

różnych aktywności, czy gry stymulujące wyobraźnię dziecka i rozwijające jego zdolności motoryczne oraz usprawniające proces uczenia się. Te zestawy aktualizowane są co kwartał.

Inną usługą są wycieczki informacyjne dostosowane do indywidualnych potrzeb zgłaszanych przez szkoły, czy inne instytucje i osoby. Prezentują nie tylko informacje o bibliotece, ale także wskazówki na temat praktyk przyjaznych środowisku i omawiają aktywności proponowane w pakietach informacyjnych. Dodatkowo podczas wycieczek proponowanych szkołom organizowane są sesje opowiadania bajek i czytania publikacji elektronicznych z zakresu ekologii. Popularyzacja publikacji elektronicznych służy nie tylko przybliżaniu tej tematyki, ale także ma zapoznawać użytkowników ze zbiorami elektronicznymi znajdującymi się w tej i innych bibliotekach oraz propagować tę formę kontaktu z piśmiennictwem jako przyjazną środowisku. Ma to także na celu lepsze i bardziej skuteczne przyciąganie tej grupy użytkowników do biblioteki poprzez wykorzystywanie najnowszych osiągnięć technologicznych bliskich młodemu użytkownikowi.

O atrakcyjności programów realizowanych przez Zieloną Bibliotekę dla Dzieci decydują

różne formy kształcenia użytkowników: opowiadanie bajek, odbywające się raz w miesiącu i towarzyszące temu zajęcia plastyczne. Biblioteka wprowadziła również programy i usługi, które mają utrzymać dotychczasowych i przyciągnąć nowych użytkowników. Takim programem jest np. „Ziemski bohater”, adresowany do dzieci w wieku 4-12 lat. Jego celem jest włączenie dzieci do działań bibliotecznych poprzez różne formy działania. Jedną z nich, cieszącą się dużą popularnością, było projektowanie maskotki – symbolu dla Zielonej Biblioteki dla Dzieci.

ZAKOŃCZENIE

Powyższe, przykładowo przedstawione działania potwierdzają, że biblioteki stanowią ważne ogniwo w podejmowanych aktywnościach na rzecz środowiskowej i obywatelskiej edukacji społeczeństwa. Chociaż liczebność bibliotek w danym kraju nie wpływa na parametry odzwierciedlające poziom życia i satysfakcji życiowej, to jednak świadczone przez nie usługi i prowadzone kształcenie w zakresie np. kompetencji oby-

wa-
wanych, czy ekologicznych w widoczny sposób decyduje o społecznych i środowiskowych warunkach życia.

Elżbieta Barbara Zybret
Instytut Informacji Naukowej i Studiów Bibliologicznych
Uniwersytetu Warszawskiego

PRZYPISY:

- ¹ *Edukacja obywatelska w Europie*. Warszawa: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, 2012, s. 7.
- ² *Edukacja obywatelska w Europie*. Warszawa: Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, 2012, s. 8.
- ³ Vera Maria da Silva, Francisco Vaz: *Civic literacy projects in libraries: acting in the present thinking in the future*. <http://library.ifla.org/264/1/099-silva-en.pdf>
- ⁴ http://portalwiedzy.onet.pl/65959,,,prawa_czlowieka,haslo.html
- ⁵ http://portalwiedzy.onet.pl/88183,,,prawa_i_wolnosc_i_obywatelskie,haslo.html
- ⁶ Tekst Konwencji o prawach dziecka opublikowany wraz z załącznikiem zawierającym zastrzeżenia i deklaracje strony polskiej. Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526.
- ⁷ Lin Li Soh, Wan Ni-lo: *My Tree House - World's 1st Green Library for Kids*. <http://library.ifla.org/122/1/115b-soh-en.pdf>.

Tydzień Bibliotek 2014 pod hasłem: „Czytanie łączy pokolenia”

Hasło Tygodnia Bibliotek 2014 nawiązuje do tegorocznego Jubileuszu „650 lat w służbie książki”. Dokument z dnia 12 maja 1364 r., wydany przez króla Kazimierza Wielkiego, ustanowił Studium Generale, czyli późniejszą Akademię Krakowską, a wśród pracowników potrzebnych dla jego funkcjonowania wymieniał stacjonariuszy, którzy organizowali wytwarzanie, udostępnianie i rozpowszechnianie kopii ksiąg rękopiśmienniczych. Tę datę uznaje się za początek służby książki w Polsce.

Hasło Tygodnia Bibliotek 2014 nawiązuje też do ogłoszonego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2014-2020, którego celem jest rozwój i promocja czytelnictwa, poprawienie społecznego wizerunku książki oraz zwiększenie funduszy na zakup nowości do bibliotek.

Jak co roku organizujemy Konkurs na najlepszy plakat promujący Tydzień Bibliotek oraz Konkurs na najciekawszą inicjatywę, jedną szczególnie pomysłową akcję, która zostanie przeprowadzona przez bibliotekę w trakcie trwania TB 2014.

Zapraszamy wszystkie biblioteki do aktywnego udziału. Szczegółowe informacje na temat regulaminu uczestnictwa w konkursach zamieszczać będziemy na naszej stronie sbp.pl/tydzienbibliotek, gdzie można znaleźć również informacje o przebiegu poprzednich edycji programu.

Zarząd Główny SBP

Co to jest IBBY?

Jubileusz Polskiej Sekcji IBBY to dobra okazja, aby przedstawić szerokiemu gronu bibliotekarzy cele i zadania tej organizacji pozarządowej, pochwalić się osiągnięciami i pomyśleć wspólnie o wyzwaniach współczesnych czasów.

Propozycja utworzenia IBBY, czyli International Board on Books for Young People (Międzynarodowa Rada do Spraw Książek dla Młodych) powstała w 1951 r., a pierwszy, założycielski Kongres odbył się w Zurichu w 1953 r., pod przewodnictwem pisarki i dziennikarki niemieckiego pochodzenia, Jelli Leppman (1891-1970). Uczestniczyło w nim ponad 200 osób z całego świata. Od tego czasu Kongresy IBBY odbywają się co dwa lata, za każdym razem w innym kraju. Podczas kongresów wręczane są nagrody im. Andersena i ASAHI oraz prezentowana jest wystawa książek Listy Honorowej, której towarzyszy katalog.

Zgodnie ze statutem IBBY jest stowarzyszeniem non profit, zajmującym się upowszechnianiem dobrej książki dla dzieci i młodzieży. Za fundamentalną zasadę istnienia IBBY uznano ideę wzajemnego poznania i porozumienia narodów poprzez książkę dla dziecka.

Obecnie istnieje 77 sekcji narodowych IBBY. Przy upowszechnianiu dobrej książki dla dzieci współpracują zgrupowani wokół IBBY pisarze, ilustratorzy, wydawcy, bibliotekarze i naukowcy z całego świata. Ich działania owocują obiegiem informacji w zakresie najwybitniejszych osiągnięć literacko-plastycznych związanych z książką dla dziecka w poszczególnych krajach. Misją IBBY jest także dążenie do tego, aby dzieci na całym świecie miały dostęp do książek spełniających najwyższe standardy literackie i artystyczne. Stowarzyszenie wspiera szczególnie kraje rozwijające się, organizuje szkolenia i pomoc dla

tych, którzy pracują z dziećmi i zajmują się literaturą dla nich. Innym przykładem działania jest inicjowanie badań i prac naukowych z zakresu literatury dla dzieci.

Działalność IBBY to przede wszystkim promocja dobrej, wartościowej książki dla młodego odbiorcy; służą temu liczne nagrody, firmowane logotypem stowarzyszenia, a także rozmaite listy rekomendacyjne (szczegóły na www.ibby.org). Organizowane są także warsztaty, seminaria i konferencje, służące przybliżaniu książki czytelnikowi. W działaniach tych IBBY współpracuje z UNESCO. Szczególnego znaczenia nabrały wielkie akcje IBBY ostatnich lat „Children in Crisis”, „Books for Africa”, „Reading to Recovery”, projekt związany z czytelnictwem niewidomych (Silent Books from Italy), a ostatnio książki biblioterapeutyczne dla dzieci z Syrii i Libanu. Poprzez promocję książki i czytelnictwa IBBY chroni też dziedzictwo kulturowe krajów i regionów. Przykładem jest specjalny program promocji mitów islandzkich (Islandia), w Holandii wiele miejsca poświęca się literaturze w języku fryzyjskim, a w Belgii narodowa sekcja ma oddział poświęcony wyłącznie literaturze flamandzkiej.

Siedzibą władz IBBY jest Bazylea, ale równie ważnym punktem jest Centralna Międzynarodowa Biblioteka w Monachium. Jej zbiory szacuje się na 500 tys. tytułów w 120 językach. Biblioteka ta wybiera co roku 250 najbardziej wartościowych książek dla dzieci i młodzieży z całego świata. Zwycięzcy umieszczeni są na liście „Bia-

łych Kruków”. Wśród polskich tytułów zamieszczonych tam warto wymienić *Z górki na pazurki* Zofii Beszczyńskiej z ilustracjami Pawła Pawlaka, a ostatnio aż pięć tytułów, będących plonem konkursu „Książka Roku”. Biblioteka w Monachium udostępnia zbiory wydawcom, bibliotekarzom oraz naukowcom, zajmującym się twórczością dla dzieci. Organizuje seminaria i warsztaty, przyznaje też stypendia studentom i doktorantom różnych krajów, w tym z Polski.

Każdego roku jedna z narodowych sekcji organizuje obchody Światowego Dnia Książki dla Dzieci, który przypada 2 kwietnia, w dniu urodzin Andersena.

Organizator przygotowuje temat przewodni święta, drukuje plakat i materiały promocyjne, które zostają rozesłane do narodowych sekcji IBBY i innych instytucji wspomagających czytelnictwo. W 2013 r. gospodarzem dnia były Stany Zjednoczone, a hasłem „Radość z książek ogarnia świat”.

Centrum Dokumentacji Książek dla Dzieci Upośledzonych prowadzone przez norweską sekcję IBBY tworzy międzynarodowy katalog książek dla specjalnego czytelnika. Spis powstaje od 2005 r. Wybierane są do niego książki stworzone z myślą o dzieciach np. niedowidzących oraz książki, gdzie bohaterem jest dziecko z problemami rozwojowymi. Polskimi propozycjami były m.in. *Kosmita* Roksany Jędrzejewskiej-Wróbel, w 2013 r. *Wyspa mojej siostry* Katarzyny Ryrych. Warto zauważyć, że wiele krajów nie zgłasza żadnych książek do tego katalogu, twierdząc, że „nasi pisarze nie podejmują takich tematów”.

Każdy pobyt polskiej delegacji za granicą owocuje ożywioną wymianą informacji na temat działań narodowych sekcji w poszczególnych krajach. Śledzimy raporty, jakie napływają do wszystkich sekcji, widzimy więc, jak działają sekcje IBBY w wybranych krajach i jakie zmiany zachodzą.

Struktura organizacyjna stowarzyszenia jest podobna w poszczególnych krajach. Na czele sekcji stoi przewodniczący, zwany prezydentem, a w skład komitetu (zarządu) wchodzi jego zastępca, sekretarz, który jest też tzw. oficerem łącznikowym (liason officer), odpowiedzialnym za kontakty z centralą w Bazylei oraz skarbnik. Większość narodowych sekcji jest powiązana z instytucjami naukowymi typu Centrum Badań nad Książką Dziecięcą (tak jest we Francji, Austrii i Iranie), dzięki czemu mają zapewnione biuro i łączność te-

lefoniczną. Wiele sekcji deklaruje brak lokalu i etatowych pracowników. Nie ma tu prostej zależności, związanej z potocznie rozumianą zamożnością kraju. Centrum dowodzenia IBBY w bogatej Holandii znajduje się w prywatnym mieszkaniu (w Polsce jest tak samo), a zarazem świeżo upieczona Mołdowa ma prawie 70 organizacji członkowskich, wśród nich 38 bibliotek i wszystkie odpowiedniki polskich organizacji, jak ZPAP, SPP, SBP etc. i jest afiliowana przy Centralnej Bibliotece dla Dzieci „Ion Creanga”, co daje jej lokal i pracowników. Brazylia, jeden z najbardziej aktywnych członków IBBY ma 12 płatnych pracowników i budżet prawie 400 tys. USD.

Zgodnie ze statutem IBBY jest stowarzyszeniem non profit, zajmującym się upowszechnianiem dobrej książki dla dzieci i młodzieży. Za fundamentalną zasadę istnienia IBBY uznano ideę wzajemnego poznania i porozumienia narodów poprzez książkę dla dziecka.

Członkiem IBBY może zostać każdy, kto jest związany z dziecięcą książką i czytelnictwem najmłodszych. Poszczególne sekcje podają w procentach, ilu należy pisarzy, bibliotekarzy, ilustratorów itp. Najbardziej „bibliotekarska” jest IBBY na Łotwie – prawie 50% członków (mamy nadzieję, że i u nas tak może być!), podobnie w Chorwacji IBBY działa afiliowana przy Bibliotece Narodowej z siedzibą w Zagrzebiu. Jest to też najbardziej medialna sekcja. Każde wydarzenie literackie i projekt czytelniczy dla dzieci ma odbicie w prasie, radiu i telewizji. Najwięcej nauczycieli – członków IBBY ma Cypr, za to ma najmniej bibliotekarzy – jedynie 1%. Z kolei IBBY w Holandii i w Indiach są „autorskie” – ponad 70% członków to pisarze, a w Indiach sekcja działa w ramach tamtejszego SPP. W Rwandzie nie ma członkostwa indywidualnego, ale należą tam liczne organizacje, zajmujące się literaturą dziecięcą. W pozostałych krajach członkostwo jest indywidualne, grupowe (np. wydawnictwa), w USA 4 wielkie korporacje należą do IBBY, płacąc 1 tys. USD rocznie (mają zapewnione przedstawicielstwo w zarządzie).

W Meksyku i na Ukrainie prawie 90% budżetu pochodzi od sponsorów. Z kolei Stany Zjednoczone prawie 70% budżetu mają ze składek (w tym

również od wspomnianych korporacji), ale nie otrzymują żadnych grantów ani dotacji od rządu, nawet na zadania celowe i bieżącą działalność. Niektóre kraje z pełną świadomością rezygnują z dotacji rządowych, aby mieć poczucie wolności i niezależności działania.

Liczba członków indywidualnych w narodowych sekcjach waha się od 2 (Austria) do 350 (Cypr, co jest niezwykle, zważywszy wielkość kraju). Podobnie w Belgii 400 członków stanowi znaczący procent ludności. W przypadku krajów o dużej liczbie członków i wielkim obszarze powstają regionalne oddziały IBBY, tak jest w USA i Kanadzie.

Wszystkie kraje sygnalizują problemy finansowe i ograniczone możliwości wolontariatu. Wprawdzie budżety narodowych sekcji wahają się od 10 tys. do 20 tys. USD, nie wszystkie uczestniczą aktywnie w projektach IBBY, tłumacząc się brakiem funduszy. Coraz więcej krajów (należała do nich także Polska) ma problemy z zapłaceniem składki członkowskiej do IBBY, a bez niej traci się wszystkie uprawnienia, w tym logo. Jeden z najbogatszych krajów, Stany Zjednoczone, płaci składki za Haiti, Zambię, Palestynę i Liban. Nowo wstępująca Estonia podpisała porozumienie ze swoim Ministerstwem Kultury, na mocy którego resort będzie przez 10 lat płacić składkę, ale sekcja musi w tym czasie wypracować strategię finansowania. W podobnej sytuacji była do niedawna Polska, która długo zabiegała o sponsorów – została nim Grupa Edukacyjno-Szkoleniowa SOKRATES z Bytomią. Była to dla nas wielka radość i ulga, gdyż książka dziecięca nie jest pieśczochem mediów. Wiele krajów otrzymuje wsparcie od swojego rządu, niektóre z tych pieniędzy właśnie płać składkę (Niemcy, Grecja), niektóre mają prywatnych darczyńców. Chorwacja, która, jak wspomniano wyżej, jest instytucjonalnie „bibliotekarska”, jest finansowana z budżetu stolicy kraju, Zagrzebia.

Nowym zjawiskiem jest organizowanie przez narodowe sekcje IBBY odpłatnych konkursów, bądź korzystanie z dochodów, pochodzących z fundacji; tak jest właśnie w Holandii, gdzie nagroda im. Jenny Smelik jest finansowana z kapitału fundacji jej imienia. Nagroda ta przyznawana jest za książkę, która przyczyni się do lepszego zrozumienia problemów mniejszości etnicznych. Wszyscy podkreślają, podobnie jak Polska, rolę tzw. sponsoringu pośredniego, czyli faktu nieodpłatnego użyczenia powierzchni magazynowej i sal na zebrania; takie relacje istnieją również

między Polską Sekcją IBBY (PS IBBY) i Instytutem Książki, który m.in. sfinansował wysyłkę naszych prac na Biennale Ilustracji w Bratysławie i refundował pobyt jednej osoby na Międzynarodowych Targach Książki Dziecięcej w Bolonii. Czeska sekcja IBBY korzysta z usług studia graficznego, które za darmo projektuje materiały do konkursu „Złota Wstęga”, będącego odpowiednikiem „Książki Roku”. Oprócz Ministerstwa Kultury ważnym partnerem dla narodowych sekcji IBBY jest właściwe dla danego kraju MSZ; w Niemczech i Słowacji finansują oni zagraniczne wyjazdy (np. kongres).

Aktywność poszczególnych narodowych sekcji IBBY i ich współpraca z centralą koncentruje się na zgłaszaniu kandydatów do Nagrody im. Hansa Christiana Andersena, Nagrody ASAHI i Listy Honorowej IBBY.

Członkiem IBBY może zostać każdy, kto jest związany z dziecięcą książką i czytelnictwem najmłodszych.

Przyznawana przez IBBY co dwa lata nagroda im. Hansa Christiana Andersena jest najwyższym światowym odznaczeniem za twórczość dla dzieci. Po raz pierwszy wręczono ją na kongresie w Sztokholmie, w 1956 r. Laureatką została wtedy, znana i u nas, Eleonor Farjeon. W 1982 r. nagrodę w dziedzinie ilustracji odebrał Zbigniew Rychlicki, twórca postaci „Misia Uszatka”.

W 2012 r. nagrodę Andersena zdobyli Peter Sis (ilustracja, Czechy) i Maria Teresa Andruetto (pisarka, Argentyna). Na liście kandydatów do nagrody w 2014 r. są m.in. znani i w Polsce Mirjam Pressler (jej książkę *Jesienne astry* wydała przed laty „Nasza Księgarnia”), Peter Uhnar, słowacki ilustrator czy Eoin Colfer, autor *Artemisa Fowla*.

Nagroda ASAHI za wybitną aktywność w dziedzinie wspierania programów czytelniczych przyznawana jest co dwa lata stowarzyszeniom i instytucjom nominowanym przez narodowe sekcje. W 2006 r. laureatką została fundacja ABC XXI „Cała Polska czyta dzieciom”, zgłoszona przez PS IBBY, w 2012 r. zaś Grandmother Storytelling Program z Argentyny.

Coraz więcej krajów świętuje u siebie Międzynarodowy Dzień Książki Dziecięcej, przypadający w dniu 2 kwietnia, trwa wymiana doświadczeń między sekcjami. Z tej okazji wydawane są okolicznościowe plakaty, odbywają się imprezy dla dzieci jak „Reading Marathon” w Ekwadorze,

„Children`s Reading Tents” („Namioty Czytelnicze” w Ugandzie) i wiele innych. Kraj, będący gospodarzem musi opracować plakat z mottem i rozesłać do narodowych sekcji w świecie. Polska była gospodarzem tego dnia w 1980 r. Najszym marzeniem jest, aby kiedyś powtórzyć ten sukces.

Wszystkie sekcje dają nagrody, pisarzom, ilustratorom, a Islandia także muzykom i ludziom związanym z teatrem dla dzieci. Patronami nagród są zwykle najbardziej znani pisarze tego kraju (Lewis Carroll, Claude Aubry), a koszty pokrywane są z grantów lub, coraz częściej, z wadium, wpłacanego przez wydawców. W Polsce w ten sposób finansowana jest, przejęta od Fundacji „Świat Dziecka”, nagroda „Dziecięcy Bestseller Roku”, zwana popularnie Dongiem (od imienia bohatera literackiego z wiersza Edwarda Leara).

Co dwa lata najlepsze książki (w kategorii literackiej, opracowania graficznego i przekładu) – zgłaszane przez poszczególne sekcje narodowe – wpisywane są na Listę Honorową IBBY.

Na tej liście znajduje się kilkanaście polskich tytułów, można je znaleźć na www.ibby.pl. Ostatnim takim wpisem jest *Wszystko gra* z ilustracjami Marty Ignerskiej do tekstu Anny Czerwińskiej-Rydel.

Ważnym elementem aktywności jest też współpraca z czasopismem „Bookbird”, oficjalnym organem IBBY. Są kraje, gdzie IBBY oddelegowuje specjalnego współpracownika do kontaktów z „Bookbirdem”, znane są też liczne przypadki indywidualnej prenumeraty. Coraz więcej narodowych sekcji, m.in. Islandia i Austria wydają własny periodyk („1001 Buch”, „Borg og menning”/„Dzieci i kultura”) lub biuletyny informacyjne. W Polsce mamy dwa czasopisma, poświęcone książce i czytelnictwu młodego pokolenia, „Ryms” i „Guliwer”. Funkcjonują też listy książek rekomendowanych oraz biblioteki i firmowe, „ibbow-skie” księgarnie. Dla polskiego odbiorcy, w tym dla bibliotekarza i nauczyciela, taką listą są nominacje do konkursu „Książka Roku”. We wszystkich księgarniach, specjalizujących się w książce dla dziecka, są dostępne nagrodzone książki, wysyłałyśmy tam regularnie informacje o nowościach. Wspomniane biuletyny informacyjne są rozsyłane członkom, lub, jak w Iranie, dostępne online. Tu warto wspomnieć o roli, jaką we współpracy narodowych sekcji odgrywa internet.

Tam, gdzie są możliwości organizacyjne, np. w Austrii, a zwłaszcza we wspomnianej Brazylii, organizowane są targi, wystawy i seminaria,

a także warsztaty na temat literatury dziecięcej. Wiele krajów gościło wystawę książek Listy Honorowej IBBY. Wszystkie, w tym Polska, biorą udział w festiwalu NAMBOOK w Korei. Nie sposób wymienić wszystkich ciekawych projektów, jak np. „Książka dla Sąsiada” (Grecja), rozwój bibliotek „bunko” (zapoczątkowany w Japonii, obecnie rozwija się w Meksyku, gdzie także co roku odbywa się kampania medialna z udziałem polityków i celebrities „Co czytanie zmieniło w moim życiu?”).

Jak na tym tle wygląda Polska? Polska Sekcja istnieje od 1973 r., a w 1993 r. została formalnie zarejestrowana jako Stowarzyszenie Przyjaciół Książki dla Młodych. Stąd jubileuszowy charakter tego artykułu.

Kilka lat temu podpisaliśmy umowę o partnerstwie i współpracy ze Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich, staramy się bowiem współpracować z bibliotekami w całym kraju, zarówno przez naszą stronę internetową, portale księgarskie, jak i bezpośrednie kontakty, np. przy okazji targów.

Polska Sekcja IBBY:

- organizuje doroczny konkurs na Książkę Roku, nagradzając pisarzy oraz ilustratorów, a także osoby przyczyniające się do upowszechniania czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży;
- co dwa lata zgłasza nazwiska twórców na Listę Honorową IBBY, a do niedawna także do Nagrody im. H. Ch. Andersena;
- od 2000 r. przyznaje co roku rodzimym pisarzom i grafikom Medal za całokształt twórczości. Wśród pierwszych laureatów znaleźli się m.in. Janusz Stanny i Krystyna Siesicka, a w 2013 r. Bożena Truchanowska i Zofia Beszczyńska;
- od 2007 r. przyznaje nagrodę „Dziecięcy Bestseller Roku”, przejętą od Fundacji „Świat Dziecka” pod nową nazwą „Nagroda DONGA”;
- przygotowuje polską prezentację na Biennale Ilustracji w Bratysławie i na Targi w Bolonii;
- zgłasza kandydatury do nagrody ALMA (Astrid Lindgren Memorial Award), naszym kandydatem w roku przyszłym będzie Iwona Chmielewska.

Mamy 200 członków, w tym 6 wspierających, którzy płacą składki roczne. Liczba ich wzrasta, wielu z nich to osoby znaczące w środowisku. Co roku nasze szeregi zasilają kolejni laureaci nagród (choć szkoda, że nie wszyscy!), a zdobywcy

nagrody za upowszechnianie czytelnictwa (np. wspomniana Qlturka) są najlepszymi ambasadorami pięknej książki. W ramach aktywności licznej grupy ilustratorów (jesteśmy jedną z bardziej „ilustratorskich” sekcji IBBY) organizowane są liczne wystawy, warsztaty i spotkania autorskie zarówno w kraju, jak i za granicą (za granicą – Włochy, Niemcy, Austria, Hiszpania, Japonia, Czechy, Iran, Korea). Zawsze włączamy się do organizowania polskiej prezentacji na Biennale Ilustracji w Bratysławie i Triennale w Tallinie. W 2007 r. Polska zdobyła w Bratysławie Medal (za ilustracje Marii Ekier do *Polskich baśni i legend* wyd. Nowa Era) i Złote Jabłko (ilustracje Iwony Chmielewskiej do *Thinking ABC*, wyd. Nonjang Publishing Co).

Aktywność poszczególnych narodowych sekcji IBBY i ich współpraca z centralą koncentruje się na zgłaszaniu kandydatów do Nagrody im. Hansa Christiana Andersena, Nagrody ASAHI i Listy Honorowej IBBY.

Nasza obecność za granicą to wspomniana już prezentacja polskiej książki dla dzieci na festiwalu NAMBOOK w Korei; wystawa zbiorowa ilustracji i książki pt. „Nagrody Polskiej Sekcji IBBY”, będąca pokłosiem konkursu „Książka Roku”, która eksponowana była m.in. w Pile, Płocku, Zielonej Górze i Warszawie wraz z plakatami promującymi książki nagrodzone w konkursach. Nowością jest udział w projekcie krajów Grupy Wyszehradzkiej, wybrane opowiadania ilustrowali artyści z „bratnich” krajów; Polskę reprezentowały Zofia Beszczyńska, Agnieszka Tyszka i Roksana Jędrzejewska-Wróbel (pisarki) oraz Maria Dek i Anna Niemierko (ilustratorki). Prezentacja naszych książek i omówienie sytuacji na polskim rynku księgarskim wzbudziło wielkie zainteresowanie; warto podkreślić, na Węgrzech (ten kraj był inicjatorem i gospodarzem imprezy finałowej) nie ma systemu dotacji, jak u nas, nie ma też działań pomocowych organizacji takiej jak Instytut Książki. Flamandzka sekcja IBBY zwróciła się do kilku krajów, w tym do Polski, o wytypowanie najlepszych książek obrazkowych, z myślą o mniejszościach etnicznych, jakie żyją w Belgii. Spośród polskich książek organizatorzy wybrali *Pamiętnik Blumki* Iwony Chmielewskiej oraz *Czarostatki i parodzieje* Pawła Pawlaka.

Członkowie Polskiej Sekcji IBBY to ważne gremium opiniotwórcze w dziedzinie książki dla dzieci i młodzieży. Jesteśmy zapraszani na konferencje, spotkania i panele poświęcone temu zagadnieniu. Patronujemy największym imprezom targowym. W latach 2006-2008 reprezentowaliśmy PS IBBY, opiekując się ekspozycją nagrodzonych książek podczas Targów Książki Dziecięcej w Bolonii i prezentując polskie książki zagranicznym wydawcom. W 2008 r. świętowaliśmy wielki sukces – nagrodę Bologna Ragazzi Award dla wydawnictwa Wytwórnia za nowe opracowanie graficzne wierszy Juliana Tuwima, a ostatnio dla *Wszystko gra* z ilustracjami Marty Ignerskiej do tekstu Anny Czerwińskiej-Rydel.

Kilka lat temu podpisaliśmy umowę o partnerstwie i współpracy ze Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich, staramy się bowiem współpracować z bibliotekami w całym kraju, zarówno przez naszą stronę internetową, portale księgarskie, jak i bezpośrednie kontakty, np. przy okazji targów. Biblioteki i bibliotekarze to ważna grupa docelowa naszych działań, wiemy, jaką rolę odgrywa aktywny i kompetentny bibliotekarz w inicjacji czytelniczej młodego pokolenia. Dlatego obecność naszych dokonań na portalu SBP i regularne czytanie newslettera sprawia, że możemy jeszcze ściślej ze sobą współpracować.

Nawiązaliśmy współpracę z „Biblioteką w Szkole” – nasze nagrodzone książki są prezentowane na łamach tego periodyku. Jest to o tyle ważne, że dla wielu dzieci i ich rodziców biblioteka szkolna jest jedyną biblioteką, z jakiej dziecko korzysta. Coraz częściej jesteśmy proszeni o patronaty honorowe nad rozmaitymi projektami, związanymi z książką dla dzieci (Brombolandia, Pomorski Maraton Czytelniczy, Konkurs im. Astrid Lindgren i inne).

Kiedy myślę o osiągnięciach minionych 40 lat, to nasuwa się refleksja, że coraz częściej książki dla dzieci są obecne w mediach, przede wszystkim elektronicznych. Dzieje się tak, pomimo że twórczość dla młodego pokolenia jest uważana za coś gorszego, mniej poważnego. Widać to nawet w sferze semantycznej – ileż to razy słyszymy „książeczki”, zamiast „książki”? Chcielibyśmy, aby książki dla młodego odbiorcy były obecne też w świadomości dorosłych – bibliotekarzy, rodziców i nauczycieli. To oni są doradcami w wyborach czytelniczych. Poprzez udział w programie Biblioteka+ docieramy do coraz większej liczby bibliotekarzy.

Maria Kulik
Prezes Polskiej Sekcji IBBY

Gromadka Misia Uszatka i nie tylko...

czyli o działalności nieistniejącej już Filii nr 9 MBP w Sosnowcu

Pracę bibliotekarzy w Filii nr 9 Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Gustawa Daniłowskiego w Sosnowcu przy ul. Ostrogórskiej obserwowałam od 2007 r. W tym czasie kierowniczką filii była Beata Szymczak. Dzieje tej biblioteki są interesujące, ponieważ stanowią przykład przemyślanych działań w określonym środowisku i wśród zróżnicowanych wiekowo odbiorców. Nie jej historia jednak będzie przedmiotem tego szkicu, gdyż wymagałoby to znacznie szerszych ram artykułu. Warto jednak zaznaczyć, że filia działalność zaczęła w 1972 r. Wtedy powstał punkt biblioteczny przy klubie osiedlowym Spółdzielni Mieszkaniowej „Jagiellonka” w Sosnowcu. Pomieszczenie, w którym mieściła się biblioteka miało około 40 m², a bibliotekarz pracował na pół etatu.

Jednak dość szybko okazało się, że potrzeby czytelników z osiedla są o wiele większe. To one sprawiły, że już w 1976 r. biblioteka zyskała nowe pomieszczenie przy ul. Ostrogórskiej. Powstała czytelnia, wypożyczalnia i magazyn. Stale wzbogacano księgozbiór poprzez zakupy, dary, wymianę.

W ostatnim czasie zatrudnione były w niej dwie osoby z wykształceniem bibliotekarskim oraz pracownik obsługi. Biblioteka służyła licznej grupie odbiorców do połowy lutego 2013 r. W tym czasie bowiem filia uległa likwidacji. Podobny los spotkał też bibliotekę w Filii nr 16 na ul. Naftowej. Powodem likwidacji były względy finansowe.

Wielka to strata dla mieszkańców osiedla, ponieważ funkcję animatora kultury biblioteka pełniła znakomicie. A to między innymi dlatego, że pracowały w niej osoby z biblioteczną charyzmą.

Kierowniczka Filii mówi tak: *Dużo można pisać o zaletach biblioteki i pracy bibliotekarza. Jedno jest pewne – to praca ciekawa i dająca satysfakcję. Przyczyną tego stanu rzeczy jest przede wszystkim kontakt z czytelnikiem. Nic tak nie satysfakcjonuje jak wiara i przekonanie, że jest potrzebny, a jego praca jest ważna. W świecie skazanym na popkulturę, na medialny atak nijakości i radości z rzeczy ulotnych, bibliotekarz z całym zasobem wiedzy znajdującej się w książkach ma do spełnienia naprawdę ważną misję – nauczyć ludzi myśleć samodzielnie. Te właśnie czynniki sprawiają, że lubię swój zawód i nie uważam go za archaizm. Lubię ludzi, a praca ta daje mi możliwość bezpośredniego kontaktu z nimi.*

Właściwe pojmowanie misji biblioteki przyczyniło się do organizowania akcji promocji książki, czytelnictwa i kultury. Bo oprócz wypełniania podstawowych funkcji bibliotecznych, jak wypożyczanie książek i ich pozyskiwanie, nawiązano współpracę z Przedszkolami Miejskimi nr 5, 19, 50, 56, także z Zespołem Szkół Specjalnych nr 4, z klasą zerową ze Szkoły Podstawowej nr 8, także z klasą pierwszą ze Szkoły nr 4. Inicjowano i przeprowadzano wiele zajęć i imprez z udziałem przedszkolaków i czytelników specjalnej troski. Były one różnorodne, przygotowywane na specjalne okazje: świąteczne, rocznicowe i nie tylko.

Wprowadzanie dziecka w świat książki jest rzeczą trudną, mozolną. Wymaga cierpliwości i taktu, umiejętności gry słowem. Pisała o tym wielokrotnie Joanna Papużyńska. Wystarczy tu wspomnieć jej publikację *Inicjacje literackie. Problemy pierwszych kontaktów dziecka z książką* (1981).

Panie pracujące w bibliotece w Filii nr 9 wykazywały szczególną troskę o czytelnika. Spośród przygotowywanych przez nie zajęć, warto wymienić „Tajemnice polskich zamków”, które dotyczyły: Krakowa – Wawel i smok; Ogrodzieńca – Zamczysko i czarne psisko; Ojcowa – grotta i karzełki; Pieskowej Skały – orszak upiorny; Warszawy – Złota Kaczka. Prowadzono lekcje biblioteczne o trudnych wyrazach – „Gafa piżmaka”, także związane tematycznie z porami roku, „Dniem Pluszowego Misia”, Andrzejkami. Biblioteka czynnie uczestniczyła w akcji z okazji Tygodnia Bibliotek, a ramach którego prowadzono zajęcia pod tytułem „Fryckowe słowa, dźwięki i obrazy”. Podczas nich starano się, wykorzystując prezentację multimedialną i muzykę Fryderyka Chopina, przybliżyć dzieciom jego twórczość i życie. Ważną akcją były zajęcia świetlicowe – „Lato w mieście” i „Zima w mieście”. Stałym punktem pracy bibliotecznej były konkursy dla dzieci i młodzieży, na przykład konkurs o Marii Konopnickiej – „Krasnoludek, mały ludek” – adresowany do przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych zainteresował 213 uczestników.

Stałym elementem pracy bibliotecznej były wystawy dla dorosłych i dla dzieci oraz wystawki okolicznościowe.

Popularność zyskało czytanie legend, ich ilustrowanie i wykonywanie prac plastycznych. Spotkania o Czesławie Janczarskim realizowano pod wspólnym tytułem – „Gromadka Misia Uszatka” (czytanie historii o misiu, odgadywanie zagadek, dyskoteka z misiem). Inne spotkania odbywały się z cyklu „Myszka Miki przedstawia”. Każdy temat miał określoną liczbę spotkań: od czterech do ośmiu. Na przykład w październiku 2011 r. w 6 spotkaniach wzięło udział 118 osób. Lubianym rodzajem zajęć przez młodych bywalców biblioteki były zajęcia plastyczne pod tytułem „Zrób z kolorów małe co nieco dla czytelników”. Dla zajęć znaczenie miały pory roku, bo jesienią układano bukiety z kolorowych liści, a zimą podczas ferii bawiono się pod hasłem „Gdy pada śnieg, gdy słońce świeci, w bibliotece bawią się dzieci”. Dziecięce wyroby plastyczne czy malowane były zawsze odpowiednio wyeksponowane na wystawkach. Często dzieci wykonywały z modeliny przedmioty przydatne, takie, które sprawiają radość rodzicom, babciom i innym członkom rodziny (broszki, pierścionki, bransoletki itp.).

Przedszkolaki i dzieci z klas zerowej i pierwszej mogły uczestniczyć z zajęciach teatralnych,

poznawały podstawowe pojęcia związane z aktorstwem (dykcja, modulacja głosu), przygotowywały spektakle, brały udział w spotkaniu w Teatrze Zagłębia. Radości przy tym było sporo, ale przede wszystkim poznawały wartość słowa, jego znaczenia oraz uczyły się poszanowania koleżanek i kolegów.

Dla Zespołu Szkół Specjalnych nr 4 z ul. Franciszkańskiej w bibliotece prowadzono cykl spotkań na temat: „Szkoła uczuć”. Brały w nich udział dwie grupy. Podczas nich rozmawiano o następujących sprawach, jak: „Pierwsze wrażenia”, „Czy to już miłość?”, „Po czym poznać, że ktoś nas kocha”, „Rodzina ach rodzina” (kto wchodzi w skład rodziny, kogo można kochać itd.). Zajęcia urozmaicało pracami plastycznymi. Ich uczestnicy poznawali skalę podstawowych wartości w życiu człowieka. Tylko ktoś, kto zetknął się z ludźmi niepełnosprawnymi – i nieważny jest tutaj stopień niepełnosprawności – może zrozumieć wagę takich zajęć.

Wyjątkowym zainteresowaniem cieszyły się spotkania seniorów. Nie była to grupa liczna, niektóre osoby miały problemy z poruszaniem się, ale do biblioteki było tak blisko, że tę barierę pokonywały bez trudu. Były wśród nich osoby o różnych poglądach, zainteresowaniach. Łączyła ich jednak miłość do książki, chęć pobycia ze sobą, wymiana myśli o lekturze, filmie czy po prostu o codziennych trudach życia, a nade wszystko pragnienie spotkania się z drugim człowiekiem. Własną samotność pragnęły przemieniać w dobro świadczone innym.

Biblioteka umożliwiała im dzielenie się dobrym słowem, własną twórczością, myślą i czynem, gdy zachodziła taka konieczność. W betonowej szaryźnie blokowiska biblioteka jawiła się jako światło w długim wśród skał wykutym tunelu.

A obecnie dla niektórych starszych osób pokonanie może nawet niezbyt dalekiej odległości do Biblioteki Głównej na ul. Zegadłowicza staje się problemem ze względów zdrowotnych. I tak jakoś bez tej biblioteki zrobiło się na tym osiedlu jeszcze smutniej, powiedziała jedna z uczestniczek tych spotkań.

Myślę, że najlepszym komentarzem do tej konstatacji będzie pytanie chyba pięcioletniej bywalczyni w omawianej powyżej bibliotece: „Proszę pani, czy ta biblioteka naprawdę musi być zamknięta?”.

Barbara Pytlos
Instytut Bibliotekoznawstwa i Informatyki
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

©Depositphotos/Pavel Losevsky

O BIBLIOTEKACH W PRASIE

Biblioteka w więziennej baszcie

GŁOGÓWEK to niewielkie miasteczko w woj. opolskim acz bardzo ważne dla historii Śląska. To tu w 1655 r. w czasie potopu szwedzkiego znalazł schronienie król polski Jan Kazimierz wraz z rodziną, a w 1806 r. gościem był Ludwig van Beethoven, który hrabiemu Franzowi von Oppersdorff zadedykował *IV symfonię*. W więziennej baszcie, siedzibie Muzeum Regionalnego, otwarto w kwietniu 2013 r. filię Miejsko-Gminnej Biblioteki Publicznej w Głogówku, w której znalazły swoje miejsce zbiory regionalne. Czytelnicy będą mieli stały dostęp do pełnej zawartości zbioru archiwaliów, rękopisów, literatury i czasopism regionalnych z XIX i XX w. Adaptacja wnętrza pozwoli także organizować we wnętrzu muzyczne, teatralne i plastyczne przedsięwzięcia interdyscyplinarne oraz konferencje i lekcje biblioteczne i muzealne.

Otwarcie biblioteki w baszcie więziennej / MWR // *Życie Głogówka*. – 2013, nr 5, s. 9

Ambasador kultury i sztuki w Kędzierzynie-Koźlu

Wojciech Bonowicz, publicysta „Tygodnika Powszechnego”, który kilka lat temu zawiązał do **KĘDZIERZYNA-KOŹLA**, podzielił się takim spostrzeżeniem: *Jest na rynku w Koźlu jedna rzecz godna uwagi: najokazalszy budynek w mieście to budynek biblioteki. Jest takie drugie miasto w Polsce?* Takim cytatem rozpoczęto jubileusz 65-lecia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Kędzierzynie-Koźlu, placówki wielce zasłużonej nie tylko dla miasta i powiatu, ale również dla całego województwa opolskiego. Biblioteka dzięki środkom pozyskanym z Unii Europejskiej oraz Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowe-

go realizuje wiele projektów, m.in. lokalnej biblioteki cyfrowej, platformy MyIBUK, „Zielonej biblioteki” czy współpracy z czeskim partnerem w Przerowie.

Ozdoba rynku i duma miasta / Grzegorz Stępień // *Nowa Gazeta Lokalna*. – 2013, nr 41, s. 4

Muzyka w galerii, czyli galeria muzyki

W XVII-wiecznej kamienicy, przy rynku w **OPOLU**, mieści się największa płytoteka na Opolszczyźnie. Oprócz kolekcji płyt Biblioteka Muzyczna (oddział Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej) posiada bogate zbiory nut, czasopism i książek. Od pewnego czasu organizuje spotkania z cyklu „Muzyka w galerii, czyli galeria muzyki”. W ramach współpracy ze szkołą muzyczną w Opolu raz w miesiącu odbywają się w „Galerii WuBePe” kameralne koncerty uczniów i pedagogów.

Biblioteka Muzyczna nie tylko dla melomanów .../ Małgorzata Kroczyńska // *Nowa Trybuna Opolska*. – 2013, nr 255 (31.10..2013), s. 28

Wybór:

HANNA JAMRY

WBP im. E. Smołki w Opolu

Festiwal w 10 bibliotekach

Z dużym rozmachem przygotowano w **GDAŃSKU** II Festiwal Czytelniczy Sztuka Czytania. W ciągu czterech listopadowych dni odbyło się szereg spotkań z pisarzami, warsztaty dla dzieci i młodzieży, jak i rozmaite prezentacje. Akcja objęła 10 filii Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej. Spotkania

zorganizowano także w znanych lokalach na starówce: w Browarze Piwna i Winiarni Literackiej. Do Gdańska przybyli m.in. Wojciech Jagielski, Artur Barciś i Tomek Michniewicz. Miłośnicy dobrego jedzenia mogli porozmawiać z Pauliną Wnuk, autorką przepisów inspirowanych filmami. Dla koneserów piwa i fanów historii atrakcją było spotkanie ze Sławomirem Jędrzejewskim, autorem książki poświęconej przemysłowi piwowarskiemu na kresach wschodnich II Rzeczypospolitej oraz z Aleksandrem Masłowskim, znawcą dziejów Gdańska. Opowiadania nagrodzone w konkursie „Literacka podróż po Gdańsku” stały się podstawą interdyscyplinarnego projektu artystycznego łączącego literaturę, muzykę i grafikę z najnowszymi technologiami. Wszystkie imprezy nawiązywały do motywu podróży.

Podróż z książką / Anna Umiecka // *Gazeta Wyborcza* (Trójmiasto). – 2013, nr 272 (22 XI), dod. Co Jest Grane, s. 12

Biblia Gralathów i inne nabytki

Miasto **GDAŃSK** chlubi się swoim dziedzictwem związanym z książką. Bezcenne zbiory, systematycznie uzupełniane o nowe nabytki, posiada tutejsza biblioteka Polskiej Akademii Nauk. W zeszłym roku głośnym echem odbił się zakup Biblii wydanej w Lüneburgu w Niemczech w 1711 r. Należała ona do niezwykle zasłużonej dla Gdańska patrycjuszowskiej rodziny Gralathów, której przedstawiciele pod koniec XIX w. zamieszkali we Włoszech. Stamtąd też Biblia trafiła z powrotem do Gdańska. O zakupie eksponatu o wartości 25 tys. euro zdecydował prezydent miasta Paweł Adamowicz. Unikatowa, bogato ilustrowana Biblia składa się z dwóch woluminów, Starego i Nowego Testamentu. Ważą one odpowiednio 13 i 8 kg.

Zbiory specjalne biblioteki w 2013 r. wzbogaciły się – dzięki zakupom i darom od osób prywatnych – nie tylko o dawne książki, ale także o mapy, ryciny czy fotografie. *Otrzymaliśmy między innymi wspaniały zbiór grafik i rysunków, które przez lata gromadziła Iwona Strzelecka, historyk sztuki* – poinformowała na łamach prasy dr Anna Walczak. Biblię Gralathów i inne nowe nabytki można było obejrzeć na okolicznościowej wystawie otwartej w listopadzie w zabytkowym gmachu biblioteki.

Skarby Gralathów / Andrzej Januszajtis // *Gazeta Wyborcza* (Trójmiasto). – 2013, nr 208 (6 IX), s. 9 ; *Biblia Gralat-*

hów trafiła do Gdańska / Ewa Karendys // *Gazeta Wyborcza* (Trójmiasto). – 2013, nr 213 (12 IX), s. 4 ; *Gdańsk zakupił Biblię Gralathów* / Marek Adamkowicz // *Polska Dziennik Bałtycki*. – 2013, nr 213 (12 IX), s. 16 ; *Biblioteka PAN pokazała skarby, które trafiły tutaj w tym roku* / Marek Adamkowicz // *Polska Dziennik Bałtycki*. – 2013, nr 278 (29 XI), dod. Trójmiasto, s. 20

Biblioteka w dworcu PKP

Ponad siedemset tysięcy złotych z MKiDN zostanie przeznaczony na wyposażenie **RUMSKIEJ** Stacji Kultura, która znajdzie się w wykupionym przez miasto budynku PKP. Na jego parterze – o czym pisał i „Dziennik Bałtycki”, i „Gazeta Wyborcza” – ulokowana zostanie Miejska Biblioteka Publiczna. Jak podaje „Goniec Rumski”, dodatek do „Dziennika Bałtyckiego”, za te pieniądze zakupione zostaną nowe komputery, meble biurowe i biblioteczne i in. sprzęt oraz zaaranżowane zostanie wnętrze placówki. *Odbiory techniczne budynku planowane są na maj, więc przeprowadzka do nowej siedziby odbędzie się w czerwcu, lipcu* – poinformowała dyrektor biblioteki Krystyna Laskowska.

Oprócz biblioteki na terenie Stacji Kultura mają się znaleźć siedziby rumskich organizacji pozarządowych. Jak podaje „Gazeta Wyborcza”, remont całego budynku wyniesie prawie 5 mln zł.

Takiej biblioteki jeszcze będą nam zazdrościć / Tomasz Modzelewski // *Polska Dziennik Bałtycki*. – 2013, nr 278 (29 XI), dod. Goniec Rumski, s. 3 ; *Dworzec w Rumi do remontu* / Anna Umiecka // *Gazeta Wyborcza* (Trójmiasto). – 2013, nr 147 (26 VI), dod. Dom, s. 3

Czytelnictwo nie spada

Bibliotekarki ze **STĘŻYCY** w powiecie kartuskim są zadowolone z poziomu czytelnictwa na terenie ich gminy. Już co ósmy mieszkaniec korzysta z usług Gminnej Biblioteki Publicznej, posiadającej filie jeszcze w dwóch wsiach. Na ten temat wypowiedziała się w prasie dyrektorka Gabriela Formela: (...) *w ciągu roku zawsze przybywa nam około 20-25 nowych osób. To wcale nie jest mało, bo po prostu ci, którzy już czytali, to czytają dalej. Jest taki bardzo fajny trend, bowiem młode mamy przychodzą do nas z wózkami z dziećmi, mamy tutaj taki kącik czytelniczy. Pokazują dzieciom książki, razem wspólnie wybierają bajki i potem je dzieciom głośno czytają. To jest bardzo fajna sprawa, bo kiedyś tego nie było. Stosunkowo często po książki – zwłaszcza po fantastykę – sięga młodzież, która potem żywo o nich*

dyskutuje. Natomiast ludzie w średnim wieku chętnie wybierają pozycje polskich pisarzy. Bibliotekarki dbają, aby oferta w ich placówce była szeroka.

Czy ludzie lubią czytać? / Andrzej Baranowski // *Głos Kaszub.* – 2013, nr 45 (12 XI), s. 21

Przewodniki i albumy przed beletrystyką

Preferencje czytelników w odniesieniu do literatury regionalnej sprawdzili pracownicy WiMBP w GDAŃSKU. W tym celu opracowali oni ankiety, które skierowali do internautów.

Jak poinformował „Dziennik Bałtycki” z zebranych odpowiedzi wynika, że najczęściej są wypożyczane... przewodniki, a na kolejnych miejscach są (...) książki popularnonaukowe i albumy. Dopiero po nich w kręgu zainteresowania pojawia się beletrystyka. Niby to tylko kolejność w rankingu, jednak bibliotekarze wskazują, że ma to również wymiar praktyczny. Rezygnacja czy też ograniczenie kontaktu z literaturą piękną pociąga za sobą ubożenie słownictwa, którym się posługujemy. Ponadto czytelnicy najchętniej sięgają po książki regionalne, jeśli dotyczą one Trójmiasta. Nieco mniej wskazań było w odniesieniu do Kaszub (...). Bibliotekarze gdańscy sporządzili również ranking na najpopularniejszą beletrystykę pomorską dla dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży. Jego wyniki można zobaczyć na stronie biblioteki.

Książki o naszym regionie, po które chętnie sięgamy / Marek Adamkowicz // *Polska Dziennik Bałtycki.* – 2013, nr 278 (29 XI), dod. Trójmiasto, s. 21

Najpoczytniejsza beletrystyka pomorska

Rankingi na najpoczytniejszą beletrystykę pomorską dla dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży sporządziła WiMBP w GDAŃSKU. Pod uwagę brano książki pisarzy nie tylko z Pomorza, ale też z innych regionów Polski i z zagranicy. Analiza dotyczyła okresu od końca 2010 r. do jesieni 2013 r. *Sprawdziliśmy, ile osób wypożyczyło 211 wybranych tytułów beletrystycznych – mówi Iwona Joć-Adamkowicz. – Okazało się, że największym powodzeniem [wśród dorosłych – przyp. ij] cieszą się powieści Hanny Cygler. W pierwszej dziesiątce rankingu znalazło się aż sześć jej książek. Dla porównania powieść Hanemann Stefana Chwina znalazła się na 9. miejscu, a Weisser Dawidek Pawła Huellega*

na 18. Najpopularniejszą powieścią jest *Kolor bursztynu* H. Cygler. Od końca 2010 r. przeczytano ją ponad tysiąc razy – to niewiele mniej niż popularną autobiografię Danuty Wałęsy *Marzenia i tajemnice*.

Najbardziej poczytną pisarką z Pomorza jest... / Dorota Karaś // *Gazeta Wyborcza (Trójmiasto).* – 2013, nr 274 (25 XI), s. 6

Zabawy w bibliotece i w terenie

Gminna Biblioteka Publiczna w RYJEWIE w powiecie kwidzyńskim zdobyła I miejsce w wojewódzkim konkursie „W co się bawić... w bibliotece?”. Konkurs zorganizowany został przez WiMBP w Gdańsku. Przedsięwzięcie wsparła finansowo Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego w ramach Programu Rozwoju Bibliotek. Biblioteki z gmin wiejskich i małych miasteczek wspólnie z lokalnymi instytucjami, stowarzyszeniami oraz osobami prywatnymi realizowały projekty skierowane do dzieci. W Ryjewie postanowiono w przystępny, zajmujący sposób przybliżyć najmłodszym dzieje okolicy. Projekt „Co na strychu piszczy, czyli gdzie są nasze srebrne łyżeczki? W poszukiwaniu ryjewskiej historii” składał się z kilku etapów. Podczas wakacji zadaniem około 50 dzieci było odnalezienie skarbu sprzed wieków. Do szczęśliwego finału doprowadziło je rozwiązywanie kolejnych zagadek. Skarb odnaleziono w zabytkowym piecu w pobliskim Szkaradowie Wielkim. Wcześniej młodzi uczestnicy projektu zwiedzili m.in. kościół św. Katarzyny w Straszewie, zagrodę mennonicką w Mątowskich Pastwiskach czy pozostałości po folwarku krzyżackim w Benowie.

Ponadto zorganizowano wystawę ukazującą Ryjewe dawne i obecne oraz wydano minimonografię miejscowości. Projekt został dofinansowany przez Lokalną Fundację Filantropijną Projekt i samorząd gminny.

W poszukiwaniu zaginionego skarbu / (fox) // *Kurier Kwidzyński.* – 2013, nr 33 (14 VIII), s. 6 ; Biblioteka, w której dużo się dzieje / Rafał Cybulski // *Polska Dziennik Bałtycki.* – 2013, nr 272 (22 XI), dod. Kurier Powiatu Kwidzyńskiego, s. 7

Kwidzyński cykl

Rosnące zainteresowanie życiem codziennym w PRL-u można zaobserwować m.in. w KWIDZYŃNIE. Tamtejsza Biblioteka Miejsko-Powiatowa oraz Pracownia Regionalna przy Kwidzyńskim Centrum Kultury zapoczątkowa-

ły cykl fotograficznych wystaw plenerowych ukazujących miasto sprzed kilkudziesięciu lat. Można je było obejrzeć na niedawno wyremontowanym placu przy szkole podstawowej – Skwerze Harcerzy. Pierwsza ekspozycja dotyczyła lat 50. Kolejna pokazywała Kwidzyn w latach 60. Będą jeszcze następne. Zamiarem organizatorów jest zaprezentowanie nie tylko miejskiej zabudowy, ale i ludzi. Fotografie pochodzą ze zbiorów Pracowni Regionalnej.

Miasto to bowiem nie tylko budynki, ale przede wszystkim ludzie / (fox) // Kurier Kwidzyński. – 2013, nr 44 (30 X), s. 8–9

Amerika i biblioteka

American Corner w WiMBP w GDAŃSKU od 2008 r. zajmuje się promocją kultury amerykańskiej w północnej Polsce. O celowości istnienia ośrodka przekonuje na łamach „Dziennika Bałtyckiego” Tomasz Rozwadowski. *Ktoś mógłby zapytać, czy potrzebna jest taka promocja w kraju, w którym kwestia zniesienia wiz do USA dla obywateli jest jednym z najważniejszych celów polityki zagranicznej, a kultury amerykańskiej jest pełno – w księgarniach, w klubach muzycznych i salach koncertowych, w kinach. Otóż jest, ponieważ American Corner prezentuje te wycinki amerykańskiej kultury, które nie przebijają się do masowego obiegu, są albo elitarne, albo zapomniane, a warte przypomnienia – napisał dziennikarz. Jedną z imprez zorganizowanych ostatnio w ośrodku był wieczór poezji Edgara Lee Mastersa (1868-1950). Nazwisko tego wybitnego literata nie jest powszechnie u nas znane, chociaż tom wierszy Spoon River Anthology doczekał się aż trzech polskich przekładów. O fenomenie twórczości Mastersa mówił w Gdańsku Daniel Bourne, amerykański poeta i tłumacz, profesor literatury w College of Wooster w stanie Ohio. Do wzięcia udziału w spotkaniu zaproszono także aktora Floriana Staniewskiego. Można było posłuchać poezji Mastersa w języku angielskim oraz polskim. Dodatkowo odbył się wernisaż prac gdańskiego artysty plastyka Jana Miśka.*

Amerykański klasyk / Tomasz Rozwadowski // Polska Dziennik Bałtycki. – 2013, nr 263 (12 XI), s. 15

Dziecięce dziełka

Współczesna książka powstaje przy pomocy komputera. Można ją przygotować samodzielnie w domu. Wpierw jednak trzeba nabyć konkretne umiejętności techniczne. Okazję

taką miały dzieci z POLNICY w powiecie człuchowskim. Szkolenie komputerowe odbyło się w Gminnej Bibliotece Publicznej. Uczniowie klasy szóstej SP wymyślali opowiadania, których akcja toczyła się w bibliotece. Nauczyli się tworzyć pliki tekstowe, obrabiać zdjęcia i kreować ilustracje za pomocą ogólnodostępnych programów graficznych. Gotowe prace zamierzano zaprezentować na ściennej gazecie i na stronie internetowej biblioteki. Zajęcia „Tworzymy karty książki” zorganizowano dzięki dotacji w ramach programu „Akademia Orange dla bibliotek”.

Tworzyli własną książkę / Beata Gliwka // Polska Dziennik Bałtycki. – 2013, nr 272 (22 XI), dod. Dziennik Człuchowski, s. 10

„Obłężenie” w bibliotece

Pokaz mody z początków XIX w. w wykonaniu uczestników Projektu Historycznego Garnizon Gdańsk można było zobaczyć w Filii Gdańskiej WiMBP w GDAŃSKU. W ten sposób zakończono cykl spotkań poświęconych 200. rocznicy obłężenia Gdańska przez wojska rosyjsko-pruskie. *Przedsięwzięcie, na które złożyły się wykłady na temat epoki napoleońskiej oraz spacer gdańskimi śladami Bonaparte’go, spotkało się ze sporym zainteresowaniem – czytamy w „Dzienniku Bałtyckim”. Ci, którzy brali udział w spotkaniach mieli okazję przekonać się, że okres I Wolnego Miasta Gdańska (1807-1813/14) był dla gdańszczan czasem dynamicznych zmian. Niestety, głównie na gorsze.*

Rosyjski książe kusi Polaków, czyli koniec napoleońskiego Gdańska / Marek Adamkiewicz // Polska Dziennik Bałtycki. – 2013, nr 286 (9 XII), dod. Historia, s. D

Czytać można wszędzie

Z takiego założenia wyszli pracownicy Biblioteki Miejsko-Powiatowej w KWIDZYNIE. Zwrócili uwagę na miejsca, gdzie tworzą się kolejki. W przychodniach i poradniach lekarskich oraz w urzędach ustawione zostały regały z książkami. Pomyślano o ośmiu lokalizacjach, m.in. w Wydziale Komunikacji Starostwa Powiatowego czy w Biurze Obsługi Ludności Urzędu Miasta. Lektura ma umilić czas oczekującym na wizytę. Jeśli propozycja spodoba się mieszkańcom, a książki nie będą masowo ginąć, akcja „Kwadrans na książkę. Czytam wszędzie” będzie kontynuowana.

Znajdź kwadrans na książkę / (fox) // Kurier Kwidzyński. – 2013, nr 49 (4 XII), s. 6

Starych maszyn czar

Współcześnie trudno jest sobie wyobrazić funkcjonowanie biblioteki bez komputera. Ale kilkadziesiąt czy nawet kilkanaście lat temu ważną rolę pełniły maszyny do pisania. Bibliotekarze wykorzystywali je do pisania pism, sprawozdań czy też sporządzania kart katalogowych. Nie inaczej było w Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej w **KARTUZACH**. Tam jednak nie pozbywano się starych, wysłużonych modeli, a umieszczano je w magazynie. Po latach ponownie ujrzały one światło dzienne. Teraz nietypowy zbiór znajduje się w gabinecie dyrektorki kartuskiej biblioteki. Osoby odwiedzające ją często nie mogą wyjść z podziwu. Okazało się bowiem, że

niejedna maszyna posiada wartość kolekcjonerską, m.in. ta wyprodukowana przez amerykańską firmę Remington. Na uwagę zasługuje też swego rodzaju kalkulator, i to bynajmniej nie elektroniczny.

Zrodził się pomysł, aby jeszcze bardziej wyeksponować zabytkową kolekcję, udostępnić ją szerszemu gronu, na przykład w czytelnii.

Wspomnienie o maszynach do pisania / Andrzej Baranowski // Głos Kaszub. – 2013, nr 44 (5 XI), s. 21

Wybór:

IWONA JOĆ-ADAMKOWICZ,

GRZEGORZ GRZENKOWICZ

WiMBP im. J. C. Korzeniowskiego w Gdańsku

▶▶ W KILKU SŁOWACH

„Książka Roku 2013” Polskiej Sekcji IBBY

Wyniki konkursu „Książka Roku”, którego organizatorem była po raz dwudziesty piąty Polska Sekcja IBBY zostały oficjalnie ogłoszone a nagrody wręczone w warszawskim Muzeum Literatury 6 grudnia 2013 r.

Laureatami nagród literackich zostały debiutująca w konkursie Malina Prześluga za *Ziuzię* oraz Ewa Przybylska za powieść dla młodzieży *Most na Missisipi*.

Główne nagrody graficzne otrzymały Marta Ignerska za ilustracje i projekt graficzny książki *Prawdziwa bajka* z tekstem Mikołaja Łozińskiego oraz Joanna Concejo za ilustracje do książki *Książę w cukierni* z tekstem Marka Bieńczyka.

Nagrodę za upowszechnianie czytelnictwa otrzymała Marta Lipczyńska-Gil, stworzenie i prowadzenie „Kwartalnika o Książkach dla Dzieci RYMS” i wortalu o tej samej nazwie.

(Marzena Przybylsz)

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa 2014-2020

Miliard złotych przeznaczonych w ciągu sześciu lat na czytelnictwo zakłada Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa. Jego celem jest rozwój i promocja czytelnictwa, poprawienie społecznego wizerunku książki oraz zwiększenie funduszy na zakup nowości bibliotecznych, w szczególności literatury dla dzieci i młodzieży. Założenia programu minister kultury i dziedzictwa narodowego Bogdan Zdrojewski przedstawił 25 października 2013 r. na Targach Książki w Krakowie.

Na rozwój czytelnictwa w ciągu sześciu lat przeznaczonych zostanie w sumie miliard złotych. 650 mln zł ze środków resortu kultury i 350 mln zł od beneficjentów programu, m.in. od samorządów i innych instytucji – powiedział minister Bogdan Zdrojewski. Jak zaznaczył, część z tych środków jest już zapisanych w wieloletnich programach rządowych.

Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa swoim zasięgiem obejmuje najważniejsze z obszarów powiązanych z czytelnictwem i obecnością książki na rynku: promocję i upowszechnianie czytelnictwa i książki wśród nieczytających, wspieranie wydawania wartościowej literatury i czasopism kulturalnych, szkolenie księgarzy oraz regulacje prawne dotyczące rynku książki.

Istotnym elementem programu będą działania zmierzające i wzmacniające rolę biblioteki jako podstawowej przestrzeni kontaktu z książką. W związku z tym planowana jest: modernizacja budynków bibliotek, nowocześniejsze ich serwisu, zakup nowości oraz szkolenia bibliotekarzy.

Jednym z ważniejszych elementów programu, wychodzącym naprzeciw zmianom cywilizacyjnym będą działania służące udostępnianiu legalnej książki w internecie.

„Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa na lata 2014-2020” został opracowany w wyniku prac powołanego przez Ministra KiDN Zespołu ds. promocji i upowszechniania czytelnictwa, zgodnie z zapisami Paktu dla Kultury oraz „Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020”. W jego przygotowanie, a także koordynację zaangażowane są trzy narodowe instytucje kultury: Biblioteka Narodowa, Instytut Książki oraz Narodowe Centrum Kultury.

(Źródło: <http://www.mkidn.gov.pl>)

Budowanie relacji z klientem

W dniach 12-13 września 2013 r. odbyła się w Poznaniu jubileuszowa 15. Konferencja Bibliotek Niepaństwowych Szkół Wyższych. Tematem obrad było „Budowanie relacji z klientem”, a gospodarzami wydarzenia byli pracownicy Biblioteki Wyższej Szkoły Bankowej.

Dwudniowe obrady konferencji obfitowały w ciekawe wystąpienia prelegentów. Gościom zaproponowano również udział w warsztatach oraz przedstawieniu „Bielyjerozy” przygotowanym przez Studio Teatr Castingowy mpIusm.

Konferencję rozpoczął wykład inauguracyjny pt. *Determinanty sprawności funkcjonowania współczesnej biblioteki naukowej* wygłoszony przez dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu dr. hab. Artura Jazdona. Następnie odbyły się 4 sesje, w których znalazło się aż 12 wystąpień bibliotekarzy z całego kraju.

Pierwszą prelegentką była Iwona Josińska (Biblioteka Wyższej Szkoły Bankowej we Wrocławiu), która opowiedziała o problemach towarzyszących łączeniu dwóch uczelni i ich bibliotek. Następnie dr Magdalena Karciaz (Biblioteka Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu) wygłosiła referat pt. *Biblioteki niepaństwowych szkół wyższych w perspektywie przestrzeni i czasu*. Wystąpienie zostało rozpoczęte tezą, która oddaje etap rozwoju, w jakim obecnie znajdują się księżnice uczelni prywatnych – „biblioteki niepaństwowych szkół wyższych są jak młode wino, muszą jeszcze dojrzeć”. Następnie dr Maria Sidor (Biblioteka Wyższej Szkoły Biznesu w Nowym Sączu) przedstawiła temat *Repozytorium instytucjonalne – jego funkcje i narzędzia w komunikacji naukowej*. Sesję pierwszą zamknęła Joanna Szymanowicz (Biblioteka Wyższej Szkoły Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu) dzieląc się doświadczeniami związanymi z tworzeniem własnego repozytorium, a także wideoteki.

W sesji drugiej zaprezentowane zostały cztery wystąpienia. Grażyna Wilk (Biblioteka Uni-

wersytetu Śląskiego w Katowicach) zastanawiała się, która koncepcja jest dziś lepsza – *Czytelnik w bibliotece akademickiej XXI wieku – gość? klient? użytkownik?* Kolejne wystąpienie dotyczyło usługi „zaproponuj kupno książki”, temat przedstawiła Kinga Adamiak (Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu). O problemach planowania opowiedziała Marlena Gęborska (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej). Następnie Małgorzata Kiwior (Biblioteka Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu) podzieliła się swoimi doświadczeniami w pozyskiwaniu funduszy na działalność biblioteczną z różnych źródeł zewnętrznych, m.in. z programów grantowych.

Podczas trzeciej sesji przedstawiono cztery referaty. Renata Zagożdżon i Karolina Dyl (Biblioteka Wyższej Szkoły Cła i Logistyki w Warszawie) przedstawiły przykład współpracy międzybibliotecznej w wystąpieniu pt.: *Jeden katalog – dwie biblioteki, czyli koncepcja, wdrożenie i wnioski dotyczące funkcjonowania systemu bibliotecznego łączącego zasoby bibliotek Wyższej Szkoły Cła i Logistyki, i Wyższej Szkoły Zarządzania i Prawa im. H. Chodkowskiej w Warszawie*. Następnie wysłuchaliśmy Wioletty Ledzion i Agaty Petiuk (Biblioteka Główna Politechniki Warszawskiej) prezentujących sukcesy i porażki podczas wprowadzania w bibliotece nowych stanowisk pracy dla bibliotekarzy dziedzinowych.

W czwartej sesji zaprezentowano dwa wystąpienia. Małgorzata Bródka (Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu) poruszyła temat egzemplarza obowiązkowego pytając *Wydawco, gdzie jesteś?* Następnie dr Stefan Kubów (Biblioteka Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu) podzielił się

doświadczeniami bibliotekarza-blogera. Dylematy przedstawił w sposób bardzo ciekawy i z humorem. Pierwszy dzień zamknęła uroczysta kolacja, której towarzyszyły: pokaz zdjęć prezentujących historię corocznych spotkań bibliotekarzy niepaństwowych szkół wyższych, wspominki, konkursy i dyskusje na tematy nie tylko fachowe.

Drugiego dnia zagadnieniem przewodnim obrad była szeroko pojmowana komunikacja. Rozpoczęła Ewa Rzeska (Biblioteka Główna UMCS w Lublinie) poruszając zagadnienie komunikacji interpersonalnej w procesie budowania trwałych relacji z użytkownikiem biblioteki naukowej. Kolejne trzy wystąpienia stanowiły swoisty tryptyk pod wspólnym tytułem (*Patologie w komunikacji*) przygotowany przez pracownice Biblioteki Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Łodzi. Magdalena Kokosińska zanalizowała e-maile i podania składane przez czytelników. Omówiła problem błędów i barier w komunikacji, poruszyła także kwestie grzeczności językowej. Aleksandra Marciniak, nieobecna na sali obrad, przemówiła do audytorium dzięki przygotowanemu wcześniej nagraniu. Jej prezentacja dotyczyła problemów dyskryminacji i mobbingu w środowisku bibliotekarskim i wzbudziła spore poruszenie na sali obrad. W moim wystąpieniu omówiłam kwestie korespondencji e-mailowej – w oparciu o wykonane badania oceniłam jak bibliotekarze radzą sobie z tą formą komunikacji. Następnie Barbara Barańska-Malinowska (Biblioteka Główna Politechniki Częstochowskiej) odpowiedziała na bardzo ważne pytania *Jak mówić żeby użytkownicy bibliotek nas słuchali, jak sprawić żeby do nas wrócili?* W ostatnim wystąpieniu Katarzyna Winnicka i Agata Figas (Biblioteka Wyższej Szkoły Zarządzania i Prawa im. Heleny Chodkowskiej w Warszawie) podzieliły się bardzo cennymi i pionierskimi doświadczeniami związanymi z udostępnianiem czytelnikom e-czytników wraz z kolekcją e-booków.

Po obradach uczestnicy udali się na warsztaty. Organizatorzy zaproponowali trzy bardzo ciekawe tematy do wyboru:

1. Obsługa trudnego klienta w bibliotece (prowadząca: Joanna Szymanowicz),
2. Prezentacje publiczne z wykorzystaniem technik relaksacyjnych (prowadząca: dr Magdalena Karciarz),
3. Zarządzanie czasem (prowadząca: Anna Dągielska).

Fot. Anna Wróbel

Następnie odbył się Hyde Park w dość luźnej atmosferze, nastął czas podsumowań, pożegnań i podziękowań.

Jubileuszowa konferencja odbyła się w miejscu, w którym w 1999 r. bibliotekarze niepaństwowych szkół wyższych spotkali się po raz pierwszy. Zapoczątkowana wtedy wymiana doświadczeń i wiedzy trwa nieprzerwanie od 15 lat. Przy okazji corocznych zjazdów poruszano bardzo wiele zagadnień związanych z funkcjonowaniem tego szczególnego typu biblioteki, jakim jest księżnica w uczelni niepaństwowej. Podczas zakończenia obrad w Poznaniu Anna Sobiech z Biblioteki Wyższej Szkoły Administracji Publicznej zaprosiła wszystkich na kolejną, 16 już, konferencję – w 2014 r. bibliotekarze niepaństwowych szkół wyższych spotkają się w Ostrołęce.

15. Konferencję Bibliotek Niepaństwowych Szkół Wyższych należy uznać za bardzo udaną pod wieloma względami. Ciekawy temat obrad, bardzo dobra organizacja i twórcza atmosfera sprawiły, że uczestnicy opuścili Poznań zadowoleni i pełni nowej energii. Podziękowania i gratulacje należą się gospodarzom wydarzenia – pracownikom Biblioteki Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu.

Na podsumowanie konferencja w liczbach:

- 58 uczestniczek – 5 uczestników,
- 18 wystąpień – 20 prelegentek – 1 prelegent,
- 2 dni – 5 sesji – 3 warsztaty – 1 przedstawienie,
- kilka trudnych pytań – kilka dobrych praktyk – dziesiątki wymienionych myśli – setki uśmiechów.

PAULINA MILEWSKA
Biblioteka Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Łodzi

Biblioteka pełna ludzi

„Biblioteka pełna ludzi” to hasło IV Ogólnopolskiego Kongresu Bibliotek Publicznych, który odbył się w Warszawie, w Centrum Nauki Kopernik w dniach 21-22 października 2013 r.

Kongres otworzył Jerzy Koźmiński, prezes Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności, który podkreślił rolę Programu Rozwoju Bibliotek w przekształcaniu placówek bibliotecznych w nowoczesne, wielofunkcyjne ośrodki kultury, informacji, edukacji i aktywności obywatelskiej. Gośćmi specjalnymi Kongresu byli: Bogdan Zdrojewski (Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego), Jadwiga Czartoryska (prezes Fundacji Orange), Marek Kosyczar – dyrektor ds. odpowiedzialności społecznej Microsoft, Tomasz Makowski (dyrektor Biblioteki Narodowej), Rafał Kramza (dyrektor Programu Rozwoju Bibliotek) oraz Elżbieta Stefańczyk (przewodnicząca Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich). Za pośrednictwem przekazów wideo przemówili: Michał Boni (Minister Administracji i Cyfryzacji) oraz Jerzy Owsiak, który zachęcał bibliotekarzy do udziału w akcji „Biblioteki to miejsca przyjazne sztabom WOŚP”.

Podczas uroczystej inauguracji wystąpiła Sarah Houghton, dyrektor Biblioteki Publicznej w San Rafael w Kalifornii (USA), która przedstawiła nowatorskie działania bibliotekarzy realizowane wspólnie z mieszkańcami. Ważnym punktem Kongresu było wręczenie stypendium im. Olgi Rok, a jego laureatką została Anna Orlikowska z Centrum Kultury i Biblioteki im. Jana Karnowskiego w Brusach. Na Kongresie pojawili się także bibliotekarze z Mołdawii, Ukrainy, Bułgarii i Rumunii.

Przez dwa dni trwał IV Ogólnopolski Kongres Bibliotek Publicznych, podczas których bibliote-

karze mogli wzbogacić swoją wiedzę i praktyczne umiejętności. Odbyło się 40 warsztatów i spotkań w 8 blokach tematycznych:

- Ludzie, pomysły, pieniądze, czyli jak zwiększać zasoby biblioteki?,
- Książka: (inter) akcje – o nowoczesnych formach promocji czytelnictwa i nowoczesnym czytelnictwie,
- Porozmawiaj, czyli jak słuchać, aby usłyszeć, jak zmieniać, aby zmienić,
- Całe życie z biblioteką – o wsparciu biblioteki w ważnych momentach naszego życia,
- Po godzinach – edukacja nieformalna w bibliotece,
- Wszystko gra! – o grach i rywalizacji,
- Zapelnij bibliotekę ludźmi. Pomysły – inspiracje – oferty,
- Kadr – Klik, czyli jak strzelić fotkę bez pudła i obrobić w mig.

Blok: **Zapelnij bibliotekę ludźmi. Pomysły, inspiracje, oferty** był bardzo bogaty i profesjonalnie przygotowany (byłam uczestnikiem tego bloku). Dotyczył m.in. inicjowania zmian w bibliotekach przez zainspirowanie bibliotekarzy do różnego rodzaju działań proponowanych przez organizacje pozarządowe. Swoje propozycje i projekty dla bibliotek przedstawili: Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych (FISE), Centrum Edukacji Obywatelskiej (CEO), Fundacja Nowe Media, Fundacja Rozwoju Dzieci im. Jana Amosa Komeńskiego, Fundacja Wspomagania Wsi, Fundacja Ośrodka KARTA

Fot. z arch. www.sbp.pl

(FOK), Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”, Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie, Fundacja v4sport.

Na kolejnym spotkaniu: *Od wizytówki do kierunkowskazu, czyli identyfikacja wizualna biblioteki w praktyce* zobaczyliśmy jak wyglądają biblioteki, które już wykorzystują u siebie system identyfikacji wizualnej oraz jak wprowadzić elementy systemu w swojej bibliotece i miejscowości.

Na koniec pierwszego dnia Kongresu spotkaliśmy się z przedstawicielami stowarzyszenia Hackerspace Warszawski. Przybliżyli nam oni ruch makerów, hakerów, którzy spotykają się w takich miejscach jak hackerspace, maker space czy creation space, by wspólnie tworzyć i eksperymentować. Takie miejsca pojawiają się również w bibliotekach, wyposażone są w drukarki 3D, urządzenia elektroniczne czy techniczne. O tym, co się w takich miejscach dzieje decyduje społeczność, która je tworzy.

Na początku kolejnego dnia Kongresu zaprezentowano uczestnikom bloku: **Zapełnij bibliotekę ludźmi** projekt „*Link do przyszłości*”. Zaznajomiliśmy się w jaki sposób biblioteka może wspierać młodych ludzi w planowaniu ich przyszłości zawodowej, jak można nawiązać współpracę z doradcami zawodowymi. Następnie przedstawiciel

FunMedia przekonywał nas, jak multimedia – gry, filmy, fotolekcje wpływają na atrakcyjność i jakość nauczania języka angielskiego. Jak bibliotekę możemy przeobrazić w edukacyjne centrum medialne, realizując projekty „FunEnglish w bibliotece”, „Angielski 123 w bibliotece”. Po tym wystąpieniu posłuchaliśmy również o akcji „Czytasz”, która była organizowana we współpracy z pięcioma bibliotekami w Polsce, oraz „O finansach ... w bibliotece”, działaniach adresowanych dla seniorów 50+ za pośrednictwem gminnych bibliotek publicznych. Dowiedzieliśmy się, w jaki sposób podobne działania przenieść do swoich bibliotek.

Tak wyglądał IV Kongres Bibliotek Publicznych oczami uczestniczki jednego z bloków tematycznych. Tematyka zajęć była różnorodna, interesująca, a wybór sesji trudny – co niektórzy chcieli być nawet w kilku miejscach jednocześnie. Były burzliwe dyskusje i wymiana doświadczeń w kulisach. Myślę, że przekonaliśmy się do stwierdzenia, iż nasza praca ma sens i przynosi pożytek lokalnym społecznościom.

MONIKA JACKOWICZ-NOWAK
Powiatowa i Miejsko-Gminna Biblioteka
Publiczna im. W. Bazieliha w Starym Sączu

Uniwersytet w Pavii i jego biblioteki

Pavia jest miastem położonym nad rzeką Ticino, 35 km od Mediolanu, w regionie Lombardii. Posiada duże walory historyczne, o czym świadczą architektura miasta. Znajduje się tu wiele ciekawych zabytków, takich jak Kościół San Michele, Certosa di Pavia, uniwersytecki ogród botaniczny czy zamek Viscontich. Oferuje fascynującą podróż do korzeni kulturowych¹.

Dużą wartość historyczną posiada Uniwersytet w Pavii założony w 1361 r. Jest on jednym z najstarszych w regionie Lombardii, jak również jednym z najstarszych w Europie². Uniwersytet może pochwalić się znanymi wykładowcami, którzy poprzez swoje dokonania dużo wnieśli do świata nauki. Należą do nich m.in. Alessandro Volta, Girolano Cardano, Antonio Scarpa oraz Camillo Golgi.

Obecnie Uniwersytet umożliwia kształcenie na 9 kierunkach: ekonomia, farmacja, prawo, inżynieria, literatura, filozofia, medycyna, nauka (matematyka, fizyka, chemia, biologia i nauki przyrodnicze), politologia i muzykologia³. Uczelnia jest instytucją, która cieszy się renomą i prestiżem nie tylko ze względu na swoje walory historyczne, ale także ze względu na wysoką jakość kształcenia i możliwości rozwoju. Uczelnia ma podpisane umowy partnerskie z zagranicznymi szkołami wyższymi, co umożliwia wymianę studentów i pracowników.

W dniach 4-10 maja 2013 r. bibliotekarki dwóch bibliotek wydziałowych Politechniki Wrocławskiej w ramach programu Erasmus mogły poznać pracę bibliotek oraz organizację Uczelni.

Uniwersytet ma bogatą historię, dzięki czemu w swoich zbiorach posiada wyjątkowe dobra kulturalne, które miałyśmy okazję zobaczyć. Wizyta na Uniwersytecie zaczęła się od spotkania z koordynatorką ds. wymiany zagranicznej – Eleną

Fontaną, która przedstawiła nam harmonogram stażu, przygotowany z uwzględnieniem naszych zainteresowań.

Pierwszego dnia odbyło się spotkanie z Silvią Bergamaschi, która oprowadziła nas po budynkach Uczelni i przedstawiła historię jej powstania. Mogłyśmy również zapoznać się z bogatymi zbiorami, znajdującymi się w Muzeum Historii Uniwersytetu, które oficjalnie zostało otwarte w 1936 r. Muzeum składa się z dwóch części: medycyna i fizyka. Znajduje się tu też archiwum z rękopisami, historycznymi dokumentami i artefaktami związanymi z dziejami Uniwersytetu⁴.

Muzeum prowadzi również archiwum, które zawiera dokumenty od początku XV do XX w.

Podczas pobytu na Uniwersytecie w Pavii miałyśmy okazję zobaczyć również Centrum Językowe, które daje możliwość niezależnego studiowania języka obcego dla włoskich studentów oraz języka włoskiego dla studentów-obcokrajowców¹⁰.

Jeden dzień naszej wizyty w Pavii całkowicie poświęcony był bibliotekom. Zwiedziłyśmy siedem bibliotek Uczelni, zapoznaliśmy się z organizacją ich pracy, jak również ze zintegrowanym system biblioteczno-informacyjnym, działającym na całej Uczelni.

Biblioteca delle Scienze

Biblioteka powstała w 2008 r. z połączenia Bibliotek Wydziałów Fizyki, Chemii, Farmacji i Biochemii, a w 2011 r. włączoną do niej również zbiory Biblioteki Fizjologii. Dziedzictwo tej biblioteki opiera się na depozytach wyżej wymienionych wydziałów. W skład kolekcji wchodzi: książki, czasopisma, materiały audiowizualne, dysertacje i notatki wykładowców. Pomieszczenia biblioteki to dwa gabinety z 50 miejscami do pracy dla użytkowników. Dostęp do materiałów

jest wolny, z wyjątkiem zbiorów o charakterze historycznym¹³.

Biblioteca Boezio Facolta di Lettere e Filosofia Polo Botta-Mondino

Biblioteka Boecjusza przypisana do Wydziału Humanistycznego podzielona jest na trzy sekcje: Sekcja Filozofii i Psychologii, Sekcja Współczesnych Języków Obcych i Literatur oraz Sekcja Lingwistyki Teoretycznej i Stosowanej. Biblioteka powstała w 2008 r. na mocy dekretu podpisanego przez Rektora Uniwersytetu. Do księgozbioru włączone zostały zbiory poszczególnych sekcji, które kiedyś funkcjonowały jako osobne jednostki. Biblioteka powstała w celu wspierania podstawowych badań naukowych i edukacyjnych oraz rozpowszechniania informacji naukowych. Z biblioteki korzystać mogą zarówno pracownicy naukowcy, jak i studenci oraz osoby z zewnątrz, które zainteresowane są zgromadzonymi tam zbiorami. Obecnie na terenie Uniwersytetu trwają prace związane ze zmianą struktury organizacyjnej wszystkich bibliotek¹⁴.

Biblioteca Petrarca Facolta di Lettere e Filosofia – Polo San Tommaso

Biblioteka wraz z Biblioteką Boecjusza, stanowią całość dziedzictwa Wydziału Humanistycznego. W skład biblioteki wchodzi następujące sekcje: Archeologia, Filologia klasyczna, Nauki historyczne, Geografia, Orientalistyka, Historia starożytna, Sztuka oraz Literatura¹⁵.

Biblioteca Unificata della Scienza e della Tecnica

Biblioteka Nauki i Techniki powstała w 2009 r. Biblioteka składa się z sześciu sekcji:

Ekologii Gruntu, Genetyki i Mikrobiologii, Inżynierii, Matematyki, Nauki o Ziemi oraz Botta2, czyli sekcja Genetyki, Mikrobiologii i Biologii Zwierząt. Tematyka księgozbioru koncentruje się na botanice, ekologii, geologii, genetyce, mikrobiologii, zoologii, matematyce, inżynierii i architekturze. W zbiorach swych, poza książkami i czasopismami, biblioteka posiada liczne mapy, tabele, monografie (większość dzieł o wartości historycznej)¹⁶.

Biblioteca Centrale della Facoltà di Giurisprudenza

Biblioteka Wydziału Prawa w teraźniejszej postaci powstała w roku akademickim 1997/1998 z połączenia czterech instytucji prawnych. Biblioteka ta jest niezależnie prowadzoną jednostką administracyjną na Wydziale, jest częścią National Library Service (SBN). W swoich zbiorach posiada bardzo cenne egzemplarze, m.in. Corpus Juris Civilis, czyli kompilację prawa rzymskiego opracowaną w latach 528–534 przez cesarza Justyniana I Wielkiego¹⁷.

Biblioteca di Scienze politiche „Enrica Collotti Pischel”

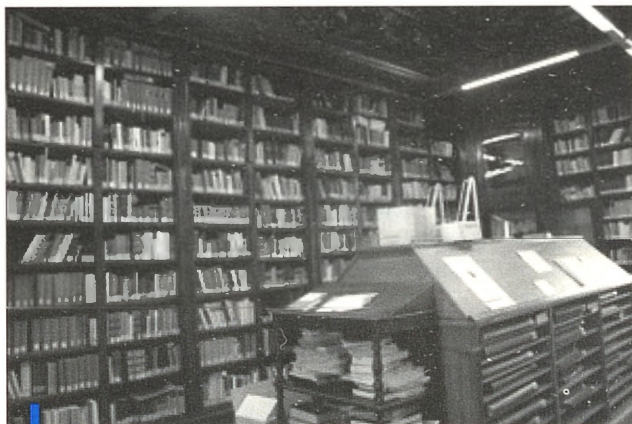
Biblioteka powstała w 1925 r. W jej skład wchodzi księgozbiór o tematyce historii i współczesności myśli politycznej, socjologii, demografii, statystyki, prawa oraz wiedzy o społeczeństwie. Biblioteka służy przede wszystkim użytkownikom z Wydziału Studiów Społecznych i Politycznych oraz Instytutów Statystyki i Studiów Polityczno-Prawnych. W czytelni, poza wolnym dostępem do zbiorów, dla użytkowników możliwy jest również dostęp do kserokopiarki i stanowisk komputerowych¹⁸.

Biblioteca Centrale – Facoltà di Economia

Dostęp do zbiorów Biblioteki Wydziału Ekonomii jest dość swobodny. W czytelniach jest wolny dostęp dla użytkowników z całej Uczelni, istnieje również możliwość dostępu do magazynu z książkami i starszymi rocznikami czasopism. Tego typu dostęp jest na żądanie i tylko dla ograniczonej liczby osób. Znaczna część zbiorów jest „otwarta”, ale są również dokumenty, do których nie ma indywidualnego dostępu. Korytarze biblioteki zastawione są ogromnymi szafami, które po brzegi wypełnione są książkami. Zbiory te są również dostępne dla użytkowników, ale dopiero po

Muzeum Historii Uniwersytetu
Fot. Marta Kordas

Czytelnia Sekcji Lingwistyki Teoretycznej i Stosowanej
Fot. Marta Kordas

uprzednim skorzystaniu z pomocy dyżurującego bibliotekarza¹⁹.

W bibliotekach na terenie kampusu Uczelni panują jednakowe zasady, dotyczące korzystania z czytelni i zbiorów do wypożyczenia. Jeśli użytkownik nie stosuje się do obowiązujących zasad i przepisów, może zostać usunięty z pomieszczeń biblioteki oraz może stracić dostęp do tzw. usług kredytowych na okres 30 dni. Pod pojęciem usług kredytowych kryje się przede wszystkim dostęp do kserokopiarek, które rozmieszczone są na terenie całej Uczelni. Korzystanie z tych urządzeń wymaga posiadania imiennej karty, którą użytkownik doładowuje pieniędzmi, dzięki czemu może bezgotówkowo używać sprzętu kserograficznego.

Praktycznie każda biblioteka posiada czytelnię ogólną oraz pomieszczenia do cichej, indywidualnej pracy. Użytkownicy mają również możliwość odkładania na osobną półkę materiałów, z których w danym momencie korzystają i będą chcieli z nich skorzystać następnego dnia. W czytelni Biblioteki Wydziału dostępne są dla użytkowników stanowiska komputerowe, ale obowiązują ściśle zasady korzystania z nich. Jeśli użytkownik się do nich nie stosuje, może zostać poproszony o opuszczenie biblioteki. Do tego typu zasad należą m.in. konieczność zalogowania się do systemu, czy ograniczony czas korzystania z komputera.

Podczas ostatniego dnia pobytu zwiedziliśmy Muzeum Historii Naturalnej, znajdujące się w Pawii, które posiada unikalne i wartościowe zbiory historyczne i naukowe.

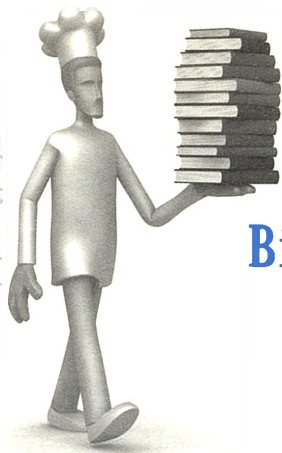
Tydzień, który spędziłyśmy w Pawii był ciekawym doświadczeniem. Dzięki tygodniowemu pobytowi mogłyśmy poznać pracę uczelni, zapoznać się z jej historią i obejrzeć interesujące zbiory, które znajdują się w bibliotekach i muzeach. Uczestnictwo w programie Erasmus umożliwiło nam też zwiedzenie Pawii, która jest bardzo urokliwą miejscowością. Wąskie uliczki, piękne kościoły i stare budownictwo, która tu się znajduje posiadają niezwykle klimat. Pobyt w tym mieście zostanie w naszej pamięci.

MARIA KACZMAREK-POPŁAWSKA
Biblioteka i Ośrodek Informacji Instytutu
Telekomunikacji, Teleinformatyki i Akustyki
Politechniki Wrocławskiej

MARTA KORDAS
Biblioteka Wydziału Chemicznego Politechniki
Wrocławskiej

PRZYPISY:

- ¹ Province of Pavia [ulotka]
- ² <http://www.unipv.eu/site/en/home/about-us.html>
- ³ <http://www.unipv.eu/site/en/home/about-us/history.html>
- ⁴ *Universita' di Pavia. Sistema Museale di Anteneo. Musei e Collezioni, Sistema Museale si Ateneo* [ulotka]
- ⁵ *University History Museum, University Museums System* [ulotka]
- ⁶ Tamże.
- ⁷ http://musei.unipv.it/musei/2_musei_1_SU.html
- ⁸ *University History Museum, University Museums System* [ulotka]
- ⁹ Tamże.
- ¹⁰ http://cla.unipv.it/?page_id=210
- ¹¹ http://www.eucentre.it/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=22&Itemid=208&lang=en
- ¹² <http://www.eucentre.it/index.php?lang=en>
- ¹³ <http://www-3.unipv.it/bibscienze/>
- ¹⁴ <http://boezio.unipv.it/>
- ¹⁵ <http://petrarca01.unipv.it/>
- ¹⁶ <http://www-2.unipv.it/bst09/>
- ¹⁷ <http://biblioteca.giurisprudenza.unina.it/>
- ¹⁸ <http://www.sba.unimi.it/Biblioteche/scpol/1869.html>
- ¹⁹ <http://www.bibliocon.unito.it/>
- ²⁰ *Natural History Museum, University Museums System* [ulotka]

Bibliografia od kuchni...

czyli potyczki bibliografa

Z JEDNODNIÓWEK (2)* ZNANI – NIEZNANI – ZAPOMNIANI

Oprócz bardzo znanych twórców znaleźć można w jednodniówkach nazwiska i teksty autorów mniej znanych, choć niemniej zasłużonych dla polskiej literatury. W wielu przypadkach może być to niemałym zaskoczeniem.

Na 11 listopada 1928 r. wydano we Włodzimierzu Wołyńskim jednodniówkę w dwóch wersjach językowych polskiej i ukraińskiej pt.: Wspólną pracą (ukr.: Spil'noju praceju) dla uczczenia 10-lecia wskrzeszenia Państwa Polskiego. Wśród członków komitetu redakcyjnego niewielkiej broszurki podano m.in.: nazwiska Alberti i T. Mikolaszek. Poszukiwania biograficzne potwierdziły, że pierwsza osoba to **Stanisław Alberti** – mąż poetki Kazimiery Alberti, prawnik i publicysta, a także historyk sztuki, który w latach 30. XX w. pełnił funkcję starosty w Bielsku. W 2009 r. małżeństwo Stanisława i Kazimiery Albertich uhonorowano tablicą pamiątkową w Bielsku-Białej zawieszoną na budynku dawnego starostwa. (Fot.)

Druga wymieniona osoba to polonista, absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego, Legionista pracujący w ówczesnym czasie jako nauczyciel szkoły powszechnej. Po II wojnie światowej osiedlił się w Pile, gdzie 1 maja 1945 r. otwarto pierwszą szkołę podstawową w dawnym, mocno zniszczonym budynku szkolnym przy ulicy Piramowicza. **Tadeusz Mikolaszek** był jej organizatorem i pierwszym kierownikiem. Dość szybko zmienił miejsce pracy na miejscowe liceum. W dokumentach i opracowaniach historii oświaty w Pile oraz I Liceum Ogólnokształcącego noszącego dziś imię Marii Skłodowskiej-Curie wspominany jest wie-

lokrotnie jeden z jej zasłużonych nauczycieli¹. Na stronie internetowej liceum kronikę szkoły prowadzi jego uczeń, wyraźnie zafascynowany historią swego miasta².

**

W zbiorach Biblioteki Narodowej zachował się najpewniej unikatowy egzemplarz broszurki wydanej w postaci rękopisu powielonego pt.: *Cześć bohaterowi : jednodniówka poświęcona pamięci Tadeusza Kościuszki w setną rocznicę jego zgonu*. Dość trudna jest bibliograficzna identyfikacja tego niewielkiego druczku, gdyż właściwie nie posiada on żadnych danych wydawniczych poza miejscem i datą. To niezbyt wyraźnie napisana nazwa miejscowości: Orenburg i data 15 X 1917. Niewyraźnie napisana nazwa miasta źle odczytywana prowadziła do błędnych ustaleń, umieszczając miejsce wydania daleko w Rosji albo nawet w Stanach Zjednoczonych. Broszurkę pierwotnie zarejestrowano w tomie 5 *Bibliografii polskiej 1901-1939* i obecnie powtórzono w specjalnym tomie zawierającym jednodniówki. Zawiera ona m.in. tekst wiersza – hymnu pt.: „Orły do lotu” i nazwisko jego autora, a to okazało się najlepszą wskazówką. To kolejny moment satysfakcji dla bibliografa, gdy można dostrzec jak bardzo taki niewielki druczek może

rozbudzić ciekawość, doprowadzić do odkrywania, zarazem łączenia faktów i informacji. Podano nazwisko J. Rychlińskiego, czyli **Jerzego Bohdana Rychlińskiego** – pisarza, tłumacza i prawnika. Utwór w broszurce to jego debiutancki tekst, który wydrukowany został po raz pierwszy niespełna dwa lata wcześniej jako tekst do kompozycji Emila Młynarskiego. Wydanie nut ukazało się w Moskwie około 1915 r., a egzemplarz znajduje się w zbiorach muzycznych Biblioteki Narodowej. Utwór wykonany został pod kierunkiem kompozytora na jednym z cyklicznych koncertów dobroczynnych organizowanych przez polskich emigrantów na potrzeby dzieci wygnańców polskich w lipcu 1915 r. w Sokolnikach (rejon Moskwy).

J. B. Rychliński po ukończeniu w 1916 r. studiów prawniczych na Uniwersytecie w Moskwie został przydzielony do armii carskiej i wcielony do Szkoły Podchorążych Admiralicji (Škola Praporščikov Admiralejstvu) w oranienbaumie (po niemiecku – Orenburg, miasta nad Zatoką Fińską, które od roku 1948 nosi nazwę Łomonosow) położonym 40 km od Petersburga. Ostatni kurs podchorążych zakończył się na jesieni 1917 r.³, więc najpewniej dlatego nazwisko i wiersz Jerzego Rychlińskiego pojawiły się w broszurce. W wielu źródłach bibliograficznych podawane są niestety nieprawidłowe dane dotyczące debiutanckiego tekstu bardzo płodnego w późniejszych latach prozaika i tłumacza. Jerzy Bohdan Rychliński opublikował kilkanaście powieści i zbiorów opowiadań oraz przełożył na język polski blisko 30 tytułów z literatury

angielskiej, amerykańskiej i rosyjskiej. Służba we flocie carskiej i w marynarce polskiej (w latach 1918-1924 pełnił służbę oficera w sztabie wiceadmirała Kazimierza Porębskiego) zainspirowała późniejsze zainteresowania literackie, bowiem pisarz stał się prekursorem i jednym z najważniejszych twórców literatury marynistycznej. W latach międzywojennych był wielkim orędownikiem spraw związanych z polskim morzem. W ostatnim wywiadzie udzielonym niedługo przed śmiercią mówił o swej twórczości i działalności:

Starałem się raczej stworzyć polską świadomość bałtycką. Po 1918 roku było wielkie ciśnienie społeczne na sprawy morskie. Podjął temat Mariusz Zaruski, podjąłem ja i Stanisław Maria Saliński. Trzeba było uświadomić społeczeństwu, że mamy tradycje morskie, że „korytarz” nie może zaspokoić naszych ambicji, że wcześniej czy później albo sami się zadusimy w „korytarzu”, albo nas zaduszą jeśli nie będziemy pilnowali sprawy[...]”⁴

**

Jednym z redaktorów „Jednodniówki VII Dywizyjnego Kursu Podchorążych Rezerwy Piechoty przy 27 Pułku Piechoty” wydanej w lipcu 1939 r. był jego absolwent **Janusz Różewicz**. Młody podchorąży to także niemal nieznan i zapomniany poeta. Młody literat po maturze wybierał się na studia filologiczne do Lwowa. Wybuch wojny wszystko zmienił. Janusz Różewicz poświęcił pracą w konspiracji nie poświęcając wystarczająco dużo czasu na pisanie wierszy. W czasie wojny pracował w wywiadzie Armii Krajowej pełnił funkcję m.in. szefa II Oddziału przy Inspektoracie w Piotrkowie Trybunalskim. Zginął zamordowany przez Gestapo w listopadzie 1944 r. w Łodzi. I pewnie nie pamiętano by o nim, gdyby nie fakt, że był najstarszym z trzech utalentowanych braci Różewiczów. Tadeusz i Stanisław zadbali o pamięć o Januszu. W 1992 r. ukazała się książka zatytułowana *Nasz starszy brat*⁵ opracowana przez Tadeusza Różewicza na podstawie wspomnień własnych, brata Stanisława i przyjaciół. Zawiera ona wybór nielicznych zachowanych tekstów poetyckich, dzienników i listów Janusza, a także podobizny ocalonych fotografii, pamiątek. W 1994 r. powstał natomiast dokumentalny film telewizyjny pod takim samym tytułem jak wydana wcześniej książka, wyreżyserowany przez Stanisława Różewicza, oparty na dziennikach i zachowanej twórczości brata.

Wspomniana jednodniówka z Kursu Podchorążych z 1939 r. była jedynym wydawnictwem, w którym przed wojną ukazało się drukiem kilka wierszy poety – poza nią dwa wiersze wydrukowane zostały w lwowskim czasopiśmie „Filomata”. To był efekt korespondencji ucznia kl. VIII radomskiego Gimnazjum im. F. Fabiańskiego z lwowskim profesorem Ryszardem Ganszyńcem, filologiem klasycznym i wydawcą czasopisma. Przypomnienie osoby Janusza i jego twórczości przez obu braci to dowód wielkiej bliskości i mocnych więzi rodzinnych całej utalentowanej trójki twórców pochodzących z Radomska. A może o Januszu Rózewiczu można wspomnieć nie tylko dlatego, że był starszym bratem Tadeusza – jednego z najwybitniejszych polskich pisarzy współczesnych i Stanisława – reżysera filmowego?

**

W jednodniówce z okazji 20-lecia przyjazdu Armii Błękitnej gen. Józefa Hallera z Francji do Polski 21 IV 1919 r. – 21 IV 1939 r. wydanej przez Związek Hallerczyków w 1939 r. w Bydgoszczy wydrukowano kilka utworów poetyckich. Jeden z nich opatrzony jest tu tytułem *Na bój!*. To słowa pieśni patriotycznej, do której zarówno tekst i muzyka są dziełem **Ignacego Jana Paderewskiego**. Utwór został napisany prawdopodobnie na jesieni 1917 r., a w bibliografiach twórczości kompozytora znany jest jako hymn bojowy poświęcony Armii Polskiej [...] pod tytułem: *Hej, Orle Białe*.

Autorem drugiego wiersza pt. *Błękitni* jest niemal zapomniany poeta, tłumacz i rzeźbiarz **Józef Ruffer**. Mimo niewątpliwego talentu nie udało mu się wybić wśród wielkiej liczby twórców Młodej Polski i później dwudziestolecia międzywojennego. Przez większość swego życia borykał się z trudną sytuacją materialną i zdrowotną. Miał na utrzymaniu liczną rodzinę, do której był bardzo przywiązany. Zmuszony do szukania pracy zarobkowej – pracował jako nauczyciel, urzędnik i korektor, nie miał wystarczających warunków i czasu na rozwijanie zdolności literackich. Środowisko zaprzyjaźnionych literatów (m.in. Kasprzowicz, Orkan) przez jego sposób bycia i osobowość, szczególną dobroć, wrażliwość obdarzyło go przydomkiem „Santo Giuseppe”. Być może właśnie te cechy nie ułatwiały mu walki o dochody i zaszczyty. Nieliczni też zauważali twórczość Ruffera. Został pominięty nawet w bibliografii Gabriela Korbuta. Krótki tekst w *Stratach kultury polskiej*⁶ nie kryjący wielkiej sympatii do poety dowodzi,

że Ruffer miał jednak swych wiernych przyjaciół. Wiersz poświęcony Armii Błękitnej wydrukowano po raz pierwszy w pierwszym numerze czasopisma „Błękitny Weteran – organie Stowarzyszenia Weteranów B. Armji Polskiej we Francji” w 1936 r.

**

Można byłoby wskazywać na wiele innych twórców. Poprzestańmy na kilku przykładach:

– w Żyrardowie ukazało się w 1921 r. kilka jednodniówek poświęconych aktualnym zagadnieniom miasta a ich wydawcą i redaktorką była **Kazimiera Hulka-Laskowska**, żona pisarza Pawła Hulki-Laskowskiego.

– w lipcu 1930 r. wydano jednodniówkę Wakacyjnych Kursów Nauczycielskich w Puławach; jej redaktorem był **Władysław Ozga** – nauczyciel, poeta i działacz ruchu ludowego.

– w jednodniówkach futurystów znajdziemy nazwiska literatów, przedstawicieli tego kierunku: **Anatola Sterna**, **Bruno Jasińskiego**.

– w grudniu 1926 r. wydano w Łodzi jednodniówkę pt. *Maskarada*. Nazwiska redaktorów wydrukowano: **Bolski** i **Starski**. Ustalenie imion dwóch łódzkich dziennikarzy **Jerzego Bolskiego** i **Ludwika Starskiego** było dość łatwe. Ten ostatni, wówczas jeszcze początkujący w swym zawodzie literat, choć już po swoim debiucie scenicznym, to późniejszy znany reżyser i scenarzysta oraz autor wielu piosenek filmowych. Śpiewali je przed wojną Eugeniusz Bodo, Aleksander Żabczyński. Po wojnie śpiewała „Karuzelę” Maria Koterbska. Wielu z nas potrafi zanuć „Ach, jak przyjemnie”, „Już taki jestem zimny drań” czy piosenki śpiewane w nie tak dawnym filmie „Hal-ło Szpicbródka” choć nie zawsze kojarzymy, że to właśnie Ludwik Starski jest autorem ich tekstów.

Warto zwrócić uwagę na nazwiska wielu twórców ilustracji, fotografii i opracowania graficznego. Również w tym przypadku można w publikacjach okolicznościowych natrafić na mniej i bardziej znanych twórców. To właśnie w nich równie często debiutowali i ujawniali dopiero swe przyszłe talenty. Wśród autorów ilustracji i opracowania graficznego można spotkać nazwiska m.in. **Kamila Mackiewicz**, **Stanisława Noakowskiego**, **Stefana Norblina**, **Edwarda Porządkowskiego**, **Ferdynanda Ruszczyca**, **Konstantego Sopoćko**, **Artura Szyka** i wielu innych.

Wśród fotografów zwraca uwagę nazwisko **Włodzimierza Puchalskiego**, który był autorem zdjęć w jednodniówce Szkoły Podchorążych Artylerii we Włodzimierzu z 1932 r. Właśnie tam wydrukowane

zostały najprawdopodobniej po raz pierwszy jego prace, choć zajmował się sztuką fotografii niemal od dziecka. Po latach osiągnął pozycję jednego z najwybitniejszych fotografów przyrody. Był autorem wielu książek, zdjęć i reżyserem licznych filmów przyrodniczych. Warto wiedzieć, że grób Włodzimierza Puchalskiego, który zmarł uczestnicząc jako fotograf w podróży naukowej PAN, znajduje się na Antarktydzie, niedaleko od polskiej stacji naukowej „Arctowski” i został wpisany na oficjalną listę zabytków całej Antarktyki.

Wydawcy korzystali wielokrotnie z twórczości wybitnych twórców, malarzy i grafików. Reprodukacje ich obrazów, fotografie zamieszczane w jednodniówkach stanowią tym bardziej cenną dokumentację ikonograficzną, gdyż nie zawsze uwzględniane są w bibliografiach ich autorów. Prace graficzne, reprodukcje, rysunki są nie tylko ozdobą tych wydawnictw, ale też podnoszą ich wartość. W przypadku fotografii to często jedyną zachowane podobizny ludzi i nieistniejących miejsc, które pozostały jedynie w pamięci mieszkańców i świadków wydarzeń. Cechą charakterystyczną jednodniówek są zamieszczane w nich reklamy i ogłoszenia. To także niezwykle materiał informacyjny, który dowodzi wielkiej i szerokiej działalności gospodarczej nawet w małych ośrodkach i wielokrotnie stanowi jedyne ślady po nieistniejących dziś przedsiębiorstwach, fabrykach, instytucjach. Współcześnie również wydawane są jednodniówki i może więc warto zwracać na nie większą uwagę?

O interesujące wątki w jednodniówkach, jak widać nietrudno. Zbiór tego typu publikacji to istna kopalnia niezwykłych wiadomości, tekstów, obrazów. Może wydawać się, że niekiedy to „od-

krywanie już odkrytych łądów”. Zapisy bibliograficzne są świadectwem historii i kryją niezliczone wskazówki i ślady prowadzące do zaskakujących niekiedy ustaleń. Jedynie trzeba nauczyć się z nich korzystać i doceniać bibliografię, jako wartościowe źródło informacji.

EWA DOMBEK
Biblioteka Narodowa

PRZYPISY:

- * Cz. 1. zob. *Bibliotekarz* 2013 nr 11, s. 37-39.
- ¹ Zarys dziejów szkolnictwa w Pile w latach 1945-1948 / R. Pilch, M. Forecki. W: *Rocznik Piłski*, I. Późna 1960, s.120; Szkolnictwo a mieszkańcy Piły w okresie pionierskim / Stefan Pikus. W: *Rocznik Nadnotecki*. T. 11. 1980, s. 60.
- ² www.lo.pila.pl
- ³ Strona internetowa emigracyjnego czasopisma rosyjskiego poświęconego armii carskiej: *Voen-naja Byl' - voenno-istoričeskij žurnal na russkom jazyke, izdavišjsja v Pariže s 1952 do 1974 gg. silami otstavnych oficerov rossijskoj armii i flota* [Военная Быль – военно-исторический журнал на русском языке, издававшийся в Париже с 1952 до 1974 гг. силами отставных офицеров российской армии и флота] <http://lepassemilitaire.ru/stranicy-istorii-g-m-fon-gelmersen>.
- ⁴ Widziane z Mewiego Dworu : rozmowa z Jerzym Bohdanem Rychlińskim. W: *Poszukiwanie tożsamości : rozmowy z uczonymi i pisarzami* / Marek Arpad Kowalski. – Warszawa 1976.
- ⁵ *Nasz starszy brat* / oprac. Tadeusz Różewicz. – Wrocław, 1992. (wyd. 2 w 2006 r.).
- ⁶ Józef Ruffer zmarły w Warszawie w 1940 r. / napisał Antoni Bogusławski. W: *Straty kultury polskiej*. T. 2. Glasgow, 1945.

▶▶▶ W KILKU SŁOWACH

Przywództwo kobiet w życiu społecznym i gospodarczym

To tytuł warsztatów, które odbyły się w Krakowie w dniach 28-30.11.2013 r. zorganizowane przez Stowarzyszenie Szkoła Liderów i Orange Polska. Celem projektu było wzmocnienie kobiet w umiejętności korzystania z kompetencji liderkich, dostarczenie narzędzi pozwalających dokonywać zmian w środowisku, wykorzystywać pozycję liderki poprzez uświadomienie sobie własnego potencjału, mocnych stron, a także wyposażenie w umiejętność i wiedzę z zakresu budowania własnego autorytetu i marki.

Do uczestnictwa w warsztatach zaproszonych zostało 25 pań, wyłonionych w wyniku kwalifikacji, aktywnych w biznesie lub przestrzeni społeczno-samorządowej.

Teresa Leśniak, dyrektor Krośnieńskiej Biblioteki Publicznej była jedyną przedstawicielką instytucji kultury.

Gościem warsztatów była europosełanka Róża Thun, która podzieliła się swoimi doświadczeniami w pracy społeczno-politycznej.

(Krośnieńska Biblioteka Publiczna)

PRZEGLĄD PIŚMIENICTWA

- *Bibliografia historii Śląska. Bibliographie zur Geschichte Schlesiens. Bibliografie dějin Slezska 2003*, oprac. Peter Garbers, Zdzisław Gębołyś, Artur Harc, Robert Heś, Eligiusz Janus, Patryk Malicki, Beata Nowak, Małgorzata Pawlak, Barbara Pytlos, Wiebke Rohrer, Karol Sanojca, Alena Volna, Elżbieta Werżagolis, red. Peter Garbers, Karol Sanojca. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego; Marburg Verlag Herder Instytut; Opawa Slezsky ustaw Slezskeho zemskeho muzea 2012 (*Bibliographien zur Geschichte und Landeskunde Ostmitteleuropas*, 48), s. 560.

Bibliografia historii Śląska 2003 ukazała się w 2012 r. Ze względu na zawartość należy ją zaliczyć do bibliografii specjalistycznej, a ze względu na niektóre opisy można ją również uznać za bibliografię adnotowaną. Opracowana została przez międzynarodowy zespół autorów z Polski, Niemiec i Czech. Tom najnowszy bibliografii – za 2003 r. – przygotowały wspólnie trzy ośrodki: Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego, Oddeleni historického vyzkuma – Slezsky ustaw Slezskeho zemskeho muzea w Opawie oraz Herder – Instytut w Marburgu. Materiał przedstawiony w bibliografii jest również dostępny w bazie danych Literaturdatenbank zur Ostmitteleuropas na stronie internetowej Instytutu Herdera pod adresem <http://www.litdok.de>, a także *Bibliografia historii Śląska* dostępna jest poprzez stronę internetową Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego pod adresem <http://www.hist.uni.wroc.pl>.

Przygotowując bibliografię kwerendzie poddano ok. 700 tytułów czasopism. Przeanalizowano również wydawnictwa seryjne. Dla usprawnienia całego przedsięwzięcia pracę podzielono terytorialnie. Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Oddeleni historického vyzkuma – Slezsky ustaw Slezskeho zemskeho muzea w Opawie zgromadził i opracował opisy polskie, czeskie i słowackie. Natomiast niemieckie opisy i w innych językach zachodnich sporządził Herder – Instytut w Marburgu. Z kolei tłumaczenia tytułów publikacji z języka polskiego na język niemiecki podjęła się Maria Garbers.

Publikacja mogła ukazać się dzięki zaangażowaniu i współpracy wielu osób m.in. Ulrichowi Szmielskiemu z Historische Kommission für Schlesien, który przeanalizował zamieszczone tytuły. Znaczny wkład w wydanie prezentowanego tomu zawdzięczamy pracownikom Oddziału Dokumentacji Bibliograficznej Instytutu Herdera i zespołowi pracowników Biblioteki Instytutu Historycznego Uniwersytetu Wrocławskiego, a także rektorowi tej uczelni Markowi Bojarskiemu.

Bibliografię otwiera trójjęzyczny spis treści, a następnie trójjęzyczne *Słowo wstępne* redaktorów tomu Petera Garbersa i Karola Sanojcy. Następnie zamieszczono *Wykaz skrótów* i *Wykaz tytułów periodyków wykorzystanych w bibliografii*. Zasadniczy zręb bibliografii liczy 4275 opisów rozmieszczonych dwuszpaltowo na 382 stronach. Uzupełnieniem podstawowej części bibliografii – usprawniającej poszukiwanie literatury – są obszerne indeksy w języku polskim, niemieckim i czeskim, takie jak: Indeks autorów, Indeks osób, Indeks geograficzny, Sachregister, Indeks rzeczowy, Vecny rejstik. O szczegółowym opracowaniu indeksów świadczy fakt, że w dwuszpaltowym układzie zajmuje prawie dwieście stron.

Bibliografia historii Śląska zasięgiem obejmuje dokumenty z historycznego terenu Śląska i obszarów z nim związanych. Bibliografia rejestruje wydawnictwa zwarte, w tym książki wydane samoistnie i fragmenty z prac zbiorowych, encyklopedie i tematyczne hasła w nich zawarte, słowniki i biogramy omawiane w leksykonach. Znaczną grupę materiałów stanowią wydawnictwa ciągłe, głównie artykuły z czasopism, prace seryjne i dokumenty okolicznościowe.

W bibliografii zastosowano układ systematyczny, typowy dla bibliografii historycznych. Zebrany materiał został przydzielony do 13 głównych działów w obrębie których stworzono poddziały i dalsze

wyszczególnienia w niektórych obszarach tematycznych z podziałem chronologicznym, narodowościowym lub wyznaniowym.

Zrąb główny bibliografii rozpoczyna dział 01. *Ogólne* i prezentuje literaturę informacyjną z uwzględnieniem bibliografii, leksykonów, czasopism, prac zbiorowych i historiografii, a także organizację nauk historycznych z wyszczególnieniem sprawozdań komunikujących o bieżącej działalności naukowej i organizacyjnej środowisk lokalnych.

Dział 02. *Podstawy przyrodnicze* uwzględnia opisy klimatu, bogactw naturalnych i gleby. Jest on najmniej rozbudowanym rozdziałem, gdyż zawiera tylko 8 opisów bibliograficznych.

Z kolei w dziale 03. *Źródła i opracowania źródłowe* podzielono materiał na epoki rozpoczynając od zagadnień ogólnych i średniowiecza, poprzez czasy nowożytne do czasów najnowszych. W obrębie wymienionych poddziałów zastosowano szczegółowy układ źródeł z podziałem chronologicznym.

Natomiast rozdział 04. *Nauki pomocnicze historii i pokrewne* uwzględnia dzieła treści ogólnej, następnie archiwistykę, źródłoznawstwo (w poddziale chronologia nie zarejestrowano żadnych tytułów). W dalszej części działu znalazły się zagadnienia dotyczące dyplomatyki, paleografii, epigrafiki, odnotowano prace z genealogii, sfragistyki, heraldyki, numizmatyki oraz z geografii historycznej, kartografii, a także z ikonografii statystyki i metrologii.

Niewiele opisów, bo tylko 22, znalazło się w dziale 05. *Pradzieje/archeologia*. Część z nich dotyczy spraw ogólnych, następnie wyszczególniono publikacje do okresu wędrówki ludów oraz średniowiecze (dla czasów nowożytnych XVI-XVIII w. nie odnotowano materiałów).

Kolejny dział 06. *Część chronologiczna* porządkuje problematykę historyczną prezentując zagadnienia ogólne, dalej średniowiecze i czasy nowożytne ze szczegółowym podziałem lat oraz czasy najnowsze w podobnym szczegółowym ujęciu w rozbiciu na przedziały czasowe.

Różnorodną i wielowątkową literaturę można znaleźć w rozdziale 07. *Historia polityczna*, a jest nią głównie problematyka historii ustroju i administracji, historii prawa, potem partie i organizacje polityczne, kultura polityczna oraz bezpieczeństwo wewnętrzne z uwzględnieniem historii wojskowości i stosunków międzynarodowych.

Dział 08. *Ludność* związany jest z bogatą tematyką populacji zamieszkującej tereny Śląska, a zwłaszcza z literaturą odnoszącą się do ruchu naturalnego ludności, demografią i migracją. Bogaty zbiór dokumentów to grupy etniczne w tym: Niemcy, Polacy, Czesi, Żydzi, Romowie, Ukraińcy (również Rusini), Serbołużyczanie oraz przedstawiciele innych grup etnicznych. W tym dziale uwzględniono także stosunki międzyetniczne.

Dalej wyodrębniono dział 09. *Historia gospodarcza i społeczna* a w nim dostarczono literatury na temat osadnictwa, rolnictwa, handlu, rzemiosła, przemysłu, transportu, komunikacji i łączności. Znalazły się tutaj materiały związane z wodą, energią i środowiskiem. Są tutaj również dokumenty dotyczące gospodarki finansowo-pieniężnej. Przybliżono wątek struktury społecznej oraz zagadnień socjalnych – zwłaszcza ochrony zdrowia. Odnotowano także literaturę z zakresu związków i organizacji, a także stosunków gospodarczych i historii mentalności.

Rozdział 10. *Historia religii i kościołów* porusza rozległą problematykę wyznaniową, zarysowującą się mocno w swojej różnorodności na obszarze śląskiej ziemi. Literatura dotycząca wspólnot chrześcijańskich została podzielona na okres przedreformacyjny i poreformacyjny, w tym na Kościół katolicki, Kościół ewangelicki i inne kościoły chrześcijańskie (nie odnotowano piśmiennictwa z zakresu Judaizmu i innych wyznań).

Z kolei dział 11. *Historia kultury* to szerokie spektrum wielobarwnego piśmiennictwa omawiającego kulturę materialną, etnografię i kulturę ludową. W dziale tym nie zabrakło materiału związanego ze sportem i turystyką, oświatą, szkolnictwem wyższym i historią nauki. Sporo miejsca poświęcono mediom, w tym książce, prasie, wydawnictwom, mediom elektronicznym i bibliotekom. Zaprezentowano piśmiennictwo z językoznawstwa, onomastyki, literatury, muzyki, sztuki, architektury i urbanistyki oraz podano literaturę o teatrze, tańcu, muzeach i wystawach. Znaczna część dokumentów wpisuje się w tematykę kultury historycznej w tym pomniki, jubileusze, towarzystwa historyczne oraz w zagadnienie stosunków kulturalnych między krajami i regionami.

Natomiast rozdział 12. *Historia rodzin i osób* obfituje w bogatą paletę publikacji o zasłużonych rodach i rodzinach oraz dotyczy wybitnych osób związanych ze Śląskiem. Wykaz rodów i rodzin śląskich ułożono w porządku alfabetycznym, a prawie przy każdym opisie zamieszczono dodatkowe wyjaśnienie

o miejscu pochodzenia, przynależności do rodu lub prowadzeniu rodzinnych firm. Charakteryzując osoby zastosowano również układ alfabetyczny, a przy nazwiskach podano daty życia i śmierci, krótkie wyjaśnienie kim była prezentowana osoba oraz zamieszczono wyszukaną literaturę związaną z daną postacią. Wśród omawianych sylwetek są przedstawiciele różnych stanów (księża, wojskowi) i zawodów, m.in. historycy, literaci, lekarze, artyści, ludzie kultury, nauki i organizatorzy życia publicznego.

Całość zrzębu głównego zamyka dział 13. *Historia poszczególnych regionów i miejscowości*. Nie sposób nie zauważyć, że jest to dział z najobszerniej reprezentowanym piśmiennictwem dotyczącym zagadnień ogólnych z analizowanego tematu. Przedstawiono literaturę omawiającą różne regiony Śląska i charakteryzującą poszczególne miejscowości. Zebrany materiał to niemalże 200 stron udokumentowanych źródeł usystematyzowanych alfabetycznie.

Obszerną pracę zamykają indeksy. Jako pierwszy zamieszczono indeks autorów występujących w bibliografii, w którym obok nazwisk w wielu przypadkach zamieszczono dopowiedzenia typu: oprac., przed., rec., red., tłum., itp. Następnie zaplanowano indeks osób przy którym na początku znajduje się wykaz używanych skrótów łacińskich, a przy każdej osobie w indeksie są daty życia i śmierci. Z kolei indeks geograficzny to wykaz miejscowości, obszarów i terenów przynależnych do Śląska. Przy nazwach geograficznych znalazły się objaśnienia typu: diecezja, dekanat, gmina, powiat, województwo, region, księstwo, góra, rzeka, ziemia. Natomiast jeśli idzie o indeks rzeczowy, jest on przedstawiony w trzech wersjach językowych: niemieckiej, polskiej, czeskiej i odsyła do tych zagadnień, problemów i tematów, które są omawiane w zrzębie głównym bibliografii, a które zostały ujęte według szczegółowych kryteriów, terminów, znaczeń, objaśnień.

Opracowana bibliografia jest obszernym zbiorem dokumentów przybliżającym życie, pracę i działalność społeczności śląskiej. Tworzy ważną pozycję źródłową dla pracowników naukowych i studentów zarówno z terenu Śląska, jak i innych obszarów Polski i państw ościennych. Rejestrując dokumenty o szerokim interdyscyplinarnym charakterze może służyć historykom, teologom, socjologom i etnografom, a także historykom sztuki, etnografom, i tym którzy są zainteresowani życiem tego regionu. Przeglądając poszczególne opisy, zauważa się wielką odpowiedzialność za przekazane informacje i rzetelnie wykonane zadanie. Zebrany materiał stanowi nie tylko preludium, ale wręcz kompendium dociekań naukowych dla tych wszystkich uczonych, którzy podejmują się badań śląskoznawczych, jak również dla tych, którzy chcą jedynie poznać dzieje śląskiej ziemi. Dzięki benedyktyńskiej pracy redakcji i całego zespołu opracowującego bibliografię, jedni i drudzy znajdą dla siebie bogaty i różnorodny materiał badawczy i informacyjny.

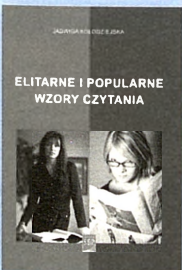
BOGUMIŁA WARZĄCHOWSKA
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Już w sprzedaży

nowa publikacja Wydawnictwa SBP

Jadwiga Kołodziejska

Elitarne i popularne wzory czytania

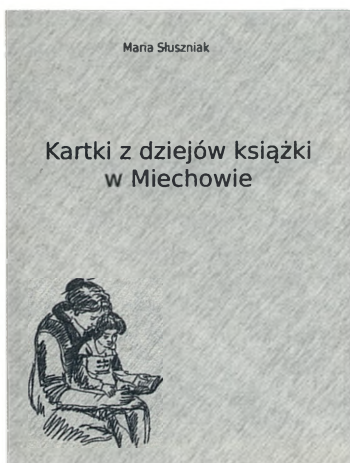
Książka poświęcona jest rozważaniom nad współczesną sytuacją książki i czytelnictwa, a w szczególności kanonowi literackiemu, ulegającemu bardzo głębokim przemianom. Refleksja naukowa pani Profesor jest podbudowana wynikami badań czytelnictwa, prowadzonymi pod Jej kierunkiem w Instytucie Książki i Czytelnictwa BN przez kilkadziesiąt lat.

Stron 156, cena 35 zł

Zamówienia: Wydawnictwo SBP (<http://www.sbp.pl/sklep/>);
sprzedaz@sbp.pl

Sygnaty

O NOWYCH PUBLIKACJACH

Słusznik, Maria. Kartki z dziejów książki w Miechowie / Maria Słusznik. – Miechów: Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna im. Marii Fihel, 2013. – 92 s. : il.

Publikacja wydana została w związku z przypadającym w 2013 r. jubileuszem 90-lecia Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marii Fihel w Miechowie. Z tej okazji autorka przybliży czytelnikom historię książki i bibliotek działających na terenie miasta od czasów najdawniejszych do chwili obecnej.

Pracę otwiera rozdział poświęcony historii bibliotekarstwa od momentu założenia osady przyklasztornej w drugiej połowie XII w. przez Zakon Kanoników Regularnych Stróżów Świętego Grobu Chrystusowego zwanych bożogropcami do okresu zaborów. Omawia powstanie biblioteki przyklasztornej, rozwój jej księgozbioru, który w momencie kasaty w 1819 r. liczył 9000 egzemplarzy książek drukowanych i kilkaset rękopisów oraz działalność szkoły przyklasztornej. Po likwidacji zakonu na polecenie rządu Królestwa Polskiego druki zostały przewiezione do Biblioteki Głównej w Warszawie. Niestety po upadku Powstania Listopadowego księgozbiór miechowski został przewieziony do Cesarskiej Biblioteki w Sankt Petersburgu. Po odzyskaniu niepodległości w 1921 r. część ksiąg wróciła do Polski i została włączona do zbiorów Biblioteki Narodowej. Niestety podczas Powstania Warszawskiego dzieła biblioteki bożogłowców uległy zagładzie.

Kolejny rozdział przedstawia wzrastającą rolę książki w zaborze rosyjskim, nie tylko wśród szlachty i duchowieństwa, ale również wśród mieszczan, a w szczególności wśród społeczność żydowskiej. Prezentuje sylwetkę i księgozbiór naczelnika miasta Wincentego Piątkowskiego, charakteryzuje XIX-wieczne księgarnie, czytelnie oraz wypożyczalnie działające w Miechowie do wybuchu pierwszej wojny światowej.

Rozdział trzeci nakreśla historię, rozwój i funkcjonowanie Biblioteki Publicznej od momentu powołania w 1923 r. przez starostę powiatu miechowskiego Stanisława Wasiaka do 2005 r. Prezentuje sylwetki kierowników i dyrektorów biblioteki: Marii Fihel, Zofii Karg, Barbary Biernackiej oraz Józefa Śmiałka.

Dalsza część książki przybliży działalności prowadzoną w Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Marii Fihel w Miechowie w latach 2006-2013. Placówka poza gromadzeniem, opracowaniem, udostępnianiem książek oraz różnymi formami promocji czytelnictwa w środowisku lokalnym przybliży kulturę regionu, rodzimych artystów, prowadzi wszelkiego rodzaju warsztaty rękodzieła dla młodych i nieco starszych czytelników.

Uzupełnienie wydawnictwa stanowi indeks osób oraz bibliografia wykorzystanych źródeł.

Konopnicka, Iwona. Edukacja czytelnicza dzieci w młodszej wieku szkolnym / Iwona Konopnicka. – Opole : Wydawnictwo Uniwersytetu Opolskiego, 2013. – 160 s.

Książka porusza zagadnienia dotyczące edukacji czytelniczej dzieci w młodszej wieku szkolnym. Szczególne miejsce zajmuje w tej edukacji umiejętność wykorzystywania czytania do działalności o charakterze społecznym, etycznym, estetycznym, kulturalnym, czyli stała gotowość i umiejętność przyjęcia i odcodowania nowych sensów, funkcji i kodów ukrytych w tekstach literackich należących do różnorodnych obiegu czytelniczych.

Skrypt podpowiada Czytelnikowi, że poprzez edukację czytelniczą można sprawić, że dzieciom w młodszej wieku szkolnym kontakt z literaturą pomoże zrozumieć otaczający świat, pozwoli stać się im bardziej twórczymi dorosłymi. Czytanie oraz zainteresowania czytelnicze sprawią, że łatwiej im będzie uznawać, głosić własne poglądy, wyrażać myśli i pragnienia.

Praca skierowana jest do studentów pedagogiki, filologii oraz innych kierunków zajmujących się edukacją czytelniczą dzieci. Może stać się źródłem inspiracji dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej, pedagogów oraz osób, dla których edukacja czytelnicza dzieci stanowi wyzwanie wobec „syndromu nie czytania” w przestrzeni współczesnej szkoły. Publikacja zawiera bogatą bibliografię przedmiotu.

Biblioteki powiatu szamotulskiego w I dekadzie XXI wieku / pod red. Marka Piotra Urbańskiego, Doroty Dekiert, Damiana Kłaczekiewicza ; [aut. Marek Piotr Urbański et al.]. – Szamotuły: Powiatowa Biblioteka Publiczna, 2013. – 142, [2] s., [8] s. tabl. : il. kolor.

Publikacja została zrealizowana w ramach projektu „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”, którego zadaniem jest promocja bibliotekarstwa regionu posiadającego ogromny potencjał informacyjny i kulturalny. Omawia działalność ośmiu bibliotek powiatu szamotulskiego: Dusznik, Obrzyńca, Ostroroga, Kaźmierza, Pniew, Szamotuł oraz Wronek. Zawiera dane statystyczne dotyczące księgozbiorów z lat 2000-2010 oraz 2012 r.

Pierwszy rozdział poświęcono historii czytelnictwa w Szamotułach i okolicznych miejscowościach od momentu powstania biblioteki w Kolegiacie Szamotulskiej w XV w. poprzez biblioteki Towarzystwa Czytelni Ludowych, biblioteki szkolne,

aż do powołania w 1946 r. na mocy *Dekretu o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi* Powiatowej Biblioteki Publicznej w Szamotułach. Przedstawiono sylwetki ludzi kultury regionu szamotulskiego oraz działającą w latach 1551-1575 drukarnię braci czeskich, której założycielem był Aleksander Augezdecki.

W dalszej części wydawnictwa nakreślono historię, działalność prowadzoną w poszczególnych bibliotekach, strukturę księgozbiorów i personelu oraz stopień zaawansowania komputeryzacji.

Dodatkowo umieszczono tabele zbiorcze z danymi statystycznymi wszystkich bibliotek powiatu z lat 2000-2012, bibliografię, informator adresowy oraz materiały ilustracyjne.

Z OFICyny WYDAwNICZEJ SBP

Ćwikowski, Przemysław. Opis przedmiotowy dokumentów na temat wojen i wojskowości / Przemysław Ćwikowski; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, Centrum NUKAT Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie. – Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2013. – 263, [1] s.: il. – (Katalogowanie w języku haseł przedmiotowych KABA: podręcznik / pod red. Jadwigi Woźniak-Kasperek; cz. 5) (Formaty, Kartoteki; 22).

Piąta część podręcznika katalogowania przedmiotowego w języku KABA dotyczy opracowania piśmiennictwa z zakresu wojen i wojskowości – słownictwa związanego z tą tematyką oraz specyficznych zasad posługiwania się nim. Źródłem zasad zawartych w podręczniku są rekordy wzorcowe haseł języka KABA, podręcznik języka RAMEAU i rekordy wzorcowe tego języka, tendencje zauważalne w katalogach stosujących języki kompatybilne, obserwacja błędów i rozbieżności w katalogowaniu, opinie czytelników Zespołu Konsultacyjnego KABA oraz uzgodnienia podejmowane z pracownikami Ośrodka Kontroli Rekordów Kartoteki Haseł Wzorcowych NUKAT.

Pierwsze trzy rozdziały książki wprowadzają w tematykę i słownictwo wojenno-wojskowe oraz najbardziej ogólne zasady jego użycia. Katalogujący nie zawsze potrafi zastosować właściwą charakterystykę przedmiotową po zapoznaniu się z treścią dokumentu. W dalszych rozdziałach przedstawiono szczegółowo, jak radzić sobie z typowymi zagadnieniami, przedmiotami i rodzajami dokumentów przy ich opracowaniu rzeczowym. Publikację kończy indeks haseł wzorcowych.

Podręcznik jest przeznaczony zwłaszcza dla nowych użytkowników języka KABA, ale również biegli w zasadach języka KABA znajdą w nim odpowiedź przy rozstrzygnięciu wieloznaczności w opracowaniu piśmiennictwa na temat wojen i wojskowości.

Podręcznik jest przeznaczony zwłaszcza dla nowych użytkowników języka KABA, ale również biegli w zasadach języka KABA znajdą w nim odpowiedź przy rozstrzygnięciu wieloznaczności w opracowaniu piśmiennictwa na temat wojen i wojskowości.

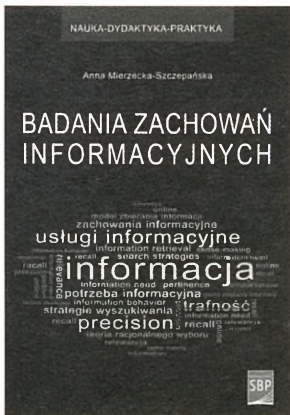
Kustosze księgozbiorów polskich za granicą / [red. tomu Hanna Łaskarzewska]; Zespół Historyczno-Pamiętnikarski Oddziału Warszawskiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich]. – Warszawa: Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2013. – 276 s.: il. – (Bibliotekarze Polscy we Wspomnieniach Współczesnych; 13).

W prezentowanym tomie znalazły się biogramy i wspomnienia o dwudziestu dwóch osobach, pracujących w bibliotekach: Chicago, Fawley Court, Londynu, Lwowa, Montrealu, Nowego Jorku, Paryża, Rapperswilu, Rzymu, Sztokholmu, Uppsali i Waszyngtonu. Wnieśli oni znaczący wkład w zachowanie polskiego dziedzictwa kulturowego – chronili zbiory bibliotek (Biblioteka Polska w Paryżu, Biblioteka Stacji Naukowej Polskiej Akademii Umiejętności w Rzymie, Ossolineum we Lwowie) w czasie II wojny światowej, gromadzili polonika emigracyjne (Muzeum Polskie w Ameryce

w Chicago, Biblioteka Polska w Londynie, Biblioteka Polskiego Instytutu Naukowego w Montrealu, Biblioteka Publiczna w Nowym Jorku), opracowywali bibliografie dorobku piśmienniczego emigracji polskiej, odkrywali pozostałości ocalałych polskich księgozbiorów w innych krajach, opiekowali się dorobkiem polskiej kultury na terenach odłączonych od Polski, wzbogacali biblioteki krajowe w literaturę wydawaną poza granicami Polski.

Większość bibliotekarzy przywołanych w tomie, wyjechała z kraju jeszcze przed wojną. Spora grupa rozpoczęła pracę w latach trzydziestych XX w. Dzięki swej działalności odgrywali znaczną rolę poza Polską, w kraju są mało znani lub wiedzą o nich nieliczni. Zaliczamy do tego grona twórców i opiekunów polskich bibliotek powstających w środowiskach emigracyjnych, kuratorów i kierowników placówek różnej rangi i wielkości, którzy jakże często działali społecznie i na zasadach wolontariatu.

W tomie znajdują się wspomnienia o: Alfredzie Bersteinie, księdzu Donaldzie Bilińskim, Wandzie Borkowskiej, Czesławie Chowańcu, Marii Danilewicz-Zielińskiej, Irenie Gałęzowskiej, Mieczysławie Gębarowiczu, Mieczysławie Haimanie, Adamie Heymowskim, Zdzisławie Jagodzińskim, księdzu Józefie Jarzębowski, Oldze Krzyczkowskiej, Sabinie Feliksie Logiszu, Józefie Michałowskim, Bronisławie Antoninie Mońkiewiczównie, Franciszku Pułaskim, Wandzie Stachiewicz, Leszku Talko, Józefie Typučko, Janinie Wójcickiej Hoskins, Janinie Zabielskiej, Halinie Zielińskiej.

Mierzecka-Szczepańska, Anna. Badania zachowań informacyjnych / Anna Mierzecka-Szczepańska; Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. – Warszawa : Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2013. – 231, [1] s. : il. – (Nauka, Dydaktyka, Praktyka ; 146).

Publikacja omawia rozwój badań zachowań informacyjnych, przedstawia kategorie oraz przegląd polskiego i zagranicznego piśmiennictwa na ten temat. Dwa pierwsze rozdziały zawierają opis dotychczasowych badań oraz przedstawiają zagadnienia teoretyczne z tego zakresu. Autorka definiuje modele zachowań informacyjnych, opisuje zachowania informacyjne humanistów na podstawie badań przeprowadzonych na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego.

Prezentuje przedmiot, cel, hipotezy i założenia badawcze, wybór metod i technik badawczych, charakterystykę i strukturę procesu badawczego oraz jego wyniki. Opis badań empirycznych może posłużyć do doskonalenia warsztatu działalności informacyjnej.

W zakończeniu książki przedstawiono ogólne refleksje dotyczące metody i rezultatów badań. Treść uzupełniają aneksy: charakterystyka baz piśmiennictwa naukowego wykorzystanych w kwerendach ze względu na możliwości wyszukiwania; kwestionariusze wywiadów; szczegółowe wyniki badań.

Książka zaciekawi osoby, które interesują się teorią zachowań informacyjnych, jak i osoby kształtujące ofertę informacyjną dla środowiska naukowego oraz zajmujących się działalnością infobrokerską.

MARZENA PRZYBYSZ

Zamówienia: Wydawnictwo SBP (<http://www.sbp.pl/sklep/>); sprzedaz@sbp.pl

Refleksje bibliotekarza prawnika

Biblioteki, ich problemy podatkowe, a także o wymianie międzybibliotecznej

Przeglądając strony WWW jednej z bibliotek uczelnianych natknąłem się na interpretację indywidualną autoryzowaną przez dyrektora jednej z izb skarbowych, działającego w imieniu Ministra Finansów, a dotyczącą opodatkowania przedmiotów wymiany międzybibliotecznej oraz darowizn (na rzecz pracowników własnej uczelni) dokonywanych przez bibliotekę w imieniu uczelni, której ta biblioteka jest jednostką organizacyjną. Wniosek o udzielenie pisemnej interpretacji złożyła jedna z publicznych (to ważne!) szkół wyższych.

Warto tu przypomnieć, że ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. Nr 54, poz. 535, z późn. zmianami), w art. 43 ust. 1 pkt. 26 stanowi o zwolnieniu od podatku usług świadczonych przez jednostki objęte systemem oświaty w rozumieniu przepisów o systemie oświaty, w zakresie kształcenia i wychowania, jak też i przez uczelnie, a także przez jednostki naukowe Polskiej Akademii Nauk oraz jednostki badawczo-rozwojowe, w zakresie kształcenia na poziomie wyższym – oraz dostawę towarów i świadczenie usług ściśle z tymi usługami związane.

Lektura tego dokumentu nasunęła mi szereg refleksji, m.in.:

1. O wymianie międzybibliotecznej mówiła uchylona ustawa z dnia 9 kwietnia 1968 r. o bibliotekach. Art. 14 ust. 1 tego aktu normatywnego stanowił: *Biblioteki ogólnokrajowej sieci bibliotecznej obowiązane są do wzajemnej wymiany lub nieodpłatnego przekazywania zbędnych materiałów bibliotecznych.* Działając w oparciu o delegację zapisaną w tej

ustawie (w art. 16 ust. 1 pkt 2) Minister Kultury wydał zarządzenie z dnia 15 lutego 1973 r. w sprawie zasad wymiany, nieodpłatnego przekazywania i sprzedaży materiałów bibliotecznych. § 9 tego zarządzenia stanowił: *Przekazywanie zbędnych materiałów bibliotecznych następuje w drodze bezpośredniego porozumienia zainteresowanych bibliotek. Przekazywaniu nie podlegają materiały zbędne określone w § 8 ust. 2 pkt. 2.¹* Trzeba podkreślić, że wymiana, między bibliotekami, materiałów bibliotecznych – to tradycja zakorzeniona w naszej, bibliotekarzy, pamięci i ta pamięć ma stale wpływ na nasze działania. No cóż: *Ale to już było. I nie wróci więcej (?)*¹. Trzeba tu przypomnieć młodszym bibliotekarzom (nie chodzi tu o stanowisko, ale o wiek i staż zawodowy w bibliotece), że zarówno dekret z dnia 17 kwietnia 1946 r. o bibliotekach i opiece nad zbiorami bibliotecznymi, jak i ustawa z dnia 9 kwietnia 1968 r. o bibliotekach, to były, jak na ówczesne czasy, bardzo dobre akty normatywne, co trzeba podkreślić – opracowane przez bibliotekarzy, w których

pracę nad tymi aktami normatywnymi nie wtrącały się „czynniki polityczne”, czego nie można powiedzieć o obowiązującym obecnie akcie normatywnym – o ustawie o bibliotekach – z 1997 r.

2. Wnioskodawca – uczelnia w swoim piśmie podkreśliła, że *nieodpłatne przekazanie książek (publikacji naukowych) na rzecz Bibliotek innych uczelni, jak również na rzecz własnych pracowników w celach naukowo-dydaktycznych (...) jest ściśle związana z usługami w zakresie kształcenia na poziomie wyższym (...), a głównym celem nie jest osiągnięcie dodatkowego dochodu przez Wnioskodawcę przez konkurencyjne wykonywanie tych czynności w stosunku do podatników niekorzystających z takiego zwolnienia. Kto, jak nie władze uczelni lub inny jej kompletny organ, ma prawo do ustalenia, jakie „towary” związane są ze świadczonymi przez nią usługami kształceniowymi? Moim zdaniem, ustalenia tego rodzaju nie należą do kompetencji organów skarbowych. Ale mam także jedną ważną uwagę: nie wszystkie znajdujące się w bibliotekach uczelni materiały biblioteczne służą celom związanym z kształceniem na poziomie wyższym, z wychowywaniem studentów. Wiele dzieł jest związanych z innymi zadaniami uczelni, o których jest mowa w art. 13 Prawa o szkolnictwie wyższym. Obok kształcenia studentów w celu zdobywania i uzupełniania wiedzy oraz umiejętności w pracy zawodowej oraz wychowywania studentów w poczuciu odpowiedzialności za państwo polskie, za umacnianie zasad demokracji i poszanowania praw człowieka, obok kształcenia i promowania kadr naukowych oraz prowadzenia studiów podyplomowych, kursów i szkoleń w celu kształcenia nowych umiejętności niezbędnych na rynku pracy w systemie uczenia się przez całe życie (a te zadania można uznać za mieszczące się w określeniu kształcenia na poziomie wyższym i wychowania) zadaniem uczelni jest *prowadzenie badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenie usług badawczych, jak też i działanie na rzecz społeczności lokalnych i regionalnych*. Te, ostatnie zadania nie mieszczą się w zakresie, o którym mówią przepisy art. 43 ust. 1 pkt 26 ustawy o podatku od towarów i usług (nie-stety!), stanowiące o zwolnieniu od podatku tylko tych dostaw, które są związane z usługami uczelni w zakresie kształcenia na poziomie wyższym. Jednak co do jednego nie mam wątpliwości, sklasyfikowanie materiałów bibliotecznych, określenie jakim celem mają one służyć (dydaktycznym, czy też naukowym), te decyzje należą do kompetencji odpowiednich organów uczelni, np. komisji senackich (ds. informacji naukowej i bibliotek, nauki, ...), a nie organów skarbowych³.*

3. Uzasadniając swoje stanowisko organ dokonujący wykładni, kwestionując zasadność stwierdzeń uczelni odwołał się do art. 7 ust. 2 omawianej ustawy, stanowiącego, że przez dostawę towarów (tak określił on czynności, które my uznajemy za wymianę międzybiblioteczną) rozumie się również przekazanie przez podatnika towarów należących do jego przedsiębiorstwa (podkreślenie: BH) na cele inne nie związane z prowadzonym przez niego przedsiębiorstwem. Jednakże, czy publiczna szkoła wyższa jest przedsiębiorstwem? Pojęcie przedsiębiorstwa zostało zdefiniowane w art. 551 kodeksu cywilnego: *Przedsiębiorstwo jest zorganizowanym zespołem składników niematerialnych i materialnych przeznaczonych do prowadzenia działalności gospodarczej*. Natomiast określenie, czym jest „działalność gospodarcza” znajduje się w kilku ustawach. I tak: a) w omawianej ustawie – o podatku od towarów i usług (art. 15 ust. 2) są przepisy: *Działalność gospodarcza obejmuje wszelką działalność producentów, handlowców lub usługodawców, w tym podmiotów pozyskujących zasoby naturalne oraz rolników, a także działalność osób wykonujących wolne zawody, również wówczas, gdy czynność została wykonana jednorazowo w okolicznościach wskazujących na zamiar wykonywania czynności w sposób częstotliwy. Działalność gospodarcza obejmuje również czynności polegające na wykorzystywaniu towarów lub wartości niematerialnych i prawnych w sposób ciągły dla celów zarobkowych*; b) w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej (w art. 2) jest definicja: *Działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły*. I jeszcze jedna definicja: c) ordynacja podatkowa (w art. 3 pkt 9) stanowi, że *Działalność gospodarcza to każda działalność zarobkowa w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, w tym wykonywanie wolnego zawodu, a także każda inna działalność zarobkowa wykonywana we własnym imieniu i na własny lub cudzy rachunek, nawet gdy inne ustawy nie zaliczają tej działalności do działalności gospodarczej lub osoby wykonującej taką działalność – do przedsiębiorców*. Zawsze, w każdej ustawie, są postanowienia wskazujące mniej lub bardziej wyraźnie, że działalność gospodarcza jest prowadzona w celach zarobkowych. Działalność „kształceniowa” uczelni publicznej jest w głównej mierze bezpłatna, a ew. prowadzenie części zajęć odpłatnie nie ma charakteru zarobkowego, bowiem wpłaty osób kształcących się

stanowi refundację kosztów ponoszonych przez uczelnie w związku z prowadzeniem działalności, która nie jest finansowana ze środków publicznych. W tej sytuacji wątpliwe, by dokonując wykładni można było odwołać się do przepisów wyraźnie stanowiących o przedsiębiorstwie. (Pokręślenia w tekstach przepisów BH).

4. Trudno mi jest się zgodzić z poglądem wnioskodawcy – uczelni na temat charakteru dzieł gromadzonych w bibliotekach uczelni, że: *Przedmiotowe książki (...), są materiałami informacyjnymi w postaci publikacji naukowych*. Takie określenie charakteru dzieł naukowców, pracowników uczelni, obniża rangę utworów, wątpliwe, czy można uznać, że np. podręczniki akademickie bądź naukowe monografie to „materiały informacyjne”.

Materiały informacyjne, których uczelnia jest edytorem, to przede wszystkim składy osobowe uczelni, a także te wszystkie wydawnictwa, które są skierowane do użytkowników, mówiące o zasadach korzystania z urzędów uczelni, zachowania się w jej pomieszczeniach, także druki, których zadaniem jest informowanie o uczelni, jej promowanie i propagowanie zadań instytucji bądź jej jednostek organizacyjnych itp.

5. Błędne jest, moim zdaniem, odwołanie się organu interpretującego do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości². I tak: 1) istnienie związku między dostawcą a osobą, która przedmiot otrzymała, wg mnie nie ma żadnego związku z jego wynagrodzeniem stanowiącym świadczenie wzajemne; inne zdanie w tej sprawie, należałoby udokumentować; 2) ew. dostawa dzieł pracownikiem, użytkownikiem, nie jest „statutowym” obowiązkiem uczelni (to margines jej działalności) i nie ma wpływu na wysokość wynagrodzenia, wnioskodawca słusznie w swoim wniosku wskazuje, że porozumienia zawarte z bibliotekami innych uczelni wyższych mówiące o wymianie międzybibliotecznej dotyczą nieodpłatnego przekazywania książek (publikacji naukowych) na rzecz tych bibliotek, w zamian za podobne działanie. Nie można tu także mówić o barterze, bowiem (jak to m.in. pisze dokonujący wykładni): *Z punktu widzenia polskiego prawa cywilnego barter jest rodzajem umowy zamiany, polegającej na równoważącej się wartościowo wymianie towaru na towar lub usługi na usługę (ewentualnie usługi na towar lub towaru na usługę, gdzie nie wchodzi w grę dodatkowe rozliczenia pieniężne między kontrahentami*. (podkreślenie BH). To nie jest umowa polegająca na równoważnej – wartościowo wymianie towa-

ru na towar, porozumienia bibliotek nie mówią o przekazywaniu sobie, wzajemnie dzieł o sumarycznie identycznej wartości, a podanie ceny potrzebne jest wyłącznie w celach „ewidencyjnych”, dla potrzeb „inwentarzowych”.

6. Mówiąc o darowiznach na rzecz pracowników można odwołać się jedynie do przepisów ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (j.t. w Dz. U. z 2004 r. Nr 142, poz. 1514). Może warto tu dodać, że wg art. 5 tej ustawy obowiązek podatkowy ciąży solidarnie na obu stronach, na obdarowanym i darczyńcy. Ale *Wartość nabytych rzeczy i praw majątkowych przyjmuje się w wysokości określonej przez nabywcę (...)* (art. 8 ust. 1). Opodatkowaniu podlega nabycie przez nabywcę, który nie jest z darczyńcą spokrewniony, spowinowacony, od jednego darczyńcy, własności rzeczy i praw majątkowych o czystej wartości przekraczającej 4902 zł.

7. Publiczna uczelnia to w rozumieniu prawa zakład publiczny. Aktualną i ważną definicję pojęcia „zakład publiczny” można znaleźć w podręczniku E. Ochendowskiego³, cieszącego się autorytetem znawcy przedmiotu, autora obszerniej monografii na interesujący nas temat⁴. Autor, w swoim podręczniku, formułuje następującą definicję pojęcia „zakład publiczny” (s. 232-233), jest to: *jednostka organizacyjna, nie będąca organem państwowym (urzędem) ani organem samorządu, która została powołana do wykonywania zadań publicznych* (podkreślenie BH) *i jest uprawniona do nawiązywania stosunków administracyjnoprawnych*. (...) *Zakład publiczny (...) stanowi jednostkę organizacyjną, w której prowadzi się działalność oświatową, dydaktyczną, wychowawczą, naukową, leczniczą bądź służącą ochronie porządku i zdrowia publicznego*.

Zakłady publiczne tworzone są w celu prowadzenia zadań realizowanych w interesie publicznym, jak to wynika z definicji doktrynalnej, zadań publicznych. Na pewno ważniejsza jest w tej sprawie opinia naukowca (wykładnia doktrynalna) i nie widzę uzasadnienia, aby w tej sprawie mógł wypowiedzieć się, inaczej, organ skarbowy. I dlatego moje uzasadnione wątpliwości budzi słuszność opinii związanych z wykładnią przepisów unijnych, postanowień dyrektywy 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej, oparta na tym, że tytuł rozdziału (2), w którym jest art. 132 brzmi: *Zwolnienia dotyczące określonych czynności wykonywanych w interesie publicznym*⁵. Jeszcze raz podkreślić trzeba, że usługi uczelni są wykonywane w interesie publicznym.

8. Zajmując się problemem zwolnień od podatku od towarów i usług trzeba, przy okazji wskazać na problem dotyczący nie tylko bibliotek uczelnianych, ale również wszystkich instytucji o charakterze kulturalnym, a więc m.in. wszystkich bibliotek publicznych. Dyrektywa 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej stanowi (w art. 132 ust. 1 lit. n) o zwolnieniu od podatku świadczenia *niektórych usług kulturalnych, a także dostawa towarów ściśle z nimi związanych, przez podmioty prawa publicznego lub inne instytucje kulturalne uznane przez dane państwo członkowskie*. Konsekwencją tych postanowień są przepisy art. 43 ust. 1 pkt 33 ustawy o podatku od towarów i usług, stanowiące, że zwolnione od podatku są: *usługi kulturalne świadczone przez: a) podmioty prawa publicznego lub inne podmioty uznane na podstawie odrębnych przepisów za instytucje o charakterze kulturalnym lub wpisane do rejestru instytucji kultury, prowadzonego przez organizatora będącego podmiotem tworzącym instytucje kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej oraz dostawę towarów ściśle z tymi usługami związaną, b) indywidualnych twórców i artystów wykonawców, w rozumieniu przepisów o prawie autorskim i prawach pokrewnych, wynagradzane w formie honorariów. W tym za przekazanie lub udzielenie licencji do praw autorskich lub praw do artystycznego wykonania utworów. O tych przepisach trzeba wiedzieć i umieć z nich korzystać.*

*

Przedstawiając swoje uwagi w tej sprawie muszę się zastrzec, że jest to opinia „bardzo starego radcy prawnego”, który od prawie 15 lat nie jest aktywny zawodowo. Uczelnie mają swoje, kompetentne, służby finansowe, mają swoich radców prawnych i przede wszystkim ich opinie muszą być brane przez bibliotekarzy pod uwagę. Trzeba także pamiętać o tym, że zadaniem fiskusa jest interpretowanie przepisów w sposób zobowiązujący wnioskodawcę, proszącego o wykładnię, do zapłacenia podatku i to w możliwe jak największej kwocie. Ale może moje refleksje okażą się dla kogoś przydatne?

BOLESŁAW HOWORKA

PRZYPISY:

¹ Przepisy te stanowiły, że polonista z XIX w. można było przekazywać w pierwszej kolejności Bibliotece Narodowej, w dalszej Bibliotece Jagiel-

ońskiej, Bibliotece Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Bibliotece Polskiej Akademii Nauk, Bibliotece Uniwersyteckiej w Warszawie. Zarządzenie to jest oczywiście uchylone.

² A może wróci Panie Ministrze Kultury i Dziedzictwa Narodowego, to była bardzo dobra praktyka! Może stosowne działania, których celem byłoby reaktywowanie „bezpodatkowej” wymiany międzybibliecznej? Potrzeba tylko zainicjowania starań o to. Kto może podjąć stosowne działania? Może KDBASP?

³ Organ dokonujący klasyfikacji materiałów bibliotecznych musi mieć na uwadze przepisy art. 43 ust. 17 i 17a ustawy o podatku od towarów i usług, mówiące, że zwolnienia od podatku nie mają zastosowania do dostawy towarów nie związanych z usługami podstawowymi, towarów, które nie są niezbędne do wykonania usługi podstawowej. Jednakże określenie „stopnia niezbędności” dla celów związanych z kształceniem na poziomie wyższym zawsze może być dyskusyjne, chociaż na pewno w tej sprawie większe znaczenie powinna mieć opinia organu uczelni, niż organu skarbowego. Na marginesie: dla „chcącego” podważyć prawo uczelni do zwolnienia od podatku, zawsze istnieje możliwość zanegowania „niezbędności”. I to trzeba mieć na uwadze. Dodatkowo trzeba wskazać, że to pojęcie (niezbędności) nie występuje w dyrektywie 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej, jest tam tylko zapis mówiący o świadczeniu usług i o dostawie towarów ściśle z działalnością kształceniową uczelni związanych; ważne jest to, że uczelnia jest prowadzona przez odpowiednie podmioty prawa publicznego lub inne instytucje działające w tej dziedzinie, których cele uznane są za podobne przez dane państwo członkowskie. Jak z tego wynika nasz ustawodawca, implementując przepisy unijne, zmienił intencje Rady stanowiącej dyrektywę, ograniczył prawa uczelni. Ten argument powinien wziąć pod uwagę organ uczelni dokonujący wspomnianej wyżej klasyfikacji materiałów bibliotecznych.

⁴ Z interpretacji: *Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości wskazuje, że odpłatność ma miejsce, gdy: 1. Istnieje bezpośredni związek pomiędzy dostawą towarów lub świadczeniem usług a otrzymanym wynagrodzeniem będącym świadczeniem wzajemnym. 2. Dostawcą towarów lub usługodawcą łączy z odbiorcą stosunek prawny, z którego wynika obowiązek dostawy towarów lub świadczenia usług oraz wysokość wynagrodzenia (świadczenia wzajemnego) za dokonanie tych czynności. 3. Wynagrodzenie jest wyrażalne w pieniądzu, co oznacza, że istnieje możliwość określenia ceny wyrażonej w pieniądzu w stosunku do świadczenia wzajemnego stanowiącego wynagrodzenie za dostawę towarów lub świadczenie usług.*

- ⁵ Ochendowski E.: *Prawo administracyjne. Część ogólna*. Toruń: Wyd. Dom Organizatora, 2009, s. 252 i nast.
- ⁶ Ochendowski E.: *Zakład administracyjny jako podmiot administracji państwowej*. Poznań: Wyd. UAM, 1969, s. 58 i nast.
- ⁷ Art. 132 ust. 1 lit. i dyrektywy stanowi, że (Państwa członkowskie zwalniają od podatku od war-

tości dodanej następujące transakcje): kształcenie dzieci lub młodzieży, kształcenie powszechne lub wyższe, kształcenie zawodowe lub przekwalifikowanie, łącznie ze świadczeniem usług i dostawą towarów ściśle z taką działalnością związanych, prowadzone przez odpowiednie podmioty prawa publicznego lub inne instytucje działające w tej dziedzinie, których cele uznane są za podobne przez dane państwo członkowskie.

▶▶▶ W KILKU SŁOWACH

ZAPROSILI NAS

- WBP im. Marszałka J. Piłsudskiego w Łodzi, FRSt na IV konferencję regionalną bibliotek „Architektura i design współczesnych bibliotek (21.11.)
- Centralna Biblioteka Wojskowa im. Marszałka J. Piłsudskiego w Warszawie na konferencję „Ochrona Narodowego Zasobu Bibliotecznego: Modernizacja biblioteki a bezpieczeństwo zbiorów” (26.11.)
- Biblioteka Śląska w Katowicach na spotkanie Klubu Dobrej Książki: Andrzej Sosnowski *Stare śpiewki. Sześć godzin lekcyjnych o poezji* (28.11.)
- Instytut Goethego w Warszawie na spotkanie autorskie z Uwe Rada *Niemen. Dzieje pewnej europejskiej rzeki* (02.12.)
- Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. KEN w Warszawie na spotkanie z Mariolą Pryzwan, autorką książki *Anna German. Życie, jak scenariusz filmowy* (03.12.)
- MBP w Sosnowcu im. G. Daniłowskiego na „Kino w Bibliotece. Literatura w Kinie” (04.12., 11.12., 18.12.)
- Koło SBP w BUW na Autorskie Czwartki w BUW: spotkanie z Wojciechem Dudzikim, autorem książki *Struktura w antystrukturze. Szkice o karnawale i teatrze* (05.12.)
- Centralna Biblioteka Wojskowa im. Marszałka J. Piłsudskiego w Warszawie na koncert okolicznościowy z okazji 146. rocznicy urodzin Marszałka Józefa Piłsudskiego (05.12.)
- Biblioteka Publiczna im. J. U. Niemcewicza w Dzielnicy Ursynów m.st. Warszawy na uroczystość otwarcia Biblioteki dla Dzieci Nr 9 (06.12.)
- Biblioteka Śląska w Katowicach na okolicznościową konferencję związaną z 50. rocznicą śmierci Gustawa Morcinka (9-10.12.)
- WBP im. H. Łopacińskiego w Lublinie na IV Konferencję Regionalną PRB „Biblioteka naszych czasów”

oraz na otwarcie wystawy „Powstanie styczniowe w prasie zagranicznej. Ryciny z kolekcji Krzysztofa Kura” (10.12.)

- Biblioteka Publiczna w Dzielnicy Wesoła m.st. Warszawy na 60. urodziny Biblioteki (11.12.)
- Biblioteka Śląska w Katowicach na Salon Literacki Michała Jagielly i Spotkanie z Bogusławem Wróblewskim, krytykiem i badaczem literatury, tłumaczem (18.12.)
- Wydawnictwo Marginesy, Klub Księgarza w Warszawie na wieczór promocyjny książki Kiry Gałczyńskiej *Jeszcze nie wieczór* (18.12.)
- WiMBP im. C. K. Norwida w Zielonej Górze na cykl spotkań w ramach konserwatoriów bibliotekoznawczych: P. Liefhebber „Budowa znaków pisma „neogotyckiego” na przykładzie rękopisów nowomarchijskich” (15.01.2014), M. Kowalska „Crowdsourcing a kolekcje cyfrowe” (19.02.2014)

PUBLIKACJE OTRZYMANE

- Z WiMBP im. C. K. Norwida w Zielonej Górze *Bibliotekarz Lubuski* R.XVIII 2013 nr 2(36), ISSN 1426-4005
Lubuskie Pismo Literacko-Kulturalne „Pro Libris” 2013 nr 1 (42), ISSN 14642-5995
- Z WiMBP im. Z. Herberta w Gorzowie Wlkp., ZLP – Oddział w Gorzowie Wlkp.
Pegaz Lubuski 2013 nr 3 (54), ISSN 1732-1069
- Z WBP im. W. Gombrowicza w Kielcach
Świątokrzyskie. Środowisko. Dziedzictwo kulturowe. Edukacja regionalna, grudzień 2013 nr 12 (16), ISSN 1895-2895

Listy do redakcji

Z korespondencji – 19 listopada 2013 r.

Skontrum materiałów bibliotecznych – a inwentaryzacja środków trwałych

Regionalna Izba Obrachunkowa w Katowicach stoi na stanowisku, że nie można utożsamiać wymagań ustawy o rachunkowości w zakresie inwentaryzacji zbiorów bibliotecznych ze skontrum określonym w rozporządzeniu MKiDN w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych. Tym samym więc inwentaryzacja materiałów bibliotecznych, jako środków trwałych, na terenie strzeżonym, winna przebiegać zgodnie z zapisami ustawy o rachunkowości, to jest raz w ciągu 4 lat. Przeprowadzanie zatem skontrów w przypadku zbiorów, do których czytelnicy mają wolny dostęp co najmniej raz na 5 lat, nie może być uznane za inwentaryzację zbiorów wymaganą ustawą o rachunkowości.

W świetle powyższego proszę uprzejmie o udzielenie wyjaśnień w jaki sposób powinniśmy udokumentować skontrum, by mogło ono być wykorzystane w inwentaryzacji księgozbioru, wymaganej ustawą o rachunkowości.

Z góry dziękuję za odpowiedź.

Krystyna Wołoch
Dyrektor Powiatowej Biblioteki Publicznej w Gliwicach

Odpowiedź na list

W liście do Redakcji został podniesiony istotny praktyczny problem stosunku skontrum materiałów bibliotecznych przeprowadzanego na podstawie § 31 i nast., stosującego się do bibliotek publicznych wchodzących w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej, rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 29 października 2008 r. w sprawie sposobu ewidencji materiałów bibliotecznych (Dz.U. Nr 205, poz. 1283) oraz inwentaryzacji tychże materiałów jako środków trwałych na podstawie art. 26 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. z 2013 r. poz. 330, z późn. zm.). Skontrum powinno, z wyjątkami określonymi w § 31 ust. 2 i 3 powołanego rozporządzenia, być przeprowadzane co najmniej raz na 5 lat, podczas gdy inwentaryzacja – raz na 4 lata.

Mimo tego, że zaliczanie książek do środków trwałych może budzić wątpliwości (książka, nie odpowiadając w istocie definicji podstawowego terminu „aktywa”: zasoby, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych – art. 3 ust. 1 pkt 12 ustawy o rachunkowości, tym bardziej nie odpowiada definicji rzeczowych środków trwałych i, w rezultacie, środków trwałych, których okres ekonomicznej użyteczności ma być dłuższy od roku – art. 3 ust. 1 pkt 15), powinny one jednak – jako „zbiory biblioteczne” – być zaliczane do środków trwałych; wynika to z włączenia ich do rodzaju 808 Klasyfikacji Środków Trwałych (załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych, Dz.U. Nr 242, poz. 622). Jeżeli mają one wartość poniżej 3.500 zł mogą one, jeżeli dana biblioteka posiadająca osobowość prawną tak postanowi, nie tylko zostać od razu zamortyzowane, ale nie muszą być wprowadzane do ewidencji środków trwałych (art. 16d ust. 1 w związku z art. 16a ust. 1 i art. 16f ust. 3 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, Dz.U. z 2011 r. Nr 74, poz. 397, z późn. zm. – wraz z pismem z dnia 8 października 2010 r. Izby Skarbowej w Poznaniu, ILPB3/423-659/09/10-S2/AO, www.mofnet.gov.pl). Biblioteki publiczne z takiej możliwości powinny w oczywisty sposób skorzystać.

W takim przypadku można przyjąć, że powołane rozporządzenie z dnia 29 października 2008 r. (które, co trzeba zaznaczyć, zawiera także przepisy wprost należące do sfery rachunkowości – § 23 i 24) posiada dla bibliotek publicznych wchodzących w skład ogólnokrajowej sieci bibliotecznej znaczenie podstawowe, a odstępianie od jego rozwiązań nie jest w żadnym razie możliwe. Za możliwe można jednak uznać powiązanie ze sobą skontrum i inwentaryzacji, polegające, co jest w pełni dopuszczalne w świetle powołanego rozporządzenia, na przeprowadzaniu skontrum co 4 lata. Celowe mogłoby być wzmiankowanie o takim połączeniu w przyjętych przez bibliotekę zasadach (polityce) rachunkowości wraz z planem kont, przy czym warto dodać, że zasady rachunkowości mogą przewidywać odpowiednie uproszczenia (art. 4 ust. 4 w związku z ust. 1 ustawy o rachunkowości), odnoszące się do omawianej, bardzo nietypowej z punktu widzenia ogólnego, kategorii środków trwałych.

Prof. dr hab. Hubert Izdebski

Jan Burakowski

25.11.1934 – 13.11.2013

Późnym wieczorem 13 listopada 2013 r. położył się spać i zasnął na wieki. Mieszkał sam, od roku był wdowcem. Nieopodal mieszkała troskliwa córka z rodziną. Kilka razy dziennie go odwiedzała.

W dniu pogrzebu ukazała się jego ostatnia książka: *Prusy Wschodnie wczoraj i dziś*. W druku znajdowały się trzy artykuły.

Nie zdążyliśmy się spotkać i porozmawiać.

Kiedy umiera ktoś tak twórczy i żywotny, jak Jan Burakowski, to – przywołując słowa Krystyny Kuźmińskiej – zaskoczenie i żal są znacznie większe niż zwykle. Trudno pogodzić się z jego odejściem, nagle wyrwanego z kochających go dzieci i wnuków, z grona licznych przyjaciół, wreszcie z planów twórczych. Chciałoby się zakrzyknąć – losie, jak mogłeś!

Całe dorosłe życie Janka wypełnione było umiłowaną pracą, charakteryzującą się niebывałą misją służenia społeczeństwu. Zamknęło się ono w latach 1934-2013 i naznaczone było wartościami ideowymi, moralnymi i patriotycznymi, a głównie prawdą, sprawiedliwością i uczciwością. One ukształtowały jego osobowość sięgającą szczytów człowieczeństwa.

Jan Burakowski urodził się 25 listopada 1934 r. we wsi Nowe Grabie, w powiecie wołomińskim, w rodzinie chłopskiej. W 1952 r. ukończył Liceum Ogólnokształcące w Niemodlinie, a w 1956 r. polonistykę na Uniwersytecie Warszawskim zwieńczoną magisterium.

Urodził się dla bibliotekarstwa. W 22 roku życia, po kilkutygodniowej pracy nauczyciela języka polskiego w mrągowskim liceum, nie dającej mu satysfakcji, szczęśliwie trafił do bibliotekarstwa. W latach 1956-1987 pracował w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Olsztynie jako instruktor, kierownik działu instrukcyjno-metodycznego i zastępca dyrektora, a następnie, głównie z powodów rodzinnych, przeniósł się do Sierpca, gdzie w latach 1988-1999 był dyrektorem Miejskiej Biblioteki Publicznej.

Od początku był kreatywny w myśleniu i w działaniu. Szybko więc zyskał zaufanie dyrektora, Teresy Peplowskiej, która najpierw stworzyła mu warunki do życia i pracy, a następnie, po dwóch latach praktyki, awansowała na stanowisko kierownika działu instrukcyjno-metodycznego WiMBP. Natomiast jej następczyni, Zofia Kicińska, uczyniła Go swoim zastępcą, dając mu pełną swobodę w zakresie kształtowania i realizacji polityki bibliotecznej w województwie. Janek dostał skrzydeł.

Dzięki tym dwóm faktom w jego karierze zawodowej biblioteki publiczne województwa olsztyńskiego przeżywały okres dynamicznego rozwoju, zajmując kilka razy pierwsze miejsce w kraju. Natomiast on sam dał się poznać Ministerstwu Kultury i Sztuki oraz Instytutowi Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej, a także Zarządowi Głównemu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich i jego wydawnictwu jako osobowość o szerokich hory-

zontach intelektualnych, różnorodnych zainteresowania zawodowych i naukowych.

Rychło zaczął sporządzać ekspertyzy, wygłaszać referaty, prowadzić badania, sięgać po pióro, pełnić funkcję wiceprzewodniczącego Zarządu Głównego SBP w latach 1981-1985, i równocześnie być kierownikiem Sekcji Bibliotek Publicznych tegoż zarządu, zasiadać w Państwowej Radzie Bibliotecznej przy Ministrze Kultury i Sztuki, wreszcie wyjeżdżać po nauki, jako stypendysta ministerstwa, do ościennych krajów.

Był także bibliotekarzem walczącym, zwłaszcza w sytuacjach, gdy rozwój wielu bibliotek krępowala ciasnota lokalowa, a brak wystarczającej ilości funduszy na nowości wydawnicze kładł się cieniem na kulturze czytelniczego społeczeństwa. Wtedy był nieprzejednany: walczył słowem, piórem, zjedynianiem sojuszników. Przychodziło mu to tym łatwiej, ponieważ znał z autopsji wszystkie podległe mu placówki oraz ich najpilniejsze potrzeby.

Tak było zarówno w województwie olsztyńskim, ale też w Sierpcu. W tym ostatnim, miejską bibliotekę nie tylko rozwinął i unowocześnił, ale i stworzył zespół do podejmowania zadań o znaczeniu kulturotwórczym dla środowiska. Wychował też na swoje stanowisko godną tej funkcji następczynię, Marię Wiśniewską. W Olsztynie był znany z systemu doskonalenia bibliotekarzy pod nazwą: „Wszystcy uczymy się od wszystkich”.

Jako emeryt powrócił z małżonką, Haliną do Olsztyna. Stanowili bardzo udane małżeństwo, pięknie spełniające się dla kultury. W 2010 r. uroczystie obchodzili Złote Gody w kręgu najbliższej rodziny i przyjaciół. Mieli dwoje dzieci, Annę i Marka, które obdarowały ich trójką wnucząt.

Twórca kultury. Janek był literatem, publicystą, regionalistą, biografem. Wydał 17 książek o różnorodnej tematyce. Są to opowiadania: *Najpiękniejsza dziewczyna i inne opowiadania* i *Trochę za dużo szczęścia*; powieści: *Ślady naszych stóp* oraz *Świt i zmierzch*, wspomnienia: *Bardzo stare lustro* i *Przypadek ze skutkiem dożywotnim*; biografie: *Wojciech Jaruzelski*; *Ulan*

i *historia* (rzecz o W. Andersie). Ponadto *Polska-Rosja - Słowiańszczyzna* oraz eseje i szkice: *Od Ludowej do Kapitalistycznej*; *Cena długiej drzemki na zapiecku Europy*; *Uczniowie czarnoksiężnika: Jaruzelski, Kuroń, Rakowski i ich czasy*; *Prusy Wschodnie...* Złotymi zgłoskami wpisał się w historię ziemi sierpeckiej jako badacz i autor tomu *Kronika Sierpca i ziemi sierpeckiej*.

Wraz z żoną wydał: *Sierpczanie tysiąclecia* oraz *Ziemia sierpecka znana i nieznaną*. Wreszcie jest autorem poradnika: *Samorządowa biblioteka publiczna*. Opublikował ponad 400 artykułów w czasopismach społeczno-kulturalnych, traktowanych „jako narzędzie starań o interesy bibliotek”.

W „Przeglądzie Bibliotecznym” (1987 nr 2) czytamy, że spośród jego artykułów opublikowanych w latach 1965-1985 - 14 zostało odnotowanych w międzynarodowej bibliografii analitycznej bibliotekarstwa. Pod tym względem zajmował drugie miejsce w kraju po prof. Jadwidze Kołodziejskiej (20).

Czuł się bibliotekarzem spełnionym i docenionym. Został uhonorowany m.in. Oficerskim i Kawalerskim Krzyżem Orderu Odrodzenia Polski, Medalem KEN oraz licznymi odznakami resortowymi, regionalnymi, organizacyjnymi. Został także Sierpczaninem Roku 2004.

Jan Burakowski został pochowany na cmentarzu komunalnym w Olsztynie w dniu 23 listopada 2013 r. we wspólnym grobie z Małżonką. W pogrzebie uczestniczyło bardzo liczne grono współpracowników, kolegów, przyjaciół i twórców kultury. Z odległego Sierpca przyjechało ponad 20 osób z Pocztem Sztandarowym Rady Miasta. Przemawiali nad grobem: Kazimierz Czermiński - wiceprzewodniczący Rady Miasta, Zdzisław Dumowski - dyrektor wydawnictwa i Maria Wiśniewska - dyrektor biblioteki miejskiej oraz autor tego tekstu, przemawiający w imieniu Przewodniczącej SBP Elżbiety Stefańczyk, a także środowiska bibliotekarskiego Warmii i Mazur.

MARIAN FILIPKOWSKI

Już w sprzedaży

Książka i młody czytelnik: zbliżenia, oddalenia, dialogi. Studia i szkice

Grzegorz Leszczyński, Michał Zając

Cena 29 zł

Zamówienia: Wydawnictwo SBP (<http://www.sbp.pl/sklep>); sprzedaz@sbp.pl

Z ŻYCIA SBP

■ BIBLIOTEKA W SIECI

Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego, Zarząd Okręgu Mazowieckiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Koło Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przy Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy – Bibliotece Głównej Województwa Mazowieckiego zorganizowali spotkanie z cyklu „Dokąd zmierzają biblioteki?”. Wykład pt. „Biblioteka w sieci. Jak Internet wpływa na społeczny, kulturowy i prawny kontekst działania bibliotek?” wygłosił dr Alek Tarkowski, dyrektor Centrum Cyfrowego Projekt: Polska, członek Rady Informatyzacji przy Ministerstwie Administracji i Cyfryzacji oraz Rady Administracyjnej międzynarodowego stowarzyszenia COMMUNIA. Spotkanie odbyło się 21.11.13 r. w Bibliotece Publicznej m.st. Warszawy.

■ SBP NA XXII TARGACH KSIĄŻKI HISTORYCZNEJ

Po raz trzeci ZG SBP zorganizował Salon Bibliotek podczas Targów Książki Historycznej w Warszawie. SBP wraz z bibliotekami mieli swoje stoisko. W ramach III Salonu odbyły się imprezy wskazujące rolę bibliotek w upowszechnianiu wiedzy historycznej. 29.11.13 r. odbyło się seminarium „Opiekunowie polskich zbiorów za granicą” będącego prezentacją publikacji SBP *Kustosz księgozbiorów polskich za granicą* poświęconej zasłużonym bibliotekarzom i opiekunom zbiorów polskich, którzy pracowali poza granicami kraju. 30.11.13 r. w Dniu Pluszowego Misia młodzież z koła teatralnego czytała polskie legendy. Do 9.12.13 r. trwał konkurs dla bibliotek popularyzujących książkę i wiedzę historyczną pt. „Historyczne wędrówki z biblioteką”, organizowany przez SBP oraz Porozumienie Wydawców Książki Historycznej.

■ KONKURS ZG SBP O TEMATYCE HISTORYCZNEJ

Celem konkursu „Historyczne wędrówki z biblioteką” było upowszechnianie wiedzy historycznej, promocja działań bibliotek na rzecz ocalenia od zapomnienia regionalnej i lokalnej

historii oraz pamięci o wybitnych jej postaciach. Jury konkursu przyznało nagrody: Archiwum i Biblioteka OO Karmelitów na Piasku we współpracy z Polskim Towarzystwem Kaligraficznym oraz Szkołą Kaligrafii i Iluminacji i Dziedzin Pokrewnych za warsztaty dla dzieci i młodzieży pt. „Z Kells do Krakowa” (I miejsce); Centralnej Bibliotece Wojskowej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Warszawie za obchody 70. rocznicy Batalionu AK „Zośka”, współorganizowane przez Społeczny Komitet Opieki na Grobami Poległych Żołnierzy Batalionu „Zośka” i Jednostkę Wojskową Komandosów, spadkobierczynię tradycji Batalionu „Zośka” (II miejsce); Bibliotece Gimnazjum nr 1 im. Jana III Sobieskiego w Malborku za „Dni patrona szkoły Jana III Sobieskiego” oraz Miejskiej Bibliotece Publicznej w Jastrzębiu Zdroju za imprezy plenerowe w ramach wakacji w bibliotece pt. „Ścieżkami Parku Zdrojowego z Rycerzem Jastrzębiem” (III miejsce ex aequo). Gratulujemy.

■ PISMO MARSZAŁKA WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO W SPRAWIE LIKWIDACJI FILII PEDAGOGICZNEJ BIBLIOTEKI WOJEWÓDZKIEJ W LUBLINIE

W odpowiedzi na pismo przewodniczącej SBP, Kurator Oświaty w Lublinie zwrócił się z pismem do Marszałka Województwa Lubelskiego, w sprawie likwidacji ośmiu filii Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Komisji Edukacji Narodowej w Lublinie. W liście odczytujemy: *Przyszły status filii bibliotek pedagogicznych będzie zależał od tego, który z lokalnych samorządów zdecyduje się na przejęcie danej placówki. Z punktu widzenia Województwa Lubelskiego zarówno powołanie na bazie naszych filii powiatowych bibliotek pedagogicznych, czy też włączenie ich w struktury miejskich bibliotek publicznych stanowi jednakowo dobre rozwiązanie, gdyż w niczym to nie zmienia dostępności zainteresowanym czytelnikom z danego terenu do zgromadzonych w filiach zbiorów. Jednocześnie wyrażam głębokie przekonanie, iż lokalne samorządy przy naszym wsparciu dołożą wszelkich starań by powyższe zmiany miały korzystny wpływ na poprawę funkcjonowania usług bibliotecznych na danym terenie.*

■ POSIEDZENIA PREZYDIUM I ZARZĄDU GŁÓWNEGO SBP

W dniu 4 grudnia 2013 r. odbyło się posiedzenie Prezydium, a w dniach 13-14 grudnia posiedzenie ZG SBP. Przedmiotem obrad było podsumowanie pracy ZG SBP w 2013 r., działalność struktur SBP w 2013 r., wybory w sekcjach, komisjach, zespole, sytuacja finansowa SBP, powołanie Komisji ds. Nagrody Naukowej SBP im. A. Łysakowskiego oraz Komisji ds. Nagrody Młodych im. Prof. M. Dembowskiej, stan realizacji „Strategii SBP na lata 2010-2021”, propozycje do projektu planu pracy na 2014 r. W sprawach różnych poruszono m.in. kwestię projektu SBP Ustawy o bibliotekach, granty SBP na 2014 r. Dokonano wyboru Hasła Tygodnia Bibliotek 2014. Spośród wielu propozycji wybrano hasło „**Czytanie łączy pokolenia**” nawiązujące do tegorocznego jubileuszu „650 lat w służbie książki”.

„Strategii SBP na lata 2010-2021”, propozycje do projektu planu pracy na 2014 r. W sprawach różnych poruszono m.in. kwestię projektu SBP Ustawy o bibliotekach, granty SBP na 2014 r. Dokonano wyboru Hasła Tygodnia Bibliotek 2014. Spośród wielu propozycji wybrano hasło „**Czytanie łączy pokolenia**” nawiązujące do tegorocznego jubileuszu „650 lat w służbie książki”.

MARZENA PRZYBYSZ

*Informacje dotyczące działalności Stowarzyszenia są dostępne także na
<http://www.sbp.pl/sbp/dzialalnosc>*

POSTAKTUALIA

Bez echa dobiegła kresu ciekawa okołobibliotekarska inicjatywa: zgodnie z zapowiedzią zamknęło się internetowe *FORUM EBIB*. Główny współtwórca, dr Aleksander Radwański, stwierdził że dojrzało już do przejścia w stan spoczynku – i pewnie tak jest. Ale jednak szkoda. Jak wszystkiego, co jest lub było kreatywne i niestandardowe.

Bo pomysł był dobry i użyteczny: stworzyć w internecie **niezależną** platformę porozumiewania się bibliotekarzy, ponad podziałami kategoryjnymi, gwarantującą anonimowość, więc wolną od pozorantstwa. Na szerszych platformach społecznych takie wąskozawodowe dyskusje są bez szans. A z kolei inne blogi (prywatne lub instytucjonalne) służą lansowaniu opinii kreatorów – po to wszak powstały – więc dowolności opinii nie tolerują. Otóż na *FORUM EBIB* pilnowano, żeby nikt nikomu nie zaklejał ust. Właśnie dlatego to było ciekawe: taki wziernik w to, co jeden/jedna z drugim/drugą myśli **naprawdę**.

Nie brakowało wypowiedzi rozumnych, nijakich, ani całkiem głupich. A nierzadko: smutnych – niezależnie od tego, czy było im blisko do prawdy, czy nie. Bo to było lustro zawodowych **przeświadczeń**, obsesji, domysłów i wątpliwości. Obecnie niczego tak swobodnego nie ma.

Paradoksalnie, ta swoboda stała się zarazem załączkiem regresu. Niektórzy (też mi się zdarzało) zabierali głos z nadmiernym mentorstwem, a innych to zniechęcało. W końcu zaś inicjatywę przejęła jedna osoba, eliminując dyskusję na rzecz prasówki. Większość potencjalnych rozmówców machnęła więc ręką, a później już nie udało się wrócić do tonacji startowej.

Szkoda. W tym zawodzie rzadko rozmawiamy ze sobą produktywnie i jedna z okazji właśnie uciekła. Co nie zmienia faktu, że Radwański i S-ka zdołali urzeczywistnić ciekawą ideę – przynajmniej przez jakiś czas. Trzeba to docenić.

JACEK WOJCIECHOWSKI

▶▶ W KILKU SŁOWACH

Unijne dofinansowanie kultury

79 inwestycji, blisko 4 mld zł dofinansowania, w tym ze środków europejskich – ponad 2,28 mld zł. To efekty wdrażania XI Priorytetu „Kultura i dziedzictwo kulturowe” Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2007-2013, którego operatorem jest MKiDN. Pozyskane przez Polskę środki europejskie pozwalają na realizację projektów.

W wyniku realizacji XI priorytetu PO IiŚ otrzymały m.in.:

- 75 obiektów dziedzictwa kulturowego objętych wsparciem,
- 47 wybudowanych bądź przebudowanych obiektów instytucji kultury,
- 38 wybudowanych bądź przebudowanych obiektów infrastruktury szkół i uczelni artystycznych,
- 12 utworzonych wirtualnych muzeów, galerii, filmotek, fonotek oraz cyfrowych bibliotek.

W ramach PO IiŚ 2014-2020, którego alokacja wynosi 497 mln EUR (ok. 2 mld zł), przewidziane są działania w zakresie:

- ochrony zabytków (renowacja zabytków nieruchomych wraz z otoczeniem, konserwacja zabytków ruchomych i ich digitalizacji),
- rozwoju zasobów kultury (zwiększenie dostępu do zasobów kultury, poprawa jakości funkcjonowania instytucji kultury, szkół i uczelni artystycznych).

(Źródło: <http://www.mkidn.gov.pl>)

Bibliotekarze na Międzynarodowym Festiwalu Kryminału we Wrocławiu

W dniach 9-13 października 2013 r. we Wrocławiu odbywał się X Międzynarodowy Festiwal Kryminału. Spotkania, sesje naukowe, warsztaty, panele dyskusyjne, wykłady czy przedstawienia teatralne – to tylko niektóre wydarzenia, w których mogli uczestniczyć miłośnicy literatury kryminalnej.

Po raz trzeci w ramach Festiwalu odbyła się **Kryminalna Konferencja Bibliotekarzy** organizowana przez Miasto Wrocław, Instytut Książki i Wydawnictwo EMG. Jej uczestnikami byli pracownicy bibliotek – 20 osób – laureaci konkursu, w ramach którego należało przygotować opis imprezy, którą bibliotekarz chciałby zorganizować w swojej placówce. Nagrodą dla autorów najlepszych prac był pięciodniowy pobyt we Wrocławiu i możliwość uczestniczenia we wszystkich wydarzeniach festiwalowych, w całości finansowany przez organizatorów. Jedną z laureatek była Monika Machowicz – pracownik Krośnieńskiej Biblioteki Publicznej.

Konferencja dla bibliotekarzy odbywała się w Filii nr 29 Miejskiej Biblioteki Publicznej we Wrocławiu.

Przez pierwsze dwa dni uczestnicy wysłuchali wykładów m.in. Wojciecha Orlińskiego – *Miasto jako bohater literacki – analiza szczególnego przypadku Sztokholmu w thrillerach Stiega Larssona*; Borysa Lankosza – scenarzysty i reżysera o kulisach powstawania filmów pn. *Z powieści do filmu – utracone w tłumaczeniu*; Zygmunta Miłoszewskiego – *Trup dźwignią turystyki*. Natomiast dwa dni poświęcone były szkoleniom z zakresu organizacji imprez.

W godzinach popołudniowych i wieczornych bibliotekarze mogli uczestniczyć w imprezach otwartych, dostępnych dla szerokiej publiczności – m.in. w spotkaniach z zagranicznymi pisarzami jak szwedzka pisarka kryminałów Liza Marklund czy amerykański pisarz Walter Mosley.

Bardzo liczną publiczność zgromadziła dyskusja panelowa nt. zagadek toksykologii z udziałem specjalisty medycyny sądowej Marcina Zawadzkiego oraz wydarzenie pn. *Literaci kontra zawodowcy*. Po stronie literatury stanęli policjanci z Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu: podinspektor Mała, nadinspektor Kloss i nadinspektor Kostek, a po drugiej stronie zasiadł profiler policyjny Jan Gołębiowski. „Literaci” z Komendy wspólnie z prowadzącym wieczór Irkiem Grinem, przygotowali dla Gołębiowskiego zagadkę czterech morderstw dokonanych w miejscach układających się w idealny kwadrat. I tylko ten kwadrat był jedynym punktem zaczepienia dla profilerów, który w bardzo intrygujący sposób przybliżał kulisy swojej pracy.

Nie mniej interesujące okazały się spotkania we wrocławskiej Mediatece – m.in. panel dyskusyjny ph. *Czy Akademia potrzebuje kryminału?* z udziałem Bernadetty Darskiej, Wojciecha Browarnego i Mariusza Czubaja; a także panel dziennikarzy piszących kryminały: Piotra Gluchowskiego i Tomasza Sekielskiego prowadzony przez Wojciecha Orlińskiego. Trzeci dzień Festiwalu zakończyło starcie jurorów Nagrody Wielkiego Kalibru (pod przewodnictwem Janiny Paradowskiej) przyznawanej na zakończenie festiwalu z nominowanymi siedmioma pisarzami.

Zakończenie festiwalu to uroczysta Gala zorganizowana w Klubokawiarni „Mleczarnia”. Nagrodę Wielkiego Kalibru i 25 tys. zł odebrała z rąk wiceprezydenta Wrocławia Wojciecha Adamskiego Marta Guzowska za książkę *Ofiara Polikseny*.

Tegoroczna, jubileuszowa edycja festiwalu była dedykowana zmarłej niedawno Joannie Chmielewskiej.

Szczegółowe relacje z wydarzeń festiwalowych dostępne są na stronie www.portalkryminalny.pl.

(Teresa Leśniak
Krośnieńska Biblioteka Publiczna)

BIBLIOTEKARZ

Czasopismo wydawane przez
Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich
oraz Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy –
Bibliotekę Główną Województwa Mazowieckiego

Rada Redakcyjna:

Jadwiga KONIECZNA (przewodnicząca),
Helena BEDNARSKA, Sylwia BŁASZCZYK,
Stanisław CZAJKA, Andrzej DĄBROWSKI,
Małgorzata JEZERSKA, Ryszard TURKIEWICZ

Redaktor naczelna:

Elżbieta STEFAŃCZYK
(tel. 600-433-877; e-mail: e.stefanczyk@sbp.pl,
e.stefanczyk@onet.pl)

Zastępca redaktora naczelnego:

Barbara BUDYŃSKA
(tel. 507-622-572; e-mail: b.budynska@sbp.pl)

Sekretarz redakcji:

Marzena PRZYBYSZ
(tel. 697-790-802; e-mail: m.przybysz@sbp.pl)

Redaktor techniczny:

Elżbieta MATUSIAK

Opracowanie graficzne i łamanie:

Robert LIS

Tłum. na jęz. angielski:

Małgorzata WALESZKO

Projekt graficzny:

Tomasz KASPERCZYK

Honoraria autorskie:

Małgorzata HOŁODOWICZ
(tel. 22 825-54-25; e-mail: finanse@sbp.pl)

Redakcja zastrzega sobie prawo do opracowania
redakcyjnego i skracania tekstów.

Wydawnictwo Stowarzyszenia
Bibliotekarzy Polskich
00-335 Warszawa,
ul. Konopczyńskiego 5/7,
tel. 22 827-52-96
www.sbp.pl

Doradca ds. wydawniczych – Janusz NOWICKI
tel. 22 827-52-96, e-mail: wydawnictwo@sbp.pl

Konto SBP: Credit Agricole Bank Polska S.A.
46 194 1076 3122 4176 0000 0000

„Bibliotekarz” za lata 1991-2010 jest dostępny
online w archiwum cyfrowym SBP ([www.sbp.pl/
wydawnictwa/archiwum_cyfrowe](http://www.sbp.pl/wydawnictwa/archiwum_cyfrowe)) oraz
w Kujawsko-Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej
(<http://kpbc.umk.pl/dlibra/publication?id=17777>).

Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c.,
Kozerki, ul. Marsa 20, 05-825 Grodzisk Mazowiecki

Nakład: 1450 egz. ISSN 0208-4333. Indeks 352624

WARUNKI PRENUMERATY „BIBLIOTEKARZA”

„Bibliotekarz” dostępny jest w prenumeracie i w bezpośredniej sprzedaży w Biurze ZG SBP. Koszt prenumeraty w 2014 r. to 168 zł. Zamówienia na czasopismo można składać w ciągu całego roku, od dowolnego numeru pisma:

- za pośrednictwem e-sklepu SBP, pod adresem www.sbp.pl/prenumerata,
- telefonicznie pod numerem (22) 825 50 24 oraz (22) 608 28 26,
- faxem pod numerem (22) 825 53 49,
- e-mailem na adres: sprzedaz@sbp.pl,
- listownie na adres: Dział Sprzedaży SBP, Al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa.

Przy zamówieniu większej liczby egzemplarzy proponujemy następujące rabaty:

- 2-6 egzemplarzy – 20%,
- 7-9 egz. – 25%,
- 10 i więcej egz. – 30%.

Numery archiwalne (od 2010 roku) do nabycia pod adresem: www.sbp.pl/sklep/bibliotekarz

Numery archiwalne (do 2010 roku) dostępne są bezpłatnie w Archiwum Cyfrowym SBP: www.sbp.pl/archiwumcyfrowe

Ważne dla Autorów publikujących w „Bibliotekarzu”

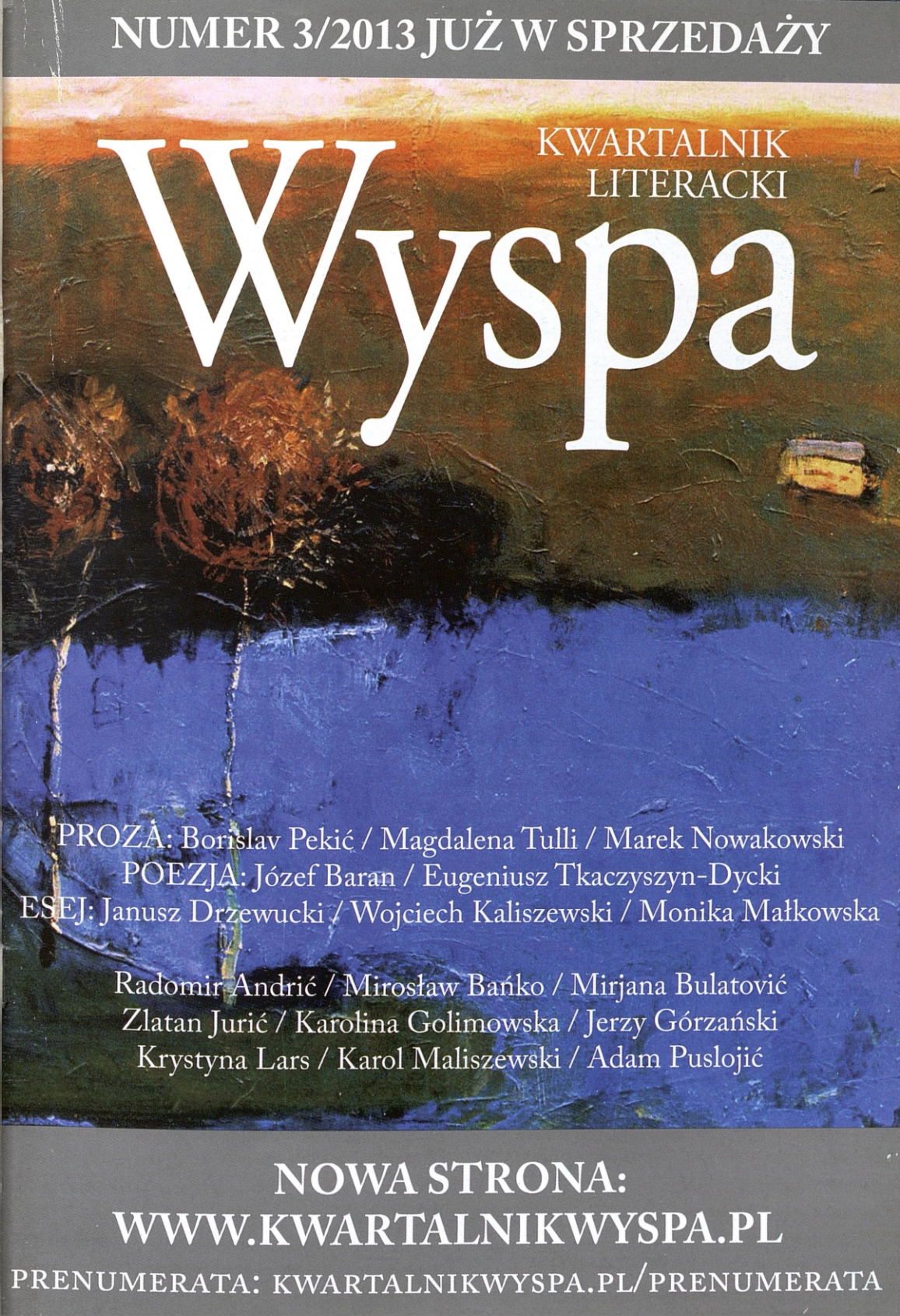
Autorzy pragnący publikować swoje teksty w „Bibliotekarzu” proszeni są o:

1. Przesyłanie tekstów w plikach w programie Word w formatach DOC lub RTF (odstęp 1,5 między wierszami), wykresy i tabele w programie Excel, a zdjęcia w formacie JPG w rozdzielczości 300 dpi na adres Wydawnictwa SBP (wydawnictwo@sbp.pl) lub bezpośrednio do redaktora naczelnego na adres: e.stefanczyk@sbp.pl. Teksty i fotografie powinny być podpisane.
2. Dołączanie do przysyłanych materiałów danych niezbędnych do wypłacenia honorarium oraz odprowadzenia podatku od honorarium do urzędu skarbowego. W tym celu oprócz imienia i nazwiska należy podać:
 - datę i miejsce urodzenia,
 - imiona ojca i matki,
 - adres domowy,
 - telefon kontaktowy, e-mail,
 - PESEL,
 - NIP,
 - nazwę i adres właściwy dla autora ze względu na miejsce zamieszkania urzędu skarbowego,
 - numer konta osobistego w banku w celu przekazania honorarium.
3. Stopień lub tytuł naukowy oraz miejsce pracy i pełniona funkcja do umieszczenia w notce o autorze.
4. Oświadczenie Autora o wyrażeniu zgody na bezpłatne publikowanie danego tekstu w internecie w związku z digitalizacją „Bibliotekarza”.

NUMER 3/2013 JUŻ W SPRZEDAŻY

KWARTALNIK
LITERACKI

Wyspa

PROZA: Borislav Pečić / Magdalena Tulli / Marek Nowakowski

POEZJA: Józef Baran / Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki

ESEJ: Janusz Drzewucki / Wojciech Kaliszewski / Monika Małkowska

Radomir Andrić / Mirosław Bańko / Mirjana Bulatović

Zlatan Jurić / Karolina Golimowska / Jerzy Górzeński

Krystyna Lars / Karol Maliszewski / Adam Pusłojć

NOWA STRONA:

WWW.KWARTALNIKWYSPA.PL

PRENUMERATA: WWW.KWARTALNIKWYSPA.PL/PRENUMERATA

Przeznacz 1% na portal sbp.pl

Drodzy Czytelnicy portalu!

Dziękujemy za trzy lata wspólnych działań - był to okres ogromnych, lecz także przynoszących satysfakcję wyzwania.

Od 2010 roku uruchomiliśmy m.in.:

- Archiwum Cyfrowe SBP,
- E-sklep SBP,
- Serwisy tematyczne,
- Katalog ofert: wolontariat, praktyki, staże, praca,
- Bazę Bibliotek,
- Bazę Członków SBP,
- newsy,
- newslettery.

Badania potwierdziły, że portal sbp.pl jest wysoko oceniany w środowisku bibliotekarskim jako narzędzie informacyjne.

Portal powstał w 2010 roku dzięki dotacji Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Jednak wszystko co dobre szybko się kończy i od stycznia 2014 roku musimy poszukiwać nowych źródeł finansowania.

Dlatego prosimy o włączenie się w dalszy rozwój portalu poprzez przekazanie SBP 1% swojego podatku za rok 2013.

**Aby aktywnie wesprzeć portal sbp.pl wystarczy
w formularzu PIT uzupełnić nr KRS naszej organizacji:
00000 81477**

1% przekazany Nam ma szansę wrócić do Was, pomóc
w Waszej pracy!

KRS: 00000 81477